

Molitva blagoslova

Bog neka te prati
svim silama svojim;
Svaki pogled od zlata tvoj;
milosti žarke neka ti udijeli
u vapaju tvome koji ga moli;
I vječno voli u udaru groma.
S otkucajem bljeska munje
neka sjaji sve korake puta tvoga.
Kiše jutara zdravih
u sreći otkane
nek' te obilatim tkanjem obaspu
u izljevu dugina svesjaja
i ranama iz ljubavi probodenim
neka te vječno zagrlji
i sve rane tvoje
neka iz vječnosti zacijeli.

Josip Aničić

Prigodom 20. obljetnice beatifikacije
TEMA BROJA: „Blažena Marija Propetog Isusa
Petković – uzor i zagovornica”

Čuvajmo one koji su još uvijek s nama

Poštovani čitatelji!

U rukama držite ljetni dvobroj posvećen jubileju stoljetnog prisustva Družbe sestara Kćeri Milosrđa na prostorima Subotičke biskupije. Radostan je to jubilej jer zahvaljujemo dragom Bogu na ženama koje su kroz stotinu godina svoje srce darovale našoj djeci i našim ljudima. Prošle godine proslavili smo 75 godina

radi Boga i ljubavi prema čovjeku odlučile odreći naravnog majčinstva, te majčinskom ljubavlju posvetiti se brizi prema Bogu i Crkvi. Koliko samo zna zaboljeti pogled na nevino čedo, koje s ljubavlju odgajaš u vrtiću, ili na vjeronauku, a poslije dođu njegovi roditelji da ga vode kući. I tada ostaješ ti, Bog, i sestre. Danas si u Subotici, sutra u Hrvatskoj, prekosutra tko zna gdje.

DRUŽBA KĆERI MILOSRĐA
100 GODINA U SUBOTICI

prisustva sestara dominikanki, a valja se sjetiti da na području naše biskupije godinama djeluju i sestre Naše Gospe. No, ne možemo ne zamijetiti da su naše časne sestre nekada bile prisutnije u župama naše biskupije, a ne samo grada Subotice. Nažalost, sve ih je manje na našim prostorima, stoga je važno zapamtiti, njegovati i čuvati one koje su još uvijek s nama.

Jedna od najjačih želja pripadnica ljepšega spola jest darivati život. Majčinstvo je divan i iznimno odgovoran poziv, koji iz žene izvlači ono iskonsko u njoj upisano: ljubav, nježnost, brigu i posvećenost. No, nije svakome dano biti u blaženom stanju, a postoje i žene koje se

I gdje god ideš, nosiš sebe sa sobom i uspomene na divne trenutke provedene s ljudima koje ti je Bog samo nakratko darivao. I sigurno da se godinama čovjek umori, oslabe mu snage i naruši zdravlje. Danas su pred nama žene u godinama, koje mnogima od nas mogu biti sestre, majke, bake ili prabake, ali su naše! Znamo ih poimence! Neka nam ovi jubileji budu podsjetnici da su još tu, da ih volimo i čuvamo. Jer sve što je dobro, kratko traje. Tako ćemo jednoga dana, bez obzira kada, spominjati: „Sjećaš li se časne sestre... Eh da! To su bile naše sestre, Kćeri Milosrđa!”

Poziv i odaziv

Imenom sam te zazvao, ti si moj! (Iz 43, 1)

Slušajući nedavno misna čitanja 10. i 11. nedjelje kroz godinu, najprije o Isusovu pozivu carinika Mateja, a potom i svih apostola, u trenutku sam shvatio koliko je važna ova tema, a još više moj odgovor na nju. Poštovani čitatelju, slobodno i ti otvori 9. i 10. poglavlje Matejeva evanđelja i sam otkrij bogatstvo koje se tamo skriva.

BOG ME POZIVA K SEBI, JER ME I STVORIO ZA SEBE

Dva su glavna čovjekova poziva – u brak ili u duhovno (svećeničko ili redovničko) zvanje. Postoje i pojedinci koji nisu pozvani niti na jedno od navedenoga, ali oni znaju prepoznati svoj poziv i svoje mjesto u Crkvi i svijetu. A da bih znao ispravno razumjeti ili prepoznati na što me točno Bog zove, moram dobro oslušivati.

Najvažnije je razlučiti dolazi li poziv od Boga. Kako to prepoznati? Ako mi razmišljanje o nečemu donosi mir u srcu, ako me ispunjava tihom radošću i osjećajem da pristankom dolazim „doma”, prilično je vjerojatno da je poziv od Boga, jer Bog donosi mir i vedrinu, radost i spokoj.

Drugo što je važno prepoznati jest kamo me Bog zove? Budimo jasni odmah na početku – i bračni i duhovni poziv imaju predivnih trenutaka, kao i boli i razočaranja. Zreli ljudi svjesni su da nigdje nema samo prekrasnih doživljaja i ne misle da će ih oni manje lijepi zaobići. Ima dana kada je biti u braku ili biti roditelj bolno i teško, jednako kao u svećeničkom pozivu, kada može pogoditi samoća, bolest ili najrazličitije kušnje.

Ali odmah nakon poroda primiti dijete u ruke i zagledati se u njegove oči, pratiti ga u njegovom odrastanju, biti mu tiha prisutnost i savjetnik (ako mu zatreba) jedna je od najljepših stvari koje se dogode roditelju. S druge strane, svećenik je onaj koji svakoga dana vjernicima uprisutnjuje Isusa na oltaru, sudjeluje – ako mu dopuste – u njihovim

životima, dijeleći sakramente, ali i njihove životne situacije... Po svećenikovim rukama dolazi Isus – ima li što veličanstvenije?!

U svakom slučaju, za izbor zvanja mogu – a vjernici to često i čine – izmoliti devetnicu, dati slaviti misu na tu nakanu ili posavjetovati se s osobom koja ima iskustva u vjeri (pri čemu ne mislim samo na to da svakoga dana ide na misu, jer to nije *nužno* znak iskusne vjere.)

ODAZVATI SE BOŽJEM POZIVU JEDNAKO JE VAŽNO KAO I PREPOZNATI POZIV

Jednoga dana, kada donesem razboritu i promišljenu odluku, pozvan sam činiti sve kako bih joj ostao vjeran. Ako sam supružnik i roditelj, činim sve što je u mojoj moći da očuvam dostojanstvo svoga braka, da budem zaštitnik, primjer i vođa svojoj obitelji i svojoj djeci. Trudim se primjerom pokazati kako braniti slabije, što može molitva i koliko je važno nastojati oko svetosti.

Ako sam svećenik ili osoba u duhovnom pozivu, u dijalogu s Bogom nastojim oko svoga posvećenja, da bi oni kojima sam poslan mogli vidjeti na meni kako živi Božji miljenik. Ako sam svećenik, trudim se oko poznavanja Božje riječi i učim kako jednostavnim jezikom ljudima prenositi evanđeoske istine, a spreman sam s njima dijeliti i svoje sumnje i poteškoće.

Zašto je i kako ovo uopće moguće?! Zato što je Crkva *ecclesia* – upravo zajednica pozvanih istim pozivom dobrog Boga. Crkva jest, ili bi barem trebala sve više biti, zajednica onih koji su se odazvali Božjem pozivu i nastoje hoditi putem evanđelja. Ovdje riskiram biti proglašen naivcem, ali Crkva u svojoj biti jest zajednica pozvanih i spašenih, a neka loša praksa svakako ne bi smjela zasjeniti ideal.

Ljepota Božjeg poziva nama ljudima jest u tome što On jedini istinski zna što je za naše dobro jer – za Sebe nas je stvorio. Otkrijemo li u svojim srcima čežnju koju je On u nas upisao, i krenemo li putem njena ostvarivanja, ostvarit će se riječ evanđelja: „Bit ćete mi svjedoci!”

Prigodom 20. obljetnice beatifikacije

Blažena Marija Propetog Isusa Petković – uzor i zagovornica

Svako je vrijeme nečim posebno pečaćeno, ali se iz tisućljetnoga iskustva doima kao da su ona prijelomna vremena prelaska iz jednoga stoljeća u drugo nekako osobito bremenita. Tako je bilo i na izmaku devetnaestoga i početku dvadesetoga stoljeća, kada se Marija Petković rodila i poduzela najvažnije korake u njezinu bogatu životu. Rođena je 10. prosinca 1892. godine u Blatu na Korčuli, u obitelji Antuna Petkovića Kovača i Marije rođene Marinović, koje je bila jedna od imućnijih obitelji u tadašnjem Blatu. Dok su jedni bili

u blagostanju, mnogi su zapali u bijedu siromaštva, bolesti i napuštenosti. Marijin otac skrbio se marno za svoju obitelj, ali i za 700 svojih najamnika i njihovih obitelji. Poznat po svojoj pravičnosti, plemenitosti, dobrohotnosti i velikom milosrđu bio je rado viđen i prihvaćen u svim društvenim slojevima. Prva iskustva brige za potrebite Marija je stekla u očinskome domu. Za svoju majku kaže da je djecu strogo odgajala u krepostima, radu, jednostavnosti i molitvi.

Marija je u djetinjstvu stekla skromnu izobrazbu. Mogućnost za dalje školovanje postojala je u Zavodu i

školi za žensku mladež koje su u prvim godinama 20. stoljeća u Blatu otvorile talijanske sestre Službenice Milosrđa. Marija pohađa kod sestara samo školu, jer su je roditelji, svjesni njezine sklonosti prema redovničkome životu, držali podalje od samostana. Sposobnost za organiziranje poslova, te ljubav prema Crkvi i domovini, potaknuli su je, uz obveze u očinskome domu, da preuzme i vođenje triju vjerskih društava u Blatu. Samoinicijativno je okupljala i djecu siromašnih obitelji koje su radile na zemljišnom posjedu njezina oca. Poučavala ih je vjeronauku i u glavnim predmetima pučke škole. U 22. godini Marija doživljava borbu dvostrukoga zvanja – kontemplativni ili apostolski život. Ipak se opredjeljuje za ono gdje joj se čini da može više dobra učiniti za Krista, kojemu se od svoje 14. godine obećala.

BOŽJI GOVOR U ZNAKOVIMA VREMENA

Bog onima koji ga žele čuti, često progovara u znakovima vremena. Tako i Mariji, u njezinoj neodlučnosti, pomaže u liku Josipa Marčelića, dubrovačkoga biskupa koji Mariji ukazuje na potrebe vremena: siromaštvo, materijalnu i duhovnu zapuštenost i nevolje u Blatu. Potiče je da se opredijeli, prije svega, za pomoć napuštenoj djeci i nezbrinutim udovicama rodnoga mjesta. U poratnim previranjima talijanske redovnice napuštaju Blato. Ostavljaju samostan nezbrinut kao i djela koja su činile: Pučku kuhinju, brigu za siročad i siromašnu djecu. Marija na Blagovijest 1919. godine napušta očinski dom i s pet djevojaka započinje put služenja potrebnima koji je urodio utemeljenjem nove redovničke Družbe u Blatu, 4. studenog 1920. S početka sestre su radom svojih ruku uzdržavale 300 siromašne djece. Pomoć vlasti bila je neznatna pa su se sestre morale na različite načine skrbiti za sredstva. Ni prošnja im nije bila tuđa, u čemu je Majka Marija dala primjer proseći po žitnicama Slavonije i Vojvodine.

Zdušni rad nove Družbe potaknuo je mnoge djevojke da pođu u to plodno polje rada, što je Mariji omogućilo da preuzme vodstva mnogih dječjih domova, rad u bolnicama i župama. Već 1923. godine preuzela je brigu za stotinu djece u dječjem domu „Kolevka” u Subotici, kao i prihvatilišta za djecu po Dalmaciji, Slavoniji, Vojvodini, Makedoniji i Srbiji.

KA LATINSKOJ AMERICI

U ožujku 1936. godine prvih sedam sestara zaputilo se u podneblje Latinske Amerike. Tijekom narednih pet godina 30 sestara napušta domovinu i posvećuje se radu s djecom. Danas na toj „njivi Gospodnjoj” djeluje oko 120 sestara Družbe Kćeri Milosrđa. Uspjehu u misijama pridonijela je i Marija koja je od 1940. do 1952. godine bila misionarka. Osim stručne i praktične pouke Marija se koristila svakom prigodom kako bi svoje sestre, a i domaće poučila u vjeri. Preuzela je i duhovno služenje

u nekoliko vojnih bolnica u Argentini i Paragvaju, te se zauzimala za vjersku pouku, prosvjetu i naobrazbu domorodaca i pomno pazila da se sve obavlja sukladno mjesnim, državnim i crkvenim propisima.

U Europu se Marija vratila 1952. godine, i to u Rim. Uvidjela je da je, za tad već međunarodnu Družbu, kojoj je još prethodilo pravno institucionaliziranje, a i zbog komunizma u Jugoslaviji, uputnije imati Vrhovnu upravu u središtu kršćanstva. Družba je 1956. godine postala papinskoga prava, čime je Marija uvelike osjećala da je privela u sigurnu luku lađicu Družbu Kćeri Milosrđa. Godine 1961. vodstvo Družbe predala je svojoj nasljednici s. M. Julijani Franulović.

Unatoč bolesti i trpljenju primala je brojne posjetitelje, a sačuvala je i živu prijepisku s mnogima, među njima i visokim crkvenim uglednicima. Posebice se zauzimala za čašćenje Boga kao Oca i njegova milosrđa. Glas svetosti koji ju je pratio za života, nastavio je živjeti i nakon njezine smrti. Postupak za proglašenje blaženom i svetom Marije Propetog Petković započeo je 28. veljače 1989.

godine na Rimskom vikarijatu. Postupak je vođen u Rimu, gdje je Marija živjela od povratka iz Južne Amerike do svoje smrti 9. srpnja 1966. Već 20. lipnja 1997. godine završeni biskupijski postupak prihvaćen je i nastavljen na Kongregaciji za kauze svetih i blaženih u Vatikanu, što je završeno 5. srpnja 2002. godine proglašenjem Odluke o junačkim krepostima, a 20. prosinca iste godine proglašen je dekret o prihvaćenom čudu.

Glas svetosti Marije Petković ponajprije se širio u njezinoj družbi, a potom i u vjerničkim krugovima, nakon započetog procesa beatifikacije. Očito je morao doći neki izvanjski poticaj da bismo pobliže sagledali život i djelo tako znamenite žene. Vidljivo je da javnost u posljednje vrijeme pokazuje puno više zanimanja za našu blaženicu, pogotovo oni koji su o njoj čuli i saznali o njezinim potphvatima koji su ponekad tako smion i začuđuju.

Crkva je prepoznala njezinu vrijednost i priznala vjerodostojnost njezina života, te ga ponudila današnjim vjernicima za uzor i potiče ih na molitvu za njezin zagovor. Poziva nas da počnemo ljubav prema Bogu i bližnjemu živjeti po uzoru na Majku Mariju, čime će i poznavanje njezina života zaživjeti među nama.

IZAZOV ZA VJERNIKE ZAUZETE U DRUŠTVENIM SLUŽBAMA

Opće je uvjerenje kako su naši svetc i blaženici, kao i službenice i slug e Božji za koje se vode postupci, premalo poznati. Svi mi, a ponajviše navjestitelji Riječi imaju odgovornu zadaću osvjetljavanja života i djela onih koji su utjelovili evanđeoske kreposti i istinskom snagom živjeli svoju vjeru, a oni, nažalost, kao da se boje ili ustručavaju. Željela bih da naša družba, poučena tim iskustvom, udari jednim novim putem i ovu veliku ženu hrvatskoga naroda sačuva, kako u vjerničkoj tako i društvenoj svijesti, iščitavajući iz njezina života uvijek nove smjernice za zaštitu onih na rubu društva, svih onih za koje bi Marija Petković i danas imala i „oka i srca”. Ona je u svoje vrijeme prepoznala *kairos* – milosni trenutak, jer je surađivala s Duhom Svetim. Vjerujem da je to izazov i šansa ne samo za nas, njezine duhovne kćeri, nego i za sve vjernike zauzete u društvenim službama.

Majka je Marija, kako svjedoče oni koji su je poznavali i s njom živjeli, bila nenadmašna u svojoj jednostavnosti, velikodušnosti, radinosti, požrtvornosti, pobožnosti, vjeri u Providnost i odgovornosti. Osobito su je resile ljubav i milosrđe prema svakome koga je susretala. Iako je bl. Marija Propetog bila redovnica, svojim životom i djelom može biti uzor i svim vjernicima, suvremenim ženama i muškarcima, djevojkama i mladićima izvan samostana. Ona po svome vjerodostojnome življenju evanđelja i dosljednome vjerničkome življenju ima što reći svakome tko se naziva Kristovim imenom. A onima koji s Bogom ili Crkvom ne žele ništa imati, može biti uzor hrabre i poduzetne žene, koja se nije ustručavala zauzimati za opće dobro i ukazivati na manjak ljudskosti prema onima

koji su stjerani na rub društva i zaboravljeni od moćnika ovoga svijeta. Sveti papa Ivan Pavao II. na beatifikaciji u Dubrovniku 6. lipnja 2003. u svojoj propovjedi je poručio kako je ona svima, osobito ženama, uzor i zagovornica.

Siromašnih i potrebitih ima i danas, jednako kao i u njezino vrijeme, ako ne i više. Pitanje je samo hoće li biti žena i muževa njezine vjere i njezine srčanosti da se za te potrebite zauzmu. Današnje strukture su bitno drukčije, pa i naša dosjetljivost kako se zauzeti za sve potrebne i ugrožene u današnjem društvu mora biti iznađena u suradnji s Duhom Svetim, kako je to činila i Majka Marija, da bismo i mi odgovorili na današnji *kairos*.

I u današnjemu, iako sekulariziranom, posvjetovnjačenom društvu, koje kao da ne želi imati posla s vjerskim, ipak je prepoznatljiva potreba za redovničkom prisutnošću. Dakle, svijet i Crkva nas, redovnice i redovnike, treba, samo je pitanje koliko smo svi mi, u duhu naših karizmi, zaista živi i protočni za Duha Svetoga da možemo na te potrebe odgovoriti. I mi se u našoj Družbi pitamo koliko smo vjerne duhu naše Majke utemeljiteljice, koliko je nasljeđujemo prepoznavajući potrebe današnjega društva i suvremenoga čovjeka. Što se više približimo duhu naše karizme, to ćemo više biti zanimljive našim suvremenima, pa neće nedostajati mladih snaga koje bi se odvažno posvetile djelima milosrđa u službi današnjih potrebnika, zvali se oni beskućnici, izbjeglice, prognani, prosjaci, ovisnici, zlostavljani, žrtve bilo kojega nasilja i nepravde, ili jednostavno usamljeni, nesigurni u sami sebe, oni koji su potrebni da ih netko uhvati za ruku i kaže im riječ ohrabrenja. Što budemo bliže našoj Majci utemeljiteljici, što joj budemo sličnije u pouzdanju u Boga Oca milosrđa i

ljubavi za čovjeka, to ćemo više imati sestara i sudjelatnika na tom polju rada.

NE PODCIJENITI MLADE

Djeca i mladi osobito su bili na srcu bl. Marije Propetoga jer je znala da oni imaju ideale, čisto srce i nepatvorenu, iskrenu ljubav, otvoren duh i spremnost za novo, veliko i neuobičajeno. Nažalost, njihovi ideali skrše se vrlo brzo na vjetrometini nevjernosti, laži, sebičnosti, nepravdnosti, što često počinje još u obitelji, dječjem vrtiću, školi, a pojača se društvenom dezorijentiranosti, potkupljivosti, lažnim uzorima, blještavosti prividnih vrijednosti i obmanom kojekakvih trenutnih uspjeha i zadovoljstava. Mladi se vrlo brzo osjete iskorišteni i zlorabljani, i prepušteni sami sebi. Ostaju razočarani, pobunjenički raspoloženi ili uništeni i nesposobni zaživjeti pravi život. Tehnologija koja im je pružena kao sredstvo na putu napretka lako ih zarobljava jer im podvaljuje krive vrijednosti koje nemaju nikakve veze s prirodnim – naravnim zakonom, a još manje s Božjim zakonom.

Poput bl. Marije Propetog, moramo mladima ponuditi sadržaje u kojima se oni danas mogu prepoznati i za koje se mogu zauzeti. Mlade se ne smije podcijeniti jer u njima leži veliko blago. Oni su ne samo budućnost naše Crkve i našega društva, nego i sadašnjost, naša današnjica je bitno prožeta mladima i njihovim potrebama. Njihova snaga upijanja, poučljivost i otvorenost duha njihova je prilika, ali i njihova opasnost. Mladi su odgovornost nas starijih, i to nikada ne smijemo smetnuti s uma.

Detalj s beatifikacije (Dubrovnik)

Susret mladih katolika u Novom Sadu

Na spomendan Rođenja sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja, u Novom Sadu održan je prvi ovogodišnji susret mladih katolika, koji pored druženja kao osnovni cilj ima i katehezu. Bili su prisutni mladi iz Novog Sada, Beograda, Ruskog Krstura i Pančeva.

Ova ideja rodila se kako bi se mladi u duhu zajedništva okupljali, razmišljali i produbljivali poznavanje svoje vjere. Susret je započeo u prostoru franjevačke kuće u Novom Sadu *Lectiom Divina*, čitanjem Božje riječi i meditacijom nad istom, da bi se nastavio šetnjom do crkve Imena Marijina tijekom koje su mladi imali prigodu više razgovarati o prvom dijelu ovog druženja te razmjenjivati osobna iskustva.

Misno slavlje u središnjoj gradskoj crkvi predvodio je vlč. **Nebojša Stipić**, mjesni kapelan, dok je u prigodnoj propovijedi vlč. **Dušan Milekić**, župnik u Novim Banovcima i Indiji, vjernicima približio i protumačio Božju riječ koju pred vjernike ovaj blagdan stavlja.

Nakon misnog slavlja, mladi su se uputili u dvoranu župnog ureda gdje je vlč. Dušan nastavio tumačiti čitanja započeta u propovijedi, istaknuvši ujedno i značaj psalma koji je taj dan dao vjernicima na razmatranje iz koga je uzeto i geslo susreta: „Hvala Ti što sam stvoren tako čudesno!” (Ps 139, 14) Nakon tumačenja i razmatranja Božje riječi, vlč. Dušan se kroz razgovor s mladima dotaknuo i nekih aktualnih tema današnjice, a jedna od njih su društvene mreže i mjerilo koje je pogrešno, ali koje je ovo vrijeme donijelo sa sobom, koje se može sažeti u uvriježenoj misli: „Koliko *likeova*,

toliko me ljudi vole i cijene”. Ovo mišljenje je, kako je istaknuto, pogrešno, jer jedan mali *emotikon* ne može biti mjerilo ljubavi i toga cijeni li i poštuje netko nekoga, već je to samo privid koji društvene mreže ostavljaju, a koji utječe na ljudske živote. Ako nemaš dovoljno *likeova* na društvenim mrežama, to ne znači da nisi voljen i prihvaćen, jer se toliko puta dogodi da i neke banalnosti imaju toliko sviđanja koja realno ne znače ništa. „Bitna je ljubav koju svakom živom biću, svakom djetetu daje Nebeski Otac, a *likeovi* nisu mjerilo ljubavi. Razine ljudske ljubavi ne mogu se mjeriti ni uspoređivati s Božjom ljubavlju”, rečeno je na susretu.

Susret je završen pozivom da on ne postane samo tradicija druženja, već da mladi zaista otvore svoja srca Gospodinu i počnu vjerovati u Njegovu bezuvjetnu i bezgraničnu ljubav. /**Marija Antonela Kanelić**/

Salezijanac Ivo Šokčić zaređen za đakona

Dvanaestorica kandidata iz reda salezijanaca zaređena su 10. lipnja za đakone, među njima i Ivo Šokčić, salezijanac iz Subotice.

Đakonsko ređenje upriličeno je u bazilici Marije Pomoćnice u Torinu. Nove đakone zaređio je mons. **Alessandro Giraud**, pomoćni torinski biskup, pred brojnim salezijancima, obiteljima, rodbinom i prijateljima zaređenih.

Ivo je rođen u Subotici 1991. godine. U rodnom gradu je pohađao Osnovnu školu „Matko Vuković” i Gimnaziju „Svetozar Marković”. Nakon završenog studija matematike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, pridružio se salezijanskom redu (Družba sv. Franje Saleškog) te, nakon razdoblja novicijata, prve zavjete položio 2016. godine. Formaciju je nastavio u Rimu, studijem filozofije na Salezijanskom papinskom sveučilištu, a nastavio u Torinu gdje studira teologiju. U crkvi sv. Mati Slobode u Zagrebu 27. kolovoza 2022. položio je vječne zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće, života u salezijanskoj zajednici te predanja mladima, osobito najsiromašnijima. /**M. T.**/

Gerardovo proslavljeno u Somboru

Karmelska zajednica, vjernici Sombora, te hodočasnici, 23. i 24. lipnja, u karmelskoj crkvi u Somboru svečano su euharistijama i dodatnim duhovnim i katehetskim programima proslavili rođendan za nebo sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića.

Za vjernike mađarskoga govornog područja slavlje Gerardova održano je 23. lipnja. Koncelebriranu svetu misu je predslavio **mons. Ferenc Fazekas**, dijecezanski upravitelj Subotičke biskupije.

Središnje slavlje održano je 24. lipnja, a započelo je duhovnim programom koji su pripremili **vlč. Dominik i s. Kristina Ralbovsky**, salezijanci suradnici, zajedno s animatorima i djetecom iz oratorija „Don Bosco” iz Selenče. Oni su izveli igrokaz „S ocem Gerardom do svetosti”.

Tijekom duhovnog programa objavljeni su rezultati natječaja za vjeroučenike koji su raspisali Karmel u Somboru, Vicepostulatura o. Gerarda i Katehetski ured Subotičke biskupije na temu: „S o. Gerardom ka svetosti”. Pristiglo je stotinjak dječjih radova. Žiri u sastavu: **Katarina Čeliković, Jelena Zečević i Erzsébet Pölhe** odabrao je najbolje radove u tri kategorije, a u okviru prve nagrade troje djece je nagrađeno jednovnevnim izletom.

Prvu nagradu su podijelili: **Anja Gadžur, Ines Jaramazović, Korina Kurai i Sofija Vaš, Laura Prčić, Lea Sabanov, Lejla Vojnić Purčar, Leon Babić, Leona Prčić, Maksim Marinić, Mia Lačak, Hana Takač, David Vujković, Jovana Dulić, Alisa Vujić, Lana Sabanov, Ema Ivković, Jovana Katrinka**. Drugu nagradu su podijelili: **Anđela Milodanović, Daniel Serenče, Darija Merković, David Maunić, Dženifer Macko, Ema Parčetić – Cigi, Lana Hajnal, Leona Faćol, Marin Vidaković, Milica Grgić, Saška Bala, Tereza Dulić, Una Peić Tukuljac, Vanja Rogić**. Treću nagradu su podijelili: **Anja Horvat, Dajana Gabrić, Darko Molnar, David Lovrić, Ines Kosmelj, Katarina Nemeš, Lana Poturica, Lena Dulić, Lena Mesaroš, Mia Bakoš, Saša Crnković, Sonja Vidaković, Marko Romak, Maja Horvacki i Marina Šarčević**. Dan prije nagrade su podijeljene i djeci mađarskoga govornog područja.

Liturgiju je predslavio kardinal **Vinko Puljić**, nadbiskup vrhbosanski u miru, a uzveličali su je članovi Katedralnog zbora „Albe Vidaković” pod vodstvom

Miroslava Stantića, te mnogobrojni vjernici u bunjevačkim i šokačkim nošnjama.

„Danas uz rođendan Ivana Krstitelja slavimo i rođendan za nebo o. Gerarda, sluge Božjega, kojega posebno častimo, volimo i molimo i želimo ga ugledati što prije na oltaru. Moramo znati da nijedan život na ovom svijetu nije slučajna, svaki je Bogom dan i usmjeren, ima cilj, smisao i poslanje. Zato želimo usporediti poslanje Ivana Krstitelja i poslanje o. Gerarda”, kazao je na početku homilije kardinal Puljić.

Kardinal je kazao i kako su dvije kreposti kod Ivana Krstitelja i kod oca Gerarda iste. „Jedna je poniznost.

Bog se malenima objavljuje. Zašto su danas ljudi nezadovoljni? Jer su oholi, sebični, nema Boga mjesta u duši. Učimo moliti srcem iz duše i onda ćemo biti sigurniji, stabilniji i hrabriji za život. Druga krepost koja im je zajednička su životi ispunjeni pokorom. Bez žrtve se ne može ništa uspjeti. Odmalena se uči znati svoj križ prihvatiti i tako shvatiti da samo kroz to mogu rasti u ljubavi. Bez žrtve nema ljubavi. Zato od ove dvojice učimo kršćansku hrabrost, spremnost za žrtvu, ustrajnost i strpljivost u našoj svakidašnjoj borbi. Želio bih, kada njih slavimo i molimo, da prihvatimo život kao nadahnuće, poticaj, ohrabrenje, da na neki način u ovaj sumorni svijet unesemo svjetla, radosti života, nade. Treba nam nada koja donosi radost života. Zato vas, braćo i sestre, hrabrim da upravo na tome gradimo svoj život živeći s pouzdanjem u Boga iz nade iz predanja u Božje ruke”, kazao je na kraju Puljić.

Tijekom agapea s djecom i mladima uvijek su bili raspoloženi salezijanski suradnici **vlč. Dominik i s. Kristina** s animatorima. **/s. Karmela Malenić/**

Sveti Antun Padovanski proslavljen u vikariji u Bačkoj Palanci

Blagdan sv. Antuna u vikarijskoj crkvi posvećenoj ovom svetcu u Bačkoj Palanci proslavljen je svečanom misom 13. lipnja, koju je, kao i prigodno predavanje o ovom svetcu održano na istom mjestu 12. lipnja, predvodio vlč. Nebojša Stipić, župni vikar u Župi Imena Marijina u Novom Sadu, po pozivu župnika domaćina vlč. Františka Gašparovskog.

Velečasni Stipić je na uočnicu blagdana govorio palanačkim vjernicima na temu „Sveti Antun, pronalazač izgubljenih stvari, ali i izgubljenih duša”. Govoreći, između ostalog, o duhovnosti svetoga Antuna, istaknuo je njezine tri značajke. Prva je podložnost Božjoj volji. „Sveti Antun započeo je svoj redovnički život sanjajući o tome da bude misionar. Odgovorio je na Božji poziv uvjeren da će ga taj put odvesti u opasne krajeve, pa možda čak i u smrt. No, kada ga je Bog preusmjerio kroz bolest i oluju, Antun je ponizno prihvatio činjenicu da možda Bog ima drugačije planove za njega. Upravo zato što je bio podložan, Antun je uistinu i postao jedan od oruđa za obraćenje mnogih i time je ispunio svoj san da bude misionar – ne u Africi kako je on to očekivao, već na sjeveru Italije. Zamislite što bi bilo da je Antun inzistirao na svojoj volji, te se nakon oporavka vratio u Maroko. Bio bi mučenik u prvim franjevačkim misijama te duše na sjeveru Italije možda nikad ne bi upoznale Kristovu ljubav. Antun nam pokazuje da podložnost Božjoj volji ne znači kraj naših želja, već njihovo posvećenje i ispunjenje”, kazao je Stipić. Kao drugu značajku spomenuo je povjerenje u Boga. „Za vrijeme njegova života, Bog je Antuna zamolio da čini stvari koje su bile izvan njegove zone komfora, te ga je potaknuo da nadiđe vlastite granice kako bi učinio čuda. No, ovo

je bilo moguće samo zato što je Antun imao duboko i iskreno povjerenje u Boga. Jednostavno je slijedio ono što mu je Božja volja povjerila te je prepustio ishod Bogu.” Kao treću, Stipić je naveo posvećenje sadašnjosti. Prigrlio je svaki trenutak svog života kao Božji poziv za ulazak u dublji odnos s njim, odgovarajući s ljubavlju na sve životne preokrete.”

U homiliji izrečenoj na dan spomendana, Stipić je govorio o Antunovom životu i javnome djelovanju. „Svetci, iako su živjeli davno, uvijek su suvremeni. Tako je i sveti Antun suvremen po svjedočkom životu i radikalnom opredjeljenju za Boga, po jasnoći moralnih i kršćanskih načela koje je izlagao u svojim poznatim propovijedima. Nije se umarao isticati važnost krjeposnog života, duh molitve, poniznosti i samozataje. Nije štedio poroke i prevarante svoga vremena i sve ono što je ‘krasilo’, a i danas ‘krasi’ čovjeka i društvo odijeljeno od Boga, a to su: oholost, škrtost, bludnost i lihvarstvo. Nije zatvarao oči pred činjenicom niskoga vjersko-moralnoga života svojih suvremenika. Pitamo se kako je u tako kratkom životnom vijeku mogao učiniti onolika silna djela? Gdje je izučio školu služenja, skromnosti, poniznosti i svetosti? Na oltaru – u euharistiji, gdje je nalazio snagu i nadahnuće”, kazao je, između ostalog, svećenik. /Zv./

Oratorij u Baču

UŽupi sv. Pavla u Baču 10. lipnja okupilo se više od pedesetero djece na njima omiljenom susretu – oratoriju.

Animatori, zajedno sa vlč. Dominikom i sestrom Kristinom Ralbovsky, voditeljima ovog oratorija, ponudili su djeci razne igre, natjecanja, duhovne radionice i šećernu vunu koju radosno iščekuju. Novina na ovom susretu je bio novi sportski teren u župnom dvoru koji je djeci poslužio za razne igre i sportske aktivnosti. Susret je završio svetom misom, zahvalom Bogu za sve radosti proživljene na oratoriju. /Animatori Oratorija „Don Bosco”/

Flautisti iz Nove Gradiške nastupili u Somboru

Na svetkovinu Srca Isusova, 16. lipnja, nakon večernje mise u karmelićanskoj crkvi sv. Stjepana Kralja u Somboru održan je koncert „Ansambla flauta le pont” pod pokroviteljstvom

Grada Nove Gradiške, koji realizira projekat „Flauta uvijek, flauta svugdje.”

„Ansambl flauta le pont” svoju izgradnju započinje 2019. godine dolaskom **prof. Daliborke Krešić** u Novu Gradišku, koja kao veliki zaljubljenik i iskusni

komorni glazbenik svoju ljubav i znanje prenosi na buduće mlade umjetnike. Prije toga djelovali su pod nazivom „Ansambl flauta”. Nastupili su na brojnim koncertima i priredbama. „Ansambl flauta le pont” pod pokroviteljstvom Grada Nove Gradiške realizira projekat „Flauta uvijek, flauta svugdje”. Cilj projekta je uključivanje što većeg broja mladih u stjecanje glazbenih znanja, razvijanje osjećaja komornog muziciranja, osjećaja važnosti vlastitog doprinosa skupini, produbljivanje njihovog stečenog umjetničkog i estetskog iskustva i obrazovanja te uključivanje u glazbeno stvaralaštvo i praktičnu primjenu usvojenih ishoda uvijek i svugdje. Značenje naziva „le pont” predstavlja most između klasičke u glazbi i vremena u kojem živimo, načinima modernog sviranja, zvučno-scenskog izričaja i glazbe, koja se iz popularne kulture preobražava u ozbiljnu klasičnu glazbu.

Na kraju izvedbe pripremljenog repertoara i koncerta, koji je obilovao iskustvom klasičnih i modernih melodija, ansambl je odsvirao pjesmu „U tom Somboru” u znak zahvale svima nazočnima, braći karmelićanima i **o. Stjepanu Vidaku**, prioru karmelićana u Somboru koji je bio organizator i domaćin ovoga zajedništva na mostu Nova Gradiška – Sombor. Potom je uslijedilo druženje za bratskim stolom. /**Karmela Malenić**/

Đurđinska djeca na salašu oca Gerarda

Učenci OŠ „Vladimir Nazor” iz Đurđina 14. lipnja posjetili su mjesto rodnog salaša **o. Gerarda Tome Stantića**, našeg kandidata za oltar, koje se nalazi u đurđinskom ataru. Na tom se mjestu sada nalazi križ kojeg su podigli tadašnji đurđinski župnik vlč. **Marijan Đukić** i **Ivan Stipić**, uz potporu župljana 1988. godine.

Na ovo hodočašće pošlo je 35 djece, a pridružili su im se vjeroučiteljica **Verica Dulić**, učiteljica **Verica Farkaš** i **Adrijana Žarić**, župnik vlč. **Daniel Katačić**, **Ivan Stipić** i naš prijevoznik traktorom i prikolicom **Ivan Dulić**. Osmijeh na dječjim licima i mahanje iz prikolice prolaznicima usput odavali su njihovo veselo raspoloženje. Većina učenika već je bila na ovom mjestu Gerardovog križa, ali to je bio samo razlog više da se opet ide, dok su ostali išli prvi put, u iščekivanju. Nakon molitve za proslavu sluge Božjeg oca Gerarda koju je predvodio župnik, djeca su sakupila svoje ispisane molitve ili zahvale Isusu po zagovoru oca Gerarda. Zatim smo ih u staklenoj boci položili u zemlju podno križa. Križ su okitili cvijećem koje su donijeli, a potom je uslijedilo osvežanje. Župnik je podijelio sladoled kojim je hodočasnike častila vlasnica „Dućana” **Mirjana**

Ivković Ivandekić, a također je djecu počastio i **I. Stipić**. Zatim je ukratko ispričao o povijesti ovog mjesta i križa.

„Vrijeme nas je lijepo poslužilo. Bližilo se podne, ali vrućina je bila podnošljiva, premda smo svi zamišljali jedno veliko drvo s razgranatom krošnjom! Još malo trčkanja i igre po dvorištu Tominog djetinjstva, gdje se i on kao dijete igrao ili pomagao u domaćinskim poslovima. Za kraj smo se svi okupili ispred križa, gdje su djeca otpjevala veselu pjesmu Gospodinu na hvalu. Nakon blagoslova zaputili smo se našem lijepom Đurđinu.” /**Verica Dulić**/

Fra Ante Vučković predvodio duhovnu obnovu u Subotici

U Franjevačkoj crkvi svetog Mihovila u Subotici od 16. do 18. lipnja održana je duhovna obnova koju je predvodio splitski franjevac i profesor filozofije fra Ante Vučković.

Na svetkovinu Srca Isusova program je započeo molitvom krunice i misom koju je slavio gost, predavač, s fra Zdenkom Gruberom, gvardijanom samostana. Nakon svete mise uslijedilo je predavanje na temu krivnje i opraštanja, temeljeno na ulomku Ivanova evanđelja gdje Isus učenicima daje Duha Svetoga i vlast opraštati grijeha (Iv 20, 19 – 23). Govoreći o krivnji koja tišti svakog čovjeka, predavač je zaključio kako jedino susret s Uskrslim oslobađa čovjeka grijeha i donosi slobodu za kojom svi čeznemo.

Na spomendan Bezgrješnog Srca Marijinog program je također započeo zajedničkom molitvom krunice prije svete mise. Tumačeći ulomak iz Lukina evanđelja o pronalasku Isusa u hramu, fra Ante progovorio je o obiteljskim odnosima. Josip i Marija kao roditelji dvanaestogodišnjeg dječaka sada se prvi put susreću s njim u novoj ulozi i otkrivaju da ga ne razumiju potpuno.

Unatoč tomu, Isus ostaje poslušan, a Marija pohranjuje sve te događaje u svom srcu. Od toga mi i danas živimo i učimo.

Nakon svete mise vjernici su mogli čuti predavanje o povezanosti duhovnosti i zdravlja. Iako se često čuje stav da je zdravlje najvažnije, za nas je najvažnije spasenje. Tako i bolest može biti put posvećenja za mnoge osobe. Predavač je istaknuo četiri važne točke koje povezuju zdravu duhovnost i pomažu da i tijelo bude zdravije: odnos sa svijetom, sa samim sobom, s Bogom i s drugima.

Duhovna obnova završena je u nedjelju večernjom svetom misom. Tumačeći ulomak iz Matejeva evanđelja, voditelj obnove istaknuo je Isusovu sućut prema narodu koji vidi i zaključio kako je najveća Božja želja skinuti našu muku i teret. Zato šalje učenike da ljudima navijeste Božju blizinu. Uslijedilo je klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom tijekom kojeg se osobito molilo za sve potrebite rasterećenja i slobode.

Vjernici su svaki dan imali priliku za ispovijed, a duhovnu obnovu glazbeno je animirala Molitvena zajednica „Proroci”. /Ana Gaković/

Otkriveno poprsje biskupa Ivana Antunovića u Kalači

Tradicionalni županijski spomendan biskupa Ivana Antunovića priređen je u nedjelju 18. lipnja u Kalači.

Prisjećanje na preporoditelja bačkih Hrvata započelo je u kalačkoj prvostolnici misnim slavljem koje je predvodio preč. Josip Štefković, župnik Župe Uzvišenja Svetog Križa i dekan u Somboru, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović”. Nakon mise, u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave grada Kalače, u nadbiskupijskom vrtu otkriveno je poprsje biskupa Ivana Antunovića koje je izradio hrvatski akademski kipar Bernard Pešorda iz Zagreba, autor kipova biskupa Antunovića postavljenih u Subotici i Baji. Nazočnima se prigodnim govorom obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, a o životu i djelu biskupa Antunovića govorio je velečasni Imre Polyák, santovački župnik i biskupski povjerenik Kalačko-kečkemetske nadbiskupije za narodnosti.

Svečanost su uljepšali Ženski pjevački zbor „Ružice” i Muški komorni pjevački zbor iz Kalače. Uslijedio je kulturni program i nastup KUD-a „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje, a zatim druženje uz bajski orkestar „Čabar”. /S. B., „Hrvatski glasnik”/

Proštenje u Maloj Bosni

Na svetkovinu Presvetoga Trojstva, 4. lipnja u crkvi u Maloj Bosni slavljena je svečana misa proštenja. Svetu misu predvodio je župnik vlč. Dragan Muharem. Misa proštenja je bila posebna po tome što je bila prikazana u direktnom prijenosu na Hrvatskoj radioteleviziji.

Prije samog dana proštenja, župljani su imali priliku da se na trodnevnica pripreme za svečani dan. Tema ovogodišnje pripreme za proštenje bila je „Služba biskupa u crkvi”. Prva dva dana trodnevnice župnik je govorio o samom značenju biskupske službe, o načinu biranja, o ulozi i odgovornosti biskupa. Također, pozvao je sve vjernike da se mole za novog biskupa jer je našoj biskupiji to uistinu potrebno. Trećeg dana trodnevnice o svom duhovnom pozivu svjedočila je časna sestra **Jasna Crnković**. Govorila je o redu Družbe Kćeri Milosrđa, osnutku reda, blaženoj Mariji Petković, dok je nakon mise na druženju s mladima i drugim vjernicima svjedočila o svom duhovnom pozivu. Župnik je u nedjeljnoj propovijedi tumačio evanđelje koje govori o tome što Bog jest. „Danas slavimo Boga radi njega samog, slavimo ono što on jest, zajednica božanskih osoba Oca, Sina i Duha Svetoga. (...) Kada budemo s Bogom, trebat će nam samo otajstvo Presvetog Trojstva, gledati, diviti se, uživati. Bog na poziva u svoju intimu, da budemo u srcu Presvetoga Trojstva.”

Naša mala župa imala je ogromnu čast biti domaćin Hrvatskoj radioteleviziji. To je bila ideja pokojnog biskupa Slavka i na tome smo mu jako zahvalni. Možemo biti ponosi na to kakvi smo domaćini, kako smo lijepo dočekali televizijsku ekipu i sve goste na proštenju. Župnik je zahvalio svima, svojim najbližim suradnicima, ljudima koji se rado odazivaju pomoći oko organizacije. Naša Mala Bosna postala je velika i bila je ponosna što je svijetu na tako svečan način predstavila našu biskupiju i cijelu Katoličku Crkvu u Srbiji. Neka je sve ovo na čast Presvetom Trojstvu! /**Larisa Skenderović**/

Srebrna misa o. Ervina Gellérta Kovácsa u Novom Sadu

Svečanim misama srebrni jubilej svećeništva proslavio je 2. srpnja o. Ervin Gellért Kovács u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu.

Oslanjajući se na naviješteno evanđelje (Mt 10, 37 – 42), o. Gellert je na misi na hrvatskom jeziku kazao: „Prije 50 godina i mene je primio ovaj grad. Za svo vrijeme bilo je nebrojeno puno ljudi koji su me primili jer su u meni vidjeli Onoga koji me je poslao. Za te ljude sam zahvalan i za njih prinosim hvale Bogu, da ih obilato nagradi za njihova dobra djela”. Dodajući kako „naš Bog nije škrt, već beskrajno bogat i uvijek bogato uzvraća onima koji njemu i njegovim slugama čine dobro”, o. Kovács je nastavio: „U ovom gradu i župi toliko toga dobroga sam dobio od tolikih ljudi koji većinom nisu među živima. To su ogromni darovi kojih čovjek nije dostojan. Bog je onaj koji nas čini

odgovarajućim prenositeljima njegovih darova. No, Krist uvijek sa sobom donosi i križ, koji nije znak da nas Bog želi kazniti, nego znak Njegove ljubavi”.

Na koncu mise župnik **mons. Attila Zsellér** čestitao je srebrni jubilej u ime župne zajednice, a župljani su predali prigodne darove.

Ervin Kovács rođen je u Novom Sadu 1973. godine, gdje je završio osnovnu i Srednju medicinsku školu, nakon koje je primljen za bogoslova Subotičke biskupije i poslan na studij teologije u Segedin i Budimpeštu. Za svećenika je zaređen u Subotici 1998. i postavljen za kapelana u subotičkoj katedrali (1998. – 2002.), te Bajmaku (2002. – 2005.). Nakon postdiplomskog studija na Papinskom liturgijskom institutu u Rimu (2005. – 2007.), prešao je u Svećeničko bratstvo sv. Petra u Beču, odakle je primljen u red otaca premonstrata (norbertinaca) u Gödöllőu (Mađarska). Ondje je 2008. dobio redovničko ime Gellért. Vječne zavjete položio je 2013. godine. U redu ima dužnost učitelja novaka i člana opatskog Savjeta. Pastoralno djeluje u Gödöllőu, u župi i gimnaziji Reda, te u staračkom domu, a u Budimpešti u crkvi sv. Mihovila vodi zajednicu starog rimskog obreda. /**J. P. – M. T.**/

Hodočašće Vajštana u Đakovo i Levanjsku Varoš

Župna zajednica sv. Jurja organizirala je 26. lipnja hodočašće u Republiku Hrvatsku, na treću obljetnicu iznenadnoga preminuća svojega župljanina **Janoša Kovača**, bogoslova Subotičke biskupije, koji je pokopan u Đakovu 2020. godine.

Pri dolasku u Đakovo otišli smo u bogoslovno sjemenište. Tamo nas je čekao dio Janikine obitelji, svećenici i nekadašnji vajštanski župnici: **Andrija Đaković**, **Josip Kujundžić**, **Vinko Cvijin**, te Janikin dobar prijatelj **Dragan Muharem**. S nama su se na ovo hodočašće uputili i vlč. **Dominik Ralbovsky**, te sadašnji župnik **Goran Vilov**. Kako je lijepo bilo vidjeti toliko svećenika na okupu, osobito četiri nekadašnja župnika Vajske i Bođana! Kada smo se odmorili, pošli smo u kapelu sjemeništa. Misno slavlje predvodio je vlč. Vinko u koncelecijaciji sa svećenicima. U svom kratkom uvodu on se osvrnuo na Janikin život. Među ostalim, rekao je da je bio tvrdoglav i uporan, te ga je ta njegova upornost i tvrdoglavost dovela do sjemeništa.

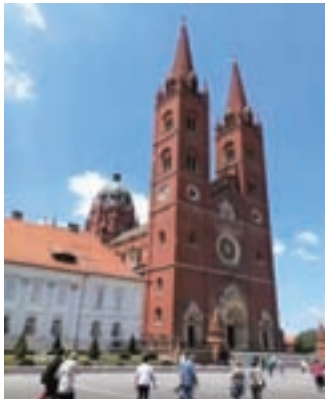
Poslije misnoga slavlja, u prisutnosti bogoslova **Stjepana**, otišli smo u katedralu sv. Petra, gdje nas je upoznao s nastankom katedrale i njezinom unutrašnjosti. Ona je životno djelo biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Kada smo izašli iz katedrale, u svoje i u ime gradonačelnika pozdravio nas je njegov zamjenik **Antun Galić**.

Odlazak na grob Janike Kovača bio je posebno emotivan za sve nas. Položili smo cvijeće i zapalili svijeće. Poslije molitve otišli smo u Karmel sv. Josipa u Levanjskoj Varoši. Na ulazu nas je dočekala **s. Anita**, a svoje

svjedočenje iznijela je **s. Ljiljana Prelić**, podrijetlom iz Sonte. Pojedini vjernici prvi puta slušali su svjedočenje sestara o načinu života u samostanu i bili iznenađeni i zatečeni. Pri izlasku iz samostana svi smo zaključili da su obje sestre koje smo vidjeli sretne i nasmijane.

Nakon svjedočenja sestre i kratke okrijepe, otišli smo u Centar Božanskog milosrđa. Tamo nas je čekao upravitelj svetišta vlč. **Miro Tomas**. On nas je upoznao s nastankom ovog, jedinog svetišta u Hrvatskoj posvećenog Božanskom milosrđu. Među ostalim rekao je: „Naša vjera ima dvije stepenice. Prva stepenica je prihvaćanje vjerskih istina koje su temelj, ali je potrebno ići na drugu stepenicu, a to je osobno pouzdanje u Boga, u Isusa koji nam je došao otkriti pravo Božje lice, ponuditi spasenje, učiniti sve ono što mi nikada ne bismo mogli učiniti za sebe. Dakle, Pokret Božjeg milosrđa želi pomoći Crkvi u novoj evangelizaciji – obnovi vjere u Boga koja započinje najprije obnovom slike o Bogu. Kada shvatimo koliko nas Bog voli, onda možemo ići korak dalje i njemu sve predati u ispovijedi, njemu se predati u sakramentima, njemu biti poslušan u Crkvi i svijetu”, kazao je. Poslije ovoga hodočašća saznali smo da je Janika jako štovao Božansko milosrđe i sestru Faustinu.

Nakon kratkog odmora u parku Božanskog milosrđa, sjeli smo u autobus, vidno umorni, ali i ispunjeni, sretni i zadovoljni. Puno toga smo vidjeli i doživjeli. Možda nismo bili ni svjesni dok nam Janikina obitelj nije zahvalila na organizaciji ovoga hodočašća. Velečasni Vinko je na kraju kazao: „Dragi Janika, svojom upornošću i nas zagovaraj kod Boga.” /A. Š./

Vjeroučenci iz Senčanske crkve na izletu na Bikovu

Usubotu, 10. lipnja, djeca iz Župe svetog Jurja, predvođena roditeljima i župnim vikarom **Tomislavom Vojnićem Mijatovim**, išla su na izlet na Bikovo.

Kraj škole i župne kateheze prigoda je da se sva djeca okupe i druže prije ljetnih praznika. Domaćini su bili **Grgo** i **Gabrijela Tikvicki** na svom obiteljskom imanju. Pri dolasku na Bikovo, djeca su pohodila Župu Uznesenja Blažene Djevice Marije, gdje ih je dočekao bikovački župnik **Julije Bašić** koji im je pokazao župnu crkvu te ispričao povijest župe. Nakon obilaska crkve djeca su imala priliku vozati se konjima i špediterom po bikovačkom ataru, a nakon toga su uslijedile sportske i zabavne igre na imanju Tikvicki. Za izvrstan ručak pri-družio nam se i župnik **Ferenc Fazekas**. Nakon ručka,

zbog kiše, djeca su igrala društvene igre, a u popodnevnom satima smo se vratili svojim kućama. /V. M. T./

Proslava srebrnog misničkog jubileja Attila Zselléra u Novom Sadu

Monsinjur Attila Zsellér, župnik Župe Imena Marijina u Novom Sadu i upravitelj Župe sv. Roka u ovom gradu, 18. lipnja proslavio je srebrni jubilej svećeništva, 25. obljetnicu svećeničkog ređenja, sa svojim župljanima i ostalim okupljenim vjernicima.

Jubilarac se u propovijedi osvrnuo na svoj put svećeništva i predstavio novo svećeničko geslo srebrnomisnika, koje glasi: „Nego, velim vama koji slušate: Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima” (Lk 6, 27). Na kraju misnog slavlja u ime kapelana zajednice koja slavi misu na hrvatskom i na engleskom jeziku

župniku se obratio **vlč. Nebojša Stipić**, a u ime svih župljana čestitku mu je uputila, i darove župljana predala, najstarija župljanka i članica župnog zbora **Ana Poljak**.

Attila Zsellér rođen je u Senti 6. travnja 1972. godine. Podrijetlom je iz Župe Ada. Teologiju je studirao u Segedinu od 1992. do 1998. Za svećenika je zaređen u Subotici na Petrovo 1998. Imenovan je prefektom „Paulinuma”, a na toj je službi bio od 1998. do 2004. Te godine je imenovan bilježnikom biskupskog ureda. Godine 2002. imenovan je vicekancelarom Subotičke biskupije. Godine 2007. imenovan je župnikom Župe Isusa Radnika u Subotici, a prije imenovanja za novosadskoga župnika, 2021., bio je na službi župnika Župe sv. Ivana Krstitelja u Hajdukovu i ekonoma Subotičke biskupije. Pokojni subotički biskup Slavko Večerin imenovao ga je i dekanom Novosadskog dekanata. /J. P. – M. T./

U Baču otvoren sportsko-rekreacijski teren

U dvorištu župne kuće Župe sv. Pavla u Baču, 9. lipnja otvoren je sportsko-rekreacijski teren čije je financiranje osiguralo Veleposlanstvo Suverenog malteškog viteškog reda u Beogradu. Ključeve terena privremenom dijecezanskom upravitelju Subotičke biskupije Ferencu Fazekasu tom je prigodom uručio veleposlanik Suverenog malteškog viteškog reda u Beogradu Alberto di Luca.

Zajedničku inicijativu Hrvatskog nacionalnog vijeća i Subotičke biskupije za izgradnju sportsko-rekreacijskog terena u dvorišnom prostoru Župe sv. Pavla u Baču prihvatilo je, u okviru projektnog poziva *Make a WISH to the Sovereign Order of Malta*, Veleposlanstvo Suverenog malteškog reda u Srbiji. Teren će biti u vlasništvu bačke župe, a tamošnji župnik i dekan **preč. Marinko Stantić** za tjednik „Hrvatska riječ” je rekao da će se, koliko je u njegovoj moći, truditi taj teren iskoristiti kako za potrebe župe, tako i za javne potrebe. Teren će imati poseban ulaz, a korištenje će biti besplatno.

Prema riječima predsjednice HNV-a **Jasne Vojnić**, ova ustanova kao idejni predlagatelj želi sportsko-rekreacijskim terenom obogatiti život Bača, podržati tamošnji hrvatski puk, a mladima i djeci dati priliku da svoje slobodno vrijeme provode u blizini Crkve i dobrih vrijednosti, uz pratnju stručnog osoblja. „Na terenu će biti moguće realizirati različite sportske aktivnosti, ‘igre bez granica’ i slične sadržaje u okviru susreta mladih, ali i svakodnevnog korištenja. Hrvatska zajednica bogata je i raznim izvannastavnim aktivnostima koje će ondje ubuduće moći realizirati dio svojih programa”, rekla je Jasna Vojnić.

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, koji je sudjelovao s HNV-om u predlaganju „preusmjeravanja”

ove inicijative na Bač, gleda na ovaj projekt kao na intenziviranje strateškoga zadovoljavanja potreba ovdašnje hrvatske zajednice. „Nije upitno da su potrebe hrvatske zajednice velike i da su područja i mjesta u kojima Hrvati žive ispodprosječno razvijena, ne samo kada je riječ o komunalnoj infrastrukturi. Mi smo, jednostavno, zajednica i potrebnih i potreba, ali iz različitih razloga o tome se premalo znalo. To se počelo mijenjati upornim, dosljednim i strateški utemeljenim politikama zagovaranja, koje je predvodio DSHV zajedno sa svojim partnerima, prije svega vodstvom HNV-a”, rekao je Žigmanov.

Izgradnja sportskog terena početak je formiranja duhovno-pastoralnog centra u Baču, u napuštenom samostanu bačkih Sestara Naše Gospe. /Zv./

Proslavljena 250. obljetnica župne crkve sv. Pavla u Baču

Svečanu koncelebriranu euharistiju prigodom proslave dvoipolstoljetne obljetnice župne crkve u Baču predslavio je beogradski nadbiskup u miru Stanislav Hočevar, uz domaćega župnika Marinka Stantića te svećenike koji su rođeni ili bili na službi u ovoj župi.

Izričući molitvenu čestitku župljanima, Hočevar je naglasio: „Vama i čitavoj ovoj regiji neka Bog dadne novi život, prije svega tjelesni, da budu vaše obitelji mnogobrojne, sretne i radosne jer su u službi života. Neka pogleda na bogatu kulturnu prošlost, da se sve slavne utvrde i zidovi ovdje, od rimskog vremena nadalje, ponovno obnove i sva teška povijest, koja je ovdje

nadbiskupu za njegov zlatni svećenički jubilej, pjesma čestitke koju je napisala **Stanka Čoban**. Gosti proslave obljetnice bili su ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Republike Srbije **Tomislav Žigmanov**, te predstavnici Općine Bač.

Proslava obljetnice crkve započela je trodnevnicom koju je vodio **o. Vladimir Sedlak**, župnik grkokatoličke Župe Pokrova Presvete Bogorodice iz Petrovaca (Križevačka eparhija). On je 29. lipnja (na dan proštenja) predslavio misu i propovijedao na temu: „Ribar Petar – stijena Crkve” (Mt 16, 18), idućeg dana, 30. lipnja, tema homilije bila je „Biti apostol Kristov” (Lk 6, 13), a 1. srpnja „Pavao, svjedok i poslužitelj Božje objave” (Dj 26, 16).

U danima pripreve za jubilej, župnik i dekan Bača dr. Marinko Stantić sa župljanima posjetio je na bačkom groblju grobnicu pokojnih župnika Bača koji su ondje pokopani: Matije Trskića, Stjepana Šamanovića, Györgya Báloga, Ivana Evetovića, Stjepana Tumbasa i Ive Topalića, te grobnicu u kojoj su zemni ostatci 40 redovnica Družbe Naše Gospe koje su pokopane u Baču, a čiji se samostan nalazi na prostoru župe, neposredno uz župnu crkvu. Uz molitvu za pokojnike, položeno je cvijeće sa znakom jubileja.

Crkveno središte u Baču vrlo je staro, neki izvori kažu da je već iz V. i VI. stoljeća. U XI. stoljeću, 1090. godine, u Baču je utemeljeno

sjedište nadbiskupije i kaptola od strane sv. Ladislava. Bačka Crkva suštinski je povezana s poviješću Subotičke biskupije. Danas manja župa, 1135. godine, kada je Bačka nadbiskupija ujedinjena s Kalačkom, te idućih 700 godina Bač je bio u imenu nekadašnje velike Kalačko-bačke nadbiskupije, a crkva jedno od dva sjedišta nadbiskupa i kaptola. Župa je obnovljena 1688. godine, a 1766. kalački nadbiskup Bátyany povjerio je dušobrižništvo biskupijskim svećenicima, a sebe imenovao župnikom. Sadašnju crkvu je dao sagraditi o svojem trošku. Kamen temeljac blagoslovljen je 11. srpnja 1773. Bila je završena 12. studenog 1780. godine. Riječ je o spomeniku kulture – velikoj jednobrodnoj baroknoj građevini s tornjem visokim 60 m. Dugačka je 50,5 metara a 20,25 m široka. Najveći dio župljana ove župe (te 14 od dosadašnjih 17 župnika) bili su u i ostali Hrvati, doseljeni u većem broju ovdje s franjevcima iz okolice Tuzle koncem XVII. stoljeća. Osim njih, u manjem broju tu su i Mađari, Nijemci i Slovaci. /Zv./

prohujala, dobije novo lice i novu proročku snagu. Ako ćemo živjeti zaboravljajući Boga, koji je gospodar sve povijesti i svih vjekova, početak i svršetak svega – i zato središte svega – bit ćemo bez početka i svršetka, bez središta života i dezorijentirani. Svim onim pojedincima, zajednicama i grupama koje su izgrađivale ovaj kraj i žive zajednice u njemu, odgovorit ćemo dostojno i s pravom zahvalom ako će u našim srcima procvasti živa, osobna odluka za Isusa, kao Pavlova.”

Govoreći o navještenom evanđelju (Mt 10, 37 – 42), Hočevar je poručio župljanima i gostima: „Ne dozvolite da vas vodi propaganda, ideologija ili nepotpuna tradicija! Neka vas u svakom trenutku nadahnjuje Isus Krist. Samo on je čudesno lijepa sinteza Neba i zemlje, vječnosti i povijesti. Samo On može dati snagu za naše odluke.”

Na koncu svečane mise, koju je glazbeno animirala **Kristina Ralbovsky** sa župnim zborom, predsjedatelju slavja je zahvalio župnik Stantić, a pročitana je, kao dar

Stoljeće prisustva Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje u Subotici

Družba Kćeri Milosrđa – djelo Providnosti

Sestre Kćeri Milosrđa Trećeg samostanskog reda sv. Franje te vjernički puk Subotice proslavili su 1. i 2. srpnja, nizom događanja, 100. obljetnicu prisutnosti sestara ove družbe, koju je utemeljila bl. Marija Petković, u Subotici.

SIMPOZIJ I KULTURNO-DUHOVNI PROGRAM

Simpozij na temu značenja i djelovanja sestara na prostorima Subotice i okolice održan je u HKC „Bunjevačko kolo” u Subotici 1. srpnja. Nakon otpjevanje himne Družbe, u pozdravnim riječima govornici su bili: **mons. Andrija Anišić**, na temu „Družba Kćeri Milosrđa – djelo Providnosti, putokaz današnjem čovjeku”, **dr. sc. Mladen Parlov** („Bl. Marija Petrović, velika žena

Unutar programa s. Barbarić i **dr. sc. Katica Knezović** predstavile su zbornik radova simpozija „Stoljeće ljubavi”, za čime je uslijedio glazbeni program.

SVEČANO MISNO SLAVLJE JUBILEJA

Kruna slavlja jubileja bila je svečana koncelebracija koju je 2. srpnja u crkvi sv. Roka predslavio **mons. Đuro Hranić**, nadbiskup i metropolita đakovačko-osječki. Nadbiskup je u homiliji rekao da zahvaćenost Božjom ljubavlju govori da svaki čovjek ima vrijednost i neotuđivo dostojanstvo već samim tim što je čovjek. „To je samo središte duhovnosti bl. Marije Petković, koja je nepune tri godine nakon što je u Blatu na otoku Korčuli 1920. godine osnovala novu redovničku zajednicu, u Suboticu dovela prve sestre, koje kroz stoljeće ovdje svjedoče milosrdnu i raspetu Kristovu ljubav.”

Osvrnuvši se na stogodišnju prisutnost sestara u Subotici i njihovo redovničko svjedočanstvo ljubavi, Hranić je kazao: „Sestre su među vama svjedok i glas da se za Krista ne može živjeti polovično, nego uvijek i potpuno. Živeći zajedno i održavajući stegu redovničkih zavjeta, pozvane pripadati potpuno i nepodijeljeno Bogu, za vas ljude s kojima žive i kojima služe, sestre su svojom pojavom proročki glas i znak među vama

da svaki čovjek pripada Bogu, da smisao svojega života može naći samo u Bogu, i da se najbolje ostvaruje i potvrđuje kao čovjek svjedočenjem Božje milosrdne ljubavi do kraja drugim ljudima.

Drage sestre, zahvaljujemo vam za svaku pojedinu sestru te svakoj pojedinoj sestri koja se ugradila u život i poslanje ove zajednice, zahvaljujemo za darivanje i svjedočenje Milosrdne Propete Ljubavi. Hvala vam za odgoj u vjeri, za katehezu i pripravu na sakramente, za sviranje i pjevanje na našim euharistijskim i molitvenim okupljanjima, za molitvu za nas vjernike i sve građane ove župe i grada, i za vašu molitvu s nama, za vaš odgoj za molitvu i za pouku kako moliti, za odgoj naše djece i karitativno djelovanje među nama, za vaš velik i dragocjen doprinos očuvanju hrvatske bunjevačke kulturne baštine i sveukupnog vjerskog, kulturnog, jezičnog i nacionalnog identiteta Bunjevaca Hrvata i za podršku što boljoj integraciji Hrvata u crkveni i društveni život u Subotici, u Bačkoj i u Vojvodini, odnosno Srbiji”, kazao je na koncu propovjednik. /Zv./

našega vremena”), **s. M. Eleonora Merković** („Družba Kćeri Milosrđa i Subotica u stoljetnom hodu”), te **s. M. Emila Barbarić** („Duhovnost – izvor snage za djelovanje Družbe u Crkvi i društvu”). U drugom dijelu simpozija, nakon otpjevanje pjesme Mariji Petrović (**s. M. Kristina Injić**), **s. M. Jasna Crnović** je održala predavanje „Družba Kćeri Milosrđa – mjesto odgoja prema poimanju bl. Marije Petković”, **s. M. Anamarija Vuković** („Družba Kćeri Milosrđa u župnom apostolatu”), **s. M. Vlatka Bratinšćak** („Družba Kćeri Milosrđa u apostolatu zdravlja starijih osoba”), **s. M. Danijela Škoro** („Otvorenost Družbe misijskom djelovanju”), a na kraju je **s. M. Jelena Krilić** govorila na temu „Družba Kćeri Milosrđa u novoj stvarnosti”.

U popodnevним satima istoga dana redovnice, svećenici i vjernici su se uputili na Kersko groblje, gdje su se pomolili za pokojne sestre koje su djelovale u Subotici. Euharistijsko slavlje u crkvi sv. Roka predslavio je dr. Mladen Parlov, a u 19 sati u „Bunjevačkom kolu” započeo je kulturno-duhovni program posvećen obljetnici.

Proštenje u Crvenki

Župljani Župe Presvetoga Srca Isusova u Crvenki proslavili su svetom misom župno proštenje na dan svetkovine, 16. lipnja.

Dvojezičnu svetu misu predslavio je kapelan vlč. **Dušan Balažević** koji je i održao prigodnu propovijed na hrvatskom jeziku. Među ostalim, u propovijedi je istaknuo: „Važno je da Isus prizna da mu je sve u ruke predao Otac. Pri tome, riječ ‘sve’ može značiti cijeli svijet, sve stvoreno, od neba do zemlje, ali i ‘sve’ u smislu njegova vlastita života koji će sam slobodno i svojevoljno predati za nas. Već je to dovoljan razlog za pouzdanje u Božju ljubav. Vjera da je sve u Božjoj ruci čini i vjerske dužnosti drukčijima. Prestaju biti teret koji umara, a postaju Isusov jaram. Nešto što se

radi ne iz obveze i dužnosti, nego iz želje da se Bogu odgovori na ljubav”.

Suslavitelj je bio župnik **preč. Tibor Zsúnyi**, koji je održao propovijed na mađarskom jeziku. Po završetku svete mise, zajednički su se izmolile litanije Presvetog Srca Isusova. /B. D./

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj

Šestu godinu zaredom župe u Vajskoj i Bođanima i HKU „Antun Sorgg” iz Vajske organizirali su Zavjetno-zavičajni dan na dan proslave Srpne Gospe, 2. srpnja.

Župe su se davno zavjetovale da će na dan pohoda Blažene BDM slaviti zavjetni dan. Misno slavlje predvodio je **mons. Josip Ivešić**, generalni vikar Srijemske biskupije, u koncelecijaciji s domaćim župnikom **Goranom Vilovim**.

„Današnji dan nas ispunja radošću i zahvalnošću. Radošću, jer nas je Gospodin sve zajedno okupio u ovoj crkvi, da zajedno slavimo euharistiju i poslušamo riječ evanđelje Isusa Krista. Evanđelje je radosna vijest, a današnje evanđelje upravo progovara o radosti susreta dviju žena, Marije i Elizabete”, kazao je u uvodu homilije propovjednik Ivešić.

„Susret dviju rođakinja prožet je radošću. I jedna i druga izriču hvalu Gospodinu, te i mi želimo u euharistiji Bogu izreći i radost i hvalu. Okupili smo se zajedno u Njegovo ime da slavimo i molimo, a u isto vrijeme želimo u sebi probuditi osjećaj zahvalnosti za sve one naraštaje koji su kroz prošlost obilježavali zavjetni dan ove župe, vjerujući i poštujući ono što je Božje, računajući da je Bog i onaj koji može pomoći čovjeku na njegovom životnom putu”, nastavio je.

„Danas želimo zahvaliti i svima onima kroz naraštaje koji su čuvali svoju vjeru, identitet, čuvajući istinske vrijednosti, kršćanske, moralne, obiteljske i druge koje su potrebne kako bi čovjek mogao živjeti po Božjem, radosno, sretno. Marija i Elizabeta prihvaćaju put koji im je Gospodin odredio, proživljavaju radost. Mi danas želimo moliti da nam da mudrosti, snage, kako bismo spoznali i otkrivali što to Bog želi od nas, naše obitelji, od ovoga mjesta od svih nas koji smo pozvani živjeti svoje kršćansko poslanje na ovim prostorima. Marija, Isusova i naša Majka je ona kojoj se uvijek utječemo u svojim potrebama, molitvama, svetištima, pobožnostima, u raznim prigodama. Ona nas i danas štiti i zagovara, ali nas i poziva da slijedimo njezin primjer, da i mi poput nje prihvaćamo Božju volju i da radosno pođemo drugima u susret, da i naši susreti kroz život budu ispunjeni radošću i zahvalnošću”, kazao je na kraju Ivešić. Nakon mise vjernici su u procesiji ponijeli Marijin kip oko crkve.

Na kraju misnoga slavlja župnik je zahvalio Ivešiću na dolasku i mješovitom zboru Župe Uzvišenja Svetoga Križa iz Rume koji je animirao ovo misno slavlje, djevojčicama iz župe koje su obučene u narodnu nošnju čitale molitvu vjernika. Slavlju su nazočili ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov**, koji se biranim riječima obratio sudionicima govoreći o potrebi i razlozima čuvanja tradicije, dopredsjednik HNV-a **Slavko Benčik**, zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu **Goran Kaurić**, predsjednik Mladeži DSHV **Marin Piuković**, predsjednik mjesnog odbora DSHV-a **Dario Bošnjak** te načelnik općine Andrijaševci **Ante Rajković**. /A. Š./

Rezultati popisa 2022. godine u Srbiji o vjeroispovjednoj strukturi stanovništva

Republički zavod za statistiku Srbije objavio je 16. lipnja konačne rezultate popisa stanovništva, kada je riječ o izjašnjavanju o vjeroispovijesti.

Prema tim rezultatima, u Srbiji, koja ima 6.647.003 stanovnika, kršćanima se izjasnilo 5.759.719 osoba, pripadnicima islama 278.212, židovstva 602, istočnjačkih religija 1.207, ostalih vjeroispovijesti 500, agnosticima 8.654, ateistima 74.139, nije se izjasnilo po ovome pitanju 169.486 osoba, a vjeroispovijest je ostala nepoznata kod 355.484 stanovnika. Unutar kršćana, koji čine 86,6 % građana Srbije, pravoslavcima su se izjasnile 5.387.462 osobe (81,1 % stanovnika

Najveći broj ih je u gradu Subotici, 59.748. Slijede, po broju katolika općine/gradovi: Kanjiža (17.183 katolika), Novi Sad (15.822), Sombor (14.900), Senta (13.312), Bečej (12.915), Bačka Topola (11.710), Ada (9.603), Kula (6.811), Apatin (5.707), Temerin (5.658), Vrbas (4.772), Bač (3.682), Mali Idoš (3.552), Srbobran (2.654), Bačka Palanka (1.989), Odžaci (1.597), Žabalj (1.156), Titel (874) i Bački Petrovac (225 katolika). Treba znati da su na popisu katolicima označeni svi koji su se izjašnjavali na taj način, kao i oni koji su se izjasnili obredno, kao rimokatolici ili grkokatolici. Treba također dodati da administrativno gradu Novom Sadu

pripadaju i naselja Petrovaradin, Srijemska Kamenica, Ledinci i Bukovac, te da Bačkoj Palanci također pripadaju naselja na desnoj obali te rijeke: Neštin i Vizić. Za sada broj izjašnjenih prema vjeroispovijesti neće javno biti objavljen na razini naselja.

Udiono, najviše katolika ima u općini Kanjiža (85,3 %), a slijede: Senta (74,14 %), Ada (72,2 %), Subotica (48,2 %), Bačka Topola (44,6 %), Bečej (42,1 %), Mali Idoš (35,6 %), Bač (32,2 %), Apatin (24,6 %), Temerin (21,94 %), Sombor (21,03 %),

Kula (19,1 %), Srbobran (18,4 %), Vrbas (13 %), Odžaci (6,4 %), Titel (6,25 %), Žabalj (4,84 %), Novi Sad (4,2 %), Bačka Palanka (4,12 %) i Bački Petrovac koji ima 1,35% katolika.

Ukoliko se pogledaju promjene broja katolika u odnosu na popis 2011. godine, vidi se da je udio katolika u Kanjiži za gotovo 10 % veći. Tada je iznosio 75,1 %. Udio katolika je porastao i u općini Apatin za gotovo tri posto, kao i u općini Žabalj, za jedan posto, te Bački Petrovac, neznatno. U svim ostalim sredinama udio katolika je opao. Najviše se smanjio u gradu Subotici (s 57,6 % na 48,2 %), Kuli (s 28,32 % na 19,1 %), Bečeju (s 48,8 % na 42,09 %) i Temerinu (s 27,02 % na 21,94 %), a za njima slijede i druge općine.

Na području 20 općina/gradova Bačke onima koji se nisu izjasnili o vjeroispovijesti na popisu pripadaju 56.162 osobe, a za 47.750 vjeroispovijest je označena kao „nepoznata”. /Zv./

Srbije), katolicima svih obreda 257.268 osoba (3,9 %), protestantima 54.678 (0,8 %), a ostalim kršćanima 59.346 (0,9 %). Nakon kršćana, udjelom najbrojnija vjeroispovijest je islam (4,2 %).

Kada su u pitanju podatci o vjeroispovjednoj i o nacionalnoj strukturi stanovnika Srbije, od najbrojnijih ka manje brojnim katoličkim narodima u ovoj zemlji, gledajući apsolutne brojke, podatci izgledaju ovako: 161.071 Mađar se izjasnio katolikom, 33.637 Hrvata, na trećem mjestu su Srbi (11.947), zatim 10.016 Bunjevaca, 8.533 Rusina, 4.413 Roma, 3.551 onih koji su se izjasnili kao Jugoslaveni, 3.082 Slovaka, 1.463 Nijemca, 1.421 Slovenac i 1.160 Ukrajinaca, uz ostale manje brojne narode.

Kada se gleda prostor Subotičke biskupije, koji se gotovo potpuno poklapa s 20 općina u Bačkoj, katolicima se izjasnilo 193.870 osoba, što je nešto više od tri četvrtine od ukupnog broja izjašnjenih katolika u Srbiji.

Srce Isusovo u Sonti

Blagdan Srca Isusova proslavljen je 16. lipnja misom na sončanskoj kalvariji, koju je predslavio preč. Željko Šipek, uz prisustvo mjesnog župnika Josipa Kujudžića.

Dugi niz godina ovaj dan se blaguje kao zavjetni dan svih Sončana katolika, misom na otvorenom ispred kapele Srca Isusova, ako dozvoli vrijeme. Zato što se kapela ove 2023. obnavlja, nije bilo izvodljivo održati misno slavlje ispred nje ili u njoj, već se to obavilo ispred mrtvačnice.

Kapela Srca Isusova je podignuta 1842. godine od milodara svih katoličkih vjernika, kao zavjet Srcu Isusovom, pokazujući pokoru i zahvalnost molitvom i postom. Na taj dan vjernici oblače ruha tamne boje pokazujući time svoju skrušenost. Naime, desetljećima je na taj dan bilo nevrijeme. Grad, enormne padaline, oluje, grmljavina i munje su harale i selo je stradalo od vatre i rušenja, a usjevi su bivali srađeni sa zemljom. U tim dalekim vremenima, kao i u svim gradovima i selima, i naše selo je stradalo od raznih bolesti. Godine 1837. u somborskom okrugu se pojavila kuga, a bilo je i kolere o kojoj su nam starije generacije najčešće usmeno prenosile. Običan puk pamti predanja da je kapela Srca Isusova zavjet od kuge, kolere i nevremena.

Na kapeli je postavljeno Isusovo raspeće s još dva razbojnika razapeta na trokrakim križevima. Vjernici su se skalinama penjali gore pokloniti se raspetima, nekada klečeći sve dok koljena ne prokrvare, a isto tako obilazeći i moleći oko kapele. Mnoštvo vjernika katolika je na taj dan dolazilo u Sontu. U goste se nije išlo, jer je to bio dan pokore, posta i molitve. /Ruža Silađev/

Proljeće u Subotičkom oratoriju

Usvibnju i lipnju voditelji Subotičkog oratorija odlučili su napraviti pauzu zbog mnoštva događanja, proslava prvih pričesti, krizmi, završetka škole. Ipak, održali su dva subotnja oratorija: u Žedniku 9. lipnja, gdje ih je pozvao župnik Franjo Ivanković, te u Monoštoru 14. lipnja, gdje ih je ugostio vlč. Dražen Dulić.

Ovoga puta počeli smo razgovarati o duhovnom svijetu te napravili mali uvod o tome što je razlika između duhovnog i fizičkog svijeta te što se može dogoditi našim dušama nakon smrti. Uz duhovni dio slijedile su i igre, druženje, užina, ples i sport.

Od 21. do 23. travnja održan je u Subotici trodnevni oratorij za sedmaše i osmaše s temom „Muško i žensko stvori ih”. Dečki su bili smješteni u Župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu, a djevojke u samostanu Kćeri

dosta. U ovakvom okruženju, mladi su imali prilike pitati i davati svoje mišljenje na temu veza, čistog hodanja i braka. Uz ozbiljni i dubok program, bilo je tu i druženja, igre i svega onog što prati jedan oratorij. Zahvaljujemo **preč. Željku Šipeku** i časnim sestrama na gostoprimstvu i strpljenju.

Od 19. do 21. svibnja održana je trodnevna duhovna obnova za animatore Subotičkog oratorija s temom „Muškarac i žena po Božjem naumu”. Slično kao i kod sedmaša i osmaša, dečki su bili smješteni u župi u Aleksandrovu, a djevojke u samostanu kod časnih sestara u Keru. Predavači su bili **Josip Matezović**, vjeroučitelj iz Đakova, koji govori na temu braka i čistoće, i redovnica **s. Julijana Beretić**. I ovoga puta s animatorima su bili bračni parovi iz zajednice „Proroci” koji su podijelili svoja svjedočanstva. O predbračnoj čistoći

animatori su imali puno prilike slušati, a ovoga put naglasak je bio na braku i što činiti kad nastanu problemi u braku, tema o kojoj se mladima ne govori toliko. Razgovori su bili još dulji i zaključak je bio da se ova tema treba nastaviti. Animatori su sudjelovali i na otvorenju Jerihonskog bdijenja.

U Župi sv. Roka 10.

lipnja održan je prijam novih animatora. Oni koji su željeli postati animatori okupili su se na susretu, na kojem su najprije poslušali što znači biti animator u oratoriju i na koji način raditi s djecom, a zatim su uslijedili ručak, igra i druženje. Ovom prilikom okupilo se 20 novih animatora. /**Vedrana Cvijin**/

Milosrđa u Keru (Župa sv. Roka). Posljednjeg dana su se svi okupili zajedno na završnoj misi i ručku. Vikend je bio bogat uz predavanja **vlč. Dušana Balaževića**, svjedočanstvo **s. Zrinke Glavaš** koja je došla iz Valpova, svjedočanstva muževa i žena iz zajednice „Proroci”, mise, klanjanja, te puno razgovora kojeg nam nije bilo

Blagoslov Hrvatskog doma – Matice u Subotici

Prostorije Hrvatskog doma – Matice u Subotici blagoslovljene su 30. lipnja. Hrvatski dom – Matica novo je sjedište profesionalnih institucija hrvatske manjine u Srbiji – Hrvatskog nacionalnog vijeća, NIU „Hrvatska riječ” te djelomice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a bit će i prostor za društvene aktivnosti zajednice.

Na početku je upriličen obred blagoslova koji je predvodio župnik subotičke katedralne župe sv. Terezije **mons. Stjepan Beretić**. „Radom svojih ruku, tehničkih vještina i lijepih umjetnosti, čovjek je uvijek radio sa Stvoriteljem da zemlja postane dostojnije mjesto ljudske obitelji. Ovaj častan Dom pod svoj krov okuplja prijatelje kulture, pjesme, lijepe riječi, književnosti, znanosti pa treba zračiti toplinom i privlačnošću. Čovjek, koji se brine za usavršavanje djela stvaranja, promiče i usavršava ljudsku zajednicu, a opslužuje i Kristovu zapovijed jer spremno prihvaća služenje braći. Ne služi se čovjek samo radom, već i ljepotom, pjesmom i umjetnošću. Zato blagoslivljajmo Gospodina i neprestano Ga hvalimo, jer je Gospodin došao da imamo radost i da naša radost bude potpuna. Neka ne zamre naše oduševljenje, neka ne umukne naša pjesma i neka ne stane naše kolo dok se ne uspostave nova nebesa i nova zemlja po onom što apostol piše: ‘Sve je vaše, vi Kristovi a Krist Božji’”, kazao je Beretić u uvodomu nagovoru, nakon čega je navješten dio iz 9. glave Prve poslanice Korinćanima, izmoljen pripjevni psalam, blagoslovljene prostorije Doma, izmoljena molitva Gospodnja te blagoslovom puka završen obred.

Pozdravljajući nazočne, predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** poručila je kako je Matica „dom svih onih kojima je do razvoja zajedništva i dobrog naše zajednice stalo. To je zajednica koja će tek doživjeti svoj preporod. Ne zato da bi nam se drugi divili, nego zato što znamo cijeliti sebe, druge, i što želimo da se u našoj zajednici svatko osjeća ponosno, sigurno i dobrodošlo, bez obzira kojim zajednicama pripadao. Nije važno tko će dati zgoditak, Matica je uspjeh cijelog tima, svakoga od nas”, zaključila je ona.

Ranije istoga dana predstavnici HNV-a, Katoličkog društva „Ivan Antunović”, DSHV-a, ZKVH-a i NIU „Hrvatska riječ” položili su vijence na spomenik biskupa Antunovića u Subotici, u povodu praznika hrvatske

zajednice – Dana rođenja biskupa Antunovića, koji je obilježen 23. lipnja.

Hrvatski dom – Maticu, zgradu u Preradovićevoj ulici u Subotici, otvorili su svečano premijeri Hrvatske **Andrej Plenković** i Srbije **Ana Brnabić** 23. lipnja, o danu praznika hrvatske zajednice u Srbiji. Njezinu je izgradnju financirala Vlada Republike Hrvatske. Plenković je tom prigodom istaknuo zadovoljstvo zbog dolaska na otvaranje Hrvatskoga doma – Matice. Tom je prigodom premijer Plenković, između ostaloga, kazao kako je, uz biskupa Ivana Antunovića, „predug popis uglednih Hrvata koji su pridonijeli duhovnom, kulturnom, društvenom i gospodarskom razvoju ovoga kraja,

a u prilog tome govori činjenica da je početkom XX. stoljeća, Hrvata u Subotici bilo samo nešto manje nego Hrvata u Zagrebu”. „I stoga”, dodao je, „ovaj Hrvatski dom – Matica nije mogao naći bolje mjesto nego da bude baš u Subotici, najvažnijem sjedištu Hrvata u Srbiji.”

Nazočnima se u toj prigodi obratio i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog te predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**. „Srce je puno, s novim žarom, u novim područjima, s novim ostvarajima idemo dalje. Nastojat ćemo i dalje biti konstruktivni, pozitivni, pridonositi rastu i zajednice kojoj pripadamo, i šire. Hrvati u Srbiji su lojalni i pouzdani građani koji hoće dobro svima, sačuvati svoje ime i otvoriti perspektive onima koji dolaze iza nas. Uloženi trud, uložena sredstva nisu bila uzaludna.” /Zv./

Naši krizmanici

Župa Imena Marijina, Novi Sad, 28. svibnja

Župa Presvetog Trojstva, Sombor, 28. svibnja

Katedrala sv. Terezije Avilske (subotičke župe),
Subotica, 28. svibnja

Župa Uzvišenja svetog Križa, Sombor, 3. lipnja

Župa Imena Marijina, Stanišić, 11. lipnja

Župa Rođenja Blažene Djevice Marije, Lemeš, 11. lipnja

Župa sv. Lovre, Sonta, 18. lipnja

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije, Apatin, 18. lipnja

Naši krizmanici

Župa sv. Josipa radnika, Đurđin, 11. lipnja

Župa Presvetog Trojstva, Selenča, 25. lipnja

Župa svetih Petra i Pavla, Bajmak, 25. lipnja

Župa Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije,
Bačka Palanka, 16. travnja

Župa Marije Kraljice Svijeta, Palić, 21. svibnja

Župa svetog Nikole Tavelića, Sombor, 21. svibnja

Župa Uzvišenja svetog Križa, Sombor, 21. svibnja

Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut, 28. svibnja

Naši prvopričesnici

Župa svetog Jurja, Vajska, 28. svibnja

Župa Rođenja Blažene Djevice Marije, Lemeš, 4. lipnja

Župa sv. Pavla, Bač, 4. lipnja

Župa Rođenja Blažene Djevice Marije, Subotica, 4. lipnja

Župa Uskrsnuća Isusova, Subotica, 11. lipnja

Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije, Apatin, 18. lipnja

Župa svetih Petra i Pavla, Bajmak, 18. lipnja

Zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda u Prištini

U centru u kripti katedrale Majke Terezije u Prištini, 30. i 31. svibnja održano je 40. zasjedanje Međunarodne biskupske konferencije (MBK) sv. Ćirila i Metoda.

„Mi katolički biskupi, okupljeni na zasjedanju MBK sv. Ćirila i Metoda u Prištini, svjesni napete situacije kako na našem području, tako i na cijelom kontinentu, razmatrali smo sadašnje stanje i mogućnosti napretka

ovoga dijela Europe. Uvjereni smo da se samo suradnjom, naporom, strpljenjem, uzajamnim povjerenjem i trajnim dijalogom može, a i mora, graditi pravedan mir, napredak naših naroda, država i zajednica.

Pomirenje, suradnja i suživot pojedinaca i naroda, te traženje rješenja mirnim putem za sva otvorena pitanja, moralni su imperativ za sve. Očekujemo od političara konkretno pozitivno djelovanje kako bi se napetosti smanjile i ojačalo razumijevanje među narodima. Da bi to moglo biti što plodonosnije, očekujemo od svih aktera javnoga života, uključujući predstavnike medija i korisnike društvenih mreža, da ne koriste govor mržnje, lažne vesti, manipulaciju širokim masama i propagandu nasilja, već da rade na traženju i širenju istine.

Pozivamo predstavnike svih crkava i vjerskih zajednica da se oslone na vrijednosti naših vjerovanja, koja naučavaju opće bratstvo među ljudima i odbacuju korištenje vjerskih osjećaja za manipulaciju i produbljenje postojećih napetosti. Stoga, potičemo sve da u duhu istine i ljubavi rade na ostvarenju svjetlije budućnosti za sve ljude i narode u ovom dijelu Europe.”

Potpisnici priopćenja su MBK sv. Ćirila i Metoda, te biskupske konferencije Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske i Hrvatske.

Članovi MMB sv. Ćirila i Metoda (MBK) zaključili su zasjedanje misom u marijanskom svetištu u Letnici 31. svibnja, te su se na taj način odazvali pozivu na molitvu za uspjeh XVI. opće redovne skupštine Biskupske sinode. Misu je predvodio **mons. Angelo Massafra**, nadbiskup skadarski, predsjednik Albanske biskupske konferencije, u koncelebraciji biskupa članova MBK, te apostolskih nuncija i delegata susjednih biskupskih konferencija. /TU Subotičke biskupije/

Hrvatski premijer Andrej Plenković u Srijemskoj Mitrovici

Hrvatski premijer Andrej Plenković, zajedno s članovima Vlade Republike Hrvatske, posjetio je 23. lipnja katedralu sv. Dimitrija i Biskupski ordinarijat u Srijemskoj Mitrovici.

Premijera je ispred katedrale dočekaio srijemski biskup koadjutor **Fabijan Svalina** s klerom. U ime Hrvatskog kulturnog centra „Srijem” dočekaio ga je i pozdravio **Krunoslav Đaković**, predsjednik.

Premijer je obišao katedralu, s kojom ga je upoznao domaći župnik **Eduard Španović**, a nakon toga uputio se u prostore privremenog Biskupskog ordinarijata Srijemske biskupije, gdje je održan sastanak s vodstvom Srijemske biskupije i predstavnicima hrvatske manjine

u Srijemu na teme suradnje kako između dvije države, tako i s hrvatskim udrugama i centrima u Srijemu, te su se obje strane složile kako je važan reciprocitet u odnosima prema nacionalnim manjinama unutar obje države. Premijer je istaknuo koliko su hrvatskoj Vladi važne nacionalne manjine, te ih država uvijek nastoji zaštititi i pomoći, jer one odražavaju bogatstvo cjelokupnog društva, te istaknuo kako se nada da će i hrvatska nacionalna manjina u Srbiji uživati jednak tretman. Izrazio je svoju punu podršku hrvatskoj i katoličkoj zajednici u Srijemu, te im zahvalio na predanoj skrbi u očuvanju narodnog identiteta i kulturne baštine. /srijembiskupija.rs/

Proslavljen Papin dan u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu

Jubilarni deseti Papin dan proslavljen je u četvrtak, 1. lipnja u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu.

Proslavu je organizirala Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj, na čelu s apostolskim nuncijem Giorgiom Linguom, a nazočili su brojni uzvanici, među kojima umirovljeni zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, generalni tajnik Biskupske sinode Mario Grech, nadbiskupi i biskupi, svećenici, redovnici i redovnice, predstavnici drugih kršćanskih zajednica i religija, veleposlanici i šefovi misija, članovi diplomatskog zbora, predstavnici Vlade RH i predstavnici civilnih vlasti. Nuncij Lingua na početku je rekao kako je već samim odabirom imena Franjo, nadahnut asiškim vjernikom, Papa želio pokazati želju za reformom Crkve u njezinim struktura, ali iznad svega u njezinom stilu i duhu. „Činio je to uzornim gestama, ponekad i iznenađujućima, kojima je namjeravao poslati precizne poruke: susreti s migrantima, slušanje žrtava zlostavljanja, posjeti zemljama u ratu ili pogođenim određenim katastrofama”, kazao je nuncij. „Shvatili smo da smo u istoj lađi, svi smo krhki i dezorijentirani, ali u isto vrijeme važni i potrebni, svi smo pozvani veslati zajedno, svatko od nas treba utješiti drugoga”, citirao je mons. Lingua riječi pape Franje. /IKA/

Kardinal Parolin u Sloveniji: Balkan treba ulagati u kulturu susreta

Državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin sudjelovao je kao Papin izaslanik u Sloveniji na međureligijskom susretu o dijalogu i miru na Balkanu, koji se održao 17. i 18. lipnja u Kopru.

Papa Franjo zamišlja Europu kao „hod bratstva”, „bedem mira”, sastavljenu od država „koje se nisu ujediniile nametanjem, nego slobodnim izborom za opće dobro, zauvijek odustajući od perspektive sukoba” te sanja takvu Europu i za sve zemlje balkanske regije, „koja mu je jako draga” i koju je više puta posjetio. Tako kardinal, državni tajnik, Pietro Parolin ponovno potvrđuje bliskost Pape i Svete Stolice u svom govoru na Forumu o dijalogu i miru na Balkanu.

Međureligijski susret pod nazivom „Mir tebi, Europo! Mir tebi, Balkane!” promiče Slovenska biskupska konferencija, a sudjeluju visoki predstavnici kršćanstva s katoličkim, pravoslavnim i luteranskim predstavnicima, predstavnici islama i judaizma iz 15 zemalja Balkanskog poluotoka te obližnjeg poluotoka Male Azije. Na Forumu u Kopru su bili i riječki nadbiskup Mate Uzinić kao predstavnik Hrvatske biskupske konferencije te umirovljeni vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić u ime Biskupske konferencije BiH. Jedan od važnih elemenata kulture susreta, uz prihvata i predanost, pojasnio je kardinal, jest dijalog. „Dijalog”, kako tumači Papa u enciklici *Fratelli tutti*, znači „približiti se, izražavati se, slušati, gledati jedni druge, upoznavati se, nastojati se razumjeti, tražiti razumijevanje, tražiti

dodirne točke”. Dijalog je ključno pitanje u eri globalizacije, osobito međureligijski, stoga je „od posebne važnosti za mirnu budućnost Balkana, gdje su se latinska, bizantska i islamska kultura susrele, a ponekad i sukobljavale stoljećima.” U nedjelju, 18. lipnja, kardinal Parolin predvodio je u Kopru misu koju su suslavili apostolski nuncij u Sloveniji, nadbiskup Jean Marie-Speich, biskup Kopra Jurij Bizjak te slovenski biskupi i svećenici. /IKA/

Papa Franjo: Danas vlada glad bratstva, moramo odlučno reći „ne” ratu

Nadbiskup Paul Richard Gallagher pročitao je poruku pape Franje na sastanku Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda u New Yorku.

Papa ističe da je mir moguć jedino ako se istinski želi te da je mir Božji san za čovječanstvo. Upozorava na ogorčene i agresivne nacionalizme i potiče primjenu Povelje Ujedinjenih naroda kroz transparentnost i iskrenost. Napomenuo je da je došlo vrijeme da se kaže odlučno „ne” ratu, da se napominje da ratovi nisu pravedni, već da je samo mir pravedan. „Mir je moguć ako se to istinski želi. Sukobi su sve češći, a stabilnost sve više ugrožena”, napominje Papa u poslanoj poruci, ističući da „živimo Treći svjetski rat koji se vodi u dijelovima, a koji se širi dalje kako vrijeme prolazi. U današnjem globaliziranom svijetu svi smo blizu, ali nema više bratstva. Naprotiv, patimo od gladi bratstva, koja proizlazi iz mnogih situacija nepravde, siromaštva i nejednakosti, ali također i iz nedostatka kulture solidarnosti. Potrebna je hrabrost odreći se lake zarade prodavanja sofisticirane vojne tehnologije i moćnog oružja radi očuvanja mira. Gdje će nam biti kraj ako svatko misli samo na sebe?”, upitao je Papa. /IKA/

Kardinal Müller: Vatikan se mora suprotstaviti genderizmu

Kardinal Gerhard Ludwig Müller, predstavljajući knjigu intervjua *U dobroj vjeri*, koju je objavio zajedno s talijanskom novinarkom Francom Giansoldati, 9. lipnja u Rimu, izjavio je kako smatra da Vatikan mora poduzeti korake protiv ideja Sinodskog hoda u Njemačkoj ako nisu u skladu s učenjem Katoličke Crkve.

„Posebno se to odnosi na učenja u okviru ideologije genderizma i woke”, naglasio je kardinal Müller. Poručio je da ne razumije zašto Vatikan ne poduzima stegovne i institucionalne mjere protiv otvorene hereze. „Bog je stvorio čovjeka kao muškarca i ženu, a temeljna vjerska istina jest da se na tome zasniva obitelj. Ako se to niječe, Rim to mora jasno kritizirati”, rekao je kardinal Müller. Nekadašnji pročelnik Kongregacije za nauk vjere kritizirao je u tom kontekstu i političku klasu u Njemačkoj, tvrdeći kako si njezini predstavnici uzimaju za pravo propisivati ljudima što će govoriti, misliti i jesti. „Pojedini političari nastupaju poput propovjednika neke zamjenske vjere”, rekao je mons. Müller. /IKA/

Predstava „Avaške godine” u Sonti i u HNK u Osijeku

Književno-teatarski kružok HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice, s predstavom „Avaške godine” koju je po tekstu Milovana Mikovića dramatizirala i režirala Nevena Mlinko, gostovalo je 20. svibnja u Domu kulture u Sonti, a 16. lipnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku.

Prije predstave u Osijeku održan je sastanak na kojem je predstavljen elaborat „(Ponovni) Osnutak Drame na hrvatskom u Narodnom kazalištu Subotica”. Intendantu osječkog HNK-a **Vladimiru Hamu** i predsjedniku Gradskog vijeća Grada Osijeka **Tihomiru Florijančiću** Elaborat je predstavila njegova autorica, ujedno i voditeljica KTK-a Nevena Baštovanović, uz koju su sastanku prisustvovali i v. d. ravnateljice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, predstavnici institucija koji su uz Hrvatsko nacionalno vijeće u RS inicijatori ove ideje.

I Elaborat i sama ideja naišli su na iznimni prijem osječkih domaćina, a intendant HNK-a u Osijeku Vladimir Ham je istaknuo kako se u cilju realiziranja ove ideje može računati na svu moguću njihovu potporu (logističku, tehničku, glumačku), a ponudio je i obuke za buduće glumce Drame na hrvatskom subotičkog Narodnog kazališta.

Kako navodi autorica elaborata prof. Nevena Baštovanović, cilj ovoga dokumenta je obrazložiti i ponuditi način kako na institucionalno primjeren, profesionalno sukladan i jedan obuhvatan način, po modelima kako to imaju druge nacionalne zajednice u Vojvodini (Mađari, Slovaci, Rusini, Rumunji) osigurati održivo i trajno rješavanje ponovnoga osnutka drame na hrvatskome jeziku u Narodnom kazalištu u Gradu Subotici.

Jurci i Stuparu zahvalili za istrajnost

Cjelovečernjim koncertom punim emocija članovi HKPD-a „Matija Gubec” iz Rume obilježili su 120. obljetnicu rada udruge. Koncert je održan 27. svibnja u Kulturnom centru u Rumi. Bio je to ujedno i oproštaj od dugogodišnjih članova udruge: dirigenta tamburaškog orkestra **Josipa Jurce** i vokalnog solista **Dušana Stupara**.

Jurca je veći dio svog života proveo s tamburom, a također veliki dio sebe uložio je u rad s djecom i učenju sviranja na tamburi. Skladatelj je brojnih autorskih kompozicija, a obradio je i više kompozicija i neke od popularnih pjesama. Objavio je knjige *U srcu mi zvoni tambura* u kojoj su predstavljene partiture za tamburaški orkestar, te knjigu *Katoličke mise i božićne pjesme*. Društvo je snimilo svoj prvi CD s Jurcinim autorskim pjesmama 2005. godine. On je i dobitnik više nagrada za doprinos kulturi. Pri HKPD „Matija Gubec” iz Rume je formirao Veliki tamburaški orkestar 1997. godine. Vokalni solist Dušan Stupar pjeva u orkestru od 1975. godine.

Međunarodni okrugli stol „Urbani Šokci” održan u Osijeku i Monoštoru

Šokačka grana Osijek je 2. i 3. lipnja organizirala manifestaciju „Urbani Šokci” s okruglim stolom na temu „Advent u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca” koji žive u tri susjedne zemlje. Prvog dana program je održan u Osijeku, a drugog je nastavljen u Monoštoru.

Suorganizatori Međunarodnog okruglog stola (MOS) su bili Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica), Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj (Pečuh) te Vinkovački šokački radovi. Prije Međunarodnog okru-

glog stola otvorena je izložba fotografija subotičkoga fotografa **Augustina Jurige** „Lica Bačke”. Izložbu je otvorila v. d. ravnateljice ZKVH-a Katarina Čeliković, a prisustvovao je i sam autor. U glazbenom dijelu

programa u Osijeku su nastupili Ženska i Muška pjevačka skupina „Šokačka grana Osijek“, dok je u Monoštoru nastupila lokalna ženska pjevačka skupina „Kraljice Bodroga“.

Međunarodni okrugli stol organizirali su Šokačka grana Osijek, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica), Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj (Pečuh) te Vinkovački šokački rodovi. Prezentirani radovi bit će objavljeni u zborniku.

„Bunjevci bez granica“ u Kačmaru

Šesti susret „Bunjevci bez granica“ održan je 4. lipnja u Kačmaru u Mađarskoj.

Ovogodišnjem susretu odazvala su se hrvatska kultura društva iz Vojvodine i Mađarske: djeca iz vrtića (skupina na hrvatskom jeziku) – Katymar, Hrvatska plesna skupina i Pjevački zbor – Katymar, Plesna skupina iz Čikerije, HKUD „Vladimir Nazor“ – Sombor, Plesna skupina Hrvatske samouprave Čavolj, HGU „Festival bunjevački pisama“ – Subotica, Plesna skupina „Zora“ Bački Aljmaš, HKC „Bunjevačko kolo“ – Subotica, „Bunjevačka zlatna grana“ – Baja i HKPD „Matija Gubec“ Tavankut. Prije početka programa održan je kratki sastanak voditelja društava kojemu je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave **Ivan Guban**, kao i predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji **Lazar Cvijin**. Na sastanku je dogovoreno kako će domaćin sljedećeg susreta biti HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora.

Održani 7. Dani Antuna Gustava Matoša

U Tovarniku su 7. lipnja otvoreni 7. Dani Antuna Gustava Matoša. Manifestacija je ove godine bila u znaku 150. obljetnice njegova rođenja i po prvi puta je objedinila tri države – Mađarsku, Hrvatsku i Srbiju.

Program u Tovarniku je počeo polaganjem vijenaca na Matoševu bistu i umjetničkim programom „Matoš se vraća kući: Susret starih prijatelja“, koji su pripremili učenici Osnovne škole „Antun Gustav Matoš“, a potom je nastavljen u Vili Tovarnik projekcijom dokumentarnog filma „Od Kačmara do Zagreba“. Sveučilišni profesor **Goran Rem** predstavio je novo izdanje prve knjige A. G. Matoša *Iverje* (Osijek – Subotica – Mostar, 2023.), a v. d. ravnateljice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković predstavila je knjigu izabranih pjesama *Domovini iz tuđine* (Subotica, 2023.). Povodom 150. obljetnice Matoševa rođenja raspisan je natječaj za najbolju kratku priču nadahnutu životom ili djelima A. G. Matoša, a u Tovarniku su proglašeni pobjednici. Prva nagrada dodijeljena je **Stjepanu Tomašu** za priču „Ratni izvijestitelj“, druga Tomislavu Žigmanovu za priču „Martina svjetla svijeta“, a treća nagrada **Slavici Sarkotić** za priču „Utjeha kose“.

Program ovogodišnjih 7. Matoševih dana nastavljen je 10. lipnja u Fondaciji „Antun Gustav Matoš“ u Beogradu, mjestu u kojem je u dva navrata Matoš živio i stvarao. I ovom su prigodom predstavljene knjige *Iverje* i *Domovini iz tuđine*. O prvoj je govorio njezin priređivač, predsjednik Društva hrvatskih književnika – Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski **Mirko Ćurić**, dok je drugu predstavila njezina urednica i v. d. ravnateljice ZKVH-a, kao nakladnik, Katarina Čeliković. Predavanje o Matoševim danima u Beogradu održala je profesorica srpskog jezika i književnosti **Dragana Babić**. Program u Beogradu uvećao je performans „Voyage s Matošem“ u izvedbi članova Književno-teatarskog kružoka HKC-a „Bunjevačko kolo“ iz Subotice. Ovom su prigodom kratak igrokaz „Susret starih prijatelja“ izveli učenici Osnovne škole „Antun Gustav Matoš“ iz Tovarnika, a glazbene nastupe priredili su članovi obitelji **Sokač** iz Beograda, te mladi tamburaši Hrvatske čitaonice „Fischer“ iz Surčina.

Nakon Beograda, Matoševi dani nastavljeni su 11. lipnja u Plavni, rodnom mjestu njegovog oca. Misa za Matoša održana je u crkvi sv. Jakova, a domaćin u Plavni bio je HKUPD „Matoš“. Posljednja u nizu stanica gdje je proslavljena 150. obljetnica rođenja A. G. Matoša bio je Zagreb, s programom priređenim 13. lipnja, na njegov rođendan. U okviru njega, na zagrebačkom groblju Mirogoj na pjesnikov grob vijence su položili predstavnici Društva hrvatskih književnika i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a potom su kod njegovog spomenika na Strossmayerovom šetalištu pročitane pjesničke posvete njemu u čast.

Središnji događaj priređen je u Društvu hrvatskih književnika gdje je, među ostalim, prikazan dokumentarni film Mihaela Kelbasa „Od Kačmara do Zagreba“, i ovdje je predstavljeno novo izdanje prve knjige Antuna Gustava Matoša *Iverje* i knjiga izabranih pjesama *Domovini iz tuđine*, te odigran multimedijalni performans „Voyage s Matošem“ Književno-teatarskog kružoka HKC-a „Bunjevačko kolo“ iz Subotice. Sve navedeno pratio je prigodni glazbeni program.

Objavljen 16. svezak Leksikona

U nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice iz tiska je izašao 16. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. U ovome svesku, koji obuhvaća završni dio slova M (Malj – Mu) – od članka o oruđu maljica, do naprave muvolovka, na 308 stranica 53 autora napisalo je ukupno 272 priloga, koje prati osam uputnica i 157 ilustracija.

U ovu brojku ulaze i priloge na koncu sveska (sedam članaka i jedna uputnica), kojima se dopunjuju raniji svesci. U svesku je obrađen veći broj biografija (204) značajnih osoba iz prošlosti i sadašnjosti bačkih Hrvata. Svezak sadržava i veći broj toponima, jedan broj etnografskih pojmova, glasila, a ima i opsežnijih makropedijskih priloga.

Završetak školske 2022./2023. godine

Iz Ministarstva prosvjete Republike Srbije primili smo dopis u kojem stoji sljedeće: „U skladu s kalendara obrazovno-odgojnog rada za osnovne i srednje škole, kojima je dana mogućnost odstupanja od utvrđenog broja nastavnih dana do 5 %, drugo polugodište školske 2022./2023. godine za učenike osnovne i srednje škole, u dijelu koji se odnosi na redovitu nastavu, završava se u utorak, 6. lipnja 2023. godine.”

Prohujala je još jedna školska godina i u našoj školi, Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji, koja se nalazi u zgradi sjemeništa „Paulinum” u Subotici. Što smo stariji vrijeme sve brže teče. To je znak da odrastamo, pripremajući se za život u raznim smjerovima i zvanjima. Vjerujemo da smo svi vrijedno učili i na kraju smo ocijenjeni za uspjeh koji smo postigli, svaki po svojim sposobnostima i mogućnostima. Pred nama

su ljetne ferije koje trebamo iskoristiti svaki na svoj način, kako bismo na jesen bili duhovno pripravljeni za sljedeću školsku godinu. Neće nam biti na odmet ni fizički posao jer stara latinska izreka kaže: „Zdrav duh u zdravom tijelu”.

Zahvaljujemo poglavarima, profesorima, domaćicama, kuharicama i ženama koje su se brinule za naše rublje. Svi su na svoj način pridonijeli da se osjećamo lijepo, dobro i zadovoljno. A najljepše smo zahvalili na uspješnoj godini Ocu nebeskom, misom zahvalnicom 6. lipnja. Ako Bog da, vidimo se na jesen kada ćemo pozdraviti upisane u prvi razred, kao što se ovim putem pozdravljamo i s ovogodišnjim maturantima i želimo im blagoslovljeni put u željena životna zvanja.

Rastanak od našega rektora, mons. Józsefa Miocsa

Naš dugogodišnji rektor, mons. József Miocs, 24. svibnja preselio se u vječnost, u 82. godini života i 55. godini svećeništva. Godinama se tiho borio protiv teške bolesti koja ga je, po Božjoj providnosti, nadvladala. Dva dana prije smrti je još obilazio ured Tajništva, zbornicu, te radio na nekim spisima. U utorak, 23.

svibnja, prevezen je u bolnicu iz koje ga je naš Otac nebeski 24. svibnja pozvao k sebi.

U četvrtak, 25. svibnja, naša mala zajednica je u sjemenišnoj kapeli služila misu zadušnicu za rektora. Misa zadušnica za širi puk bila je 26. svibnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Sprovodna misa je bila u Kuli 27. svibnja, a sprovod u 13 sati na groblju u Kuli. Svi učenici naše gimnazije, koji su mogli, bili su na sprovodu. Rektor u mons. Józsefu Miocsu želimo pokoj vječni i doviđenja u nebu!

S Papom u Mađarskoj

Za vrijeme boravka svetog oca Franje u Budimpešti, od 28. do 30. travnja, mnogi su i iz naše zemlje bili na susretu s njim. Pitomac „Paulinuma” i učenik Biskupijske klasične gimnazije Andor Huszár sudjelovao je na tom susretu kao naš predstavnik, skupa sa svojom župom i mladima. Njih je predvodio Róbert Utcai, župnik u Čantaviru. Bilo je to lijepo, duhovno bogato i nezaboravno slavlje u zajedništvu sa Svetim ocem.

Matura u „Paulinumu”

Prvi puta od kako postoji „Paulinum”, školska godina je završena bez rektora i ravnatelja. Deset dana nakon završetka školske godine, za učenike 4. razreda započela je matura, koja je održana od 16. do 22. lipnja. Maturanti su najprije polagali pismene ispite, a potom i usmene. Svi su uspješno položili svoj prvi veliki životni ispit. Maturalno slavlje nije održano zbog smrti rektora. Profesori su se na kraju mature pozdravili sa slavljenicima i poželjeli im uspjeh i blagoslov u životu. I mi ih pozdravljamo najljepšim pozdravom: „Bog vas blagoslovio”.

Nastavak edukacija djece i odraslih

Caritas Srbije je u okviru projekta „Be Ready” nastavio edukaciju djece i odraslih, uključujući i osobe s invaliditetom, na temu „Smanjivanje rizika od prirodnih katastrofa” (DRR). U prethodnih mjesec dana s biskupijskim caritasima održane su brojne radionice za djecu, treninzi za učitelje u osnovnim školama u Gudurici, Uljmi, Vrbasu, Moroviću i Višnjaju, kao simulacijske vježbe u suradnji s Dobrovoljnim vatrogasnim društvom iz Vrbasa i Vatrogasno-spasilačkom jedinicom iz Šida. Educirano je više od 500 djece putem upoznavanja s vatrogasnom opremom, adekvatnim načinom reagiranja u slučaju opasnosti i važnosti zaštite i očuvanja okoliša. Posebno prilagođene radionice za osobe s invaliditetom održane su u udrugama za osobe s invaliditetom u Vršcu, Zrenjaninu i Kovinu, ističući važnost uključivanja ranjivih kategorija u područje smanjenja rizika od prirodnih katastrofa i njihovo osnaživanje.

Radionice su bile interaktivne i prilagođene ciljnim skupinama kako bi se sudionici što učinkovitije upoznali s konceptom DRR-a. Putem igre, diskusija i praktičnih

vježba, sudionici su se upoznali s različitim vrstama katastrofa kao što su zemljotresi, poplave, požari, oluje te kako su upućeni na pravilno ponašanje u tim situacijama. Djeci je podijeljen edukativni materijal kao što su bojanke i poster.

U suradnji s Odredom izviđača „Žarko Zrenjanin Uča” iz Bele Crkve obilježen je Međunarodni dan planeta Zemlje 22. travnja, a 5. lipnja u suradnji s DVD-om iz Vrbasa obilježen je Svjetski dan zaštite okoliša. Početkom lipnja, na Divčibarama je organiziran ljetni kamp za zaposlene i mlade volontere u suradnji s Crvenim križem i Vatrogasnom jedinicom iz Valjeva. Polaznici su imali priliku proći osnovnu obuku pružanja prve pomoći i mogli su naučiti kako rukovati PP aparatima.

Caritas je aktivno uključen u smanjivanje rizika od prirodnih katastrofa još od svibanjskih poplava 2014. godine. Posvećenost i napor u pružanju potpore lokalnoj zajednici od suštinskog su značaja za povećanje svijesti o rizicima i zaštiti života u slučaju prirodnih nepogoda.

S. Mirjam Gadža, redovnica, provincijalka Družbe Kćeri Milosrđa u Hrvatskoj

Redovnica je pozvana najprije „biti”, a potom „činiti”

S. Mirjam Gadža rođena je 18. kolovoza 1965. u Dobrićima, općina Tomislavgrad. Članica je Družbe Kćeri Milosrđa. Godine 1989. upisala je Fakultet odgojiteljskih znanosti na Papinskom sveučilištu Salesianum u Rimu i 1994. godine stekla diplomu odgojiteljskih znanosti, specijalizacija u pedagoškoj metodici. Od rujna 1994. do 2001. godine radi kao vjeroučiteljica u Općoj gimnaziji Tituša Brezovačkog u Zagrebu, potom kao vjeroučiteljica savjetnica u Poljoprivrednoj, prehrambenoj i veterinarskoj školi Stanka Ožanića u Zadru (2001. – 2003.) te kasnije (2003. – 2015.) kao stručna suradnica, pedagog u Klasičnoj gimnaziji Ivana Pavla II. Od 2015. do 2021. u službi je Vrhovne uprave u Rimu. Trenutačno obnaša službu provincijalne predstojnice Družbe Kćeri Milosrđa u Hrvatskoj

Zvonik: Za početak, molimo da nam ukratko predstavite nastanak, karizmu i recentno djelovanje sestara Kćeri Milosrđa TSR sv. Franje.

S. Mirjam Gadža: Družba Kćeri Milosrđa Trećega samostanskog reda sv. Franje osnovana je u Hrvatskoj u Blatu na otoku Korčuli 4. listopada 1920., gdje se i danas nalazi Kuća matica. Utemeljila ju je bl. Marija Propetog Isusa Petković uz pomoć i mudro vodstvo suutemeljitelja mons. Josipa Marčelića, dubrovačkog biskupa. U tri provincije družbe danas djeluje 290 članica i to: u Hrvatskoj, Argentini/Čileu/Peruu, Kongu i Paragvaju/Kubi. Karizma Družbe je: svjedočiti milosrdnu ljubav Očevu i slijediti Krista raspetog, biti vjerne duhu evanđelja služeći Crkvi po primjeru sv. Franje Asiškoga i blažene Marije Propetog Isusa Petković. Sestre, pozorne na znakove vremena i potrebe Crkve, žive karizmu Milosrđa pronoseći milosrđe vječnog Oca u radu s djecom i mladima, kao i odraslima, kroz odgojno-obrazovni i župni apostolat, u radu sa starima

i bolesnima, u misijama te u promicanju dostojanstva ljudske osobe i drugim službama u zajednici.

Zvonik: Možda je potrebno pojasniti kakva je veza vaše Družbe s franjevačkim redom i franjevaštvom uopće?

S. Mirjam Gadža: Družba je pripojena Redu Manje braće 1928., što i ne čudi jer je bl. Marija još u roditeljskom domu bila povezana s franjevcima koji su često navraćali u Blato i bili gosti njezine obitelji. Osim toga, i prije osnutka Družbe, kao djevojka, bila je franjevačka trećoredica. Pripajanje Družbe Redu Manje braće posredovao je i biskup Marčelić predloživši Mariji da napiše Pravilo Družbe po uzoru na Franjevačko pravilo. Dekret pripajanja Redu Manje braće, koji je u Rimu odobrio Generalni ministar fra Bonaventura Marranni OFM, daje Družbi duhovnu potporu i određuje njezino sudioništvo u duhovnim dobrima reda. Sudjelovanje se sastoji u nošenju imena Trećega samostanskog reda sv. Franje, u nasljedovanju njegova načina života i primanja oprosta

danih Prvom i Drugom redu. U zajedništvu smo sa svim članovima Franjevačkog reda, moleći za njihov rast, za uspjeh njihovih apostolskih djela te sudjelujemo u inicijativama koje organizira franjevačka obitelj.

Zvonik: Marija Petković je od početka svojega djelovanja pozornost usmjerila na potrebitu djecu. Iako boli djece koja su siromašna i bez roditelja i danas isto bole te su i danas djeca „savjest modernog društva”, i dalje, uza sve prednosti naše civilizacije, ima puno djece koja pate. Kako se sestre odnose prema ovom kroničnom problemu današnjeg vremena?

siromaha u takvom obliku, međutim, javljaju se novi oblici siromaštva na koje smo pozvane odgovoriti. Kroz naše poslanje i djelovanje u domovima za starije i bolesne, u odgojno-obrazovnim ustanovama, kako vlastitim tako i državnim, nastojimo karizmom milosrđa dotaknuti sve one koji su pogođeni bilo kakvom patnjom. Današnji čovjek pati od usamljenosti, željan je pažnje, blizine, topline, želi da ga netko čuje. Stoga, ne treba puno, dovoljno je biti im blizu, saslušati ih, reći koju lijepu riječ ohrabrenja, biti im podrška, uputiti ih na Isusa koji jedini može izliječiti svaku bol i ranu. Hrvatska provincija osnovala je 2005. Zakladu „Blažena Marija Petković” u svrhu materijalne pomoći za

Redovništvo je po svojoj definiciji eshatološki znak i proročki glas u svijetu i Crkvi. To znači da je pozvano približiti ljudima nebeska dobra kojima stremimo kao kršćani. Redovničke zajednice prvotno trebaju biti kontemplativna središta u kojima se Božje otajstvo može osjetiti i „opipati”, u kojima Bog na konkretan način (i preko posvećenih osoba) može dirnuti čovjekovo srce i um

školovanju djece i pomoć obiteljima slabijega imovinskog stanja. Ove školske godine Zaklada pomaže 81 redovitog korisnika. Osim u Hrvatskoj provinciji, i u drugim zemljama sestre su osjetljive na potrebe djece. Naša kuća u Rumunjskoj otvorena je za djecu koja nemaju obitelj, sestre im pružaju kompletnu brigu.

U Južnoj Americi imamo sirotište u Peru, a prije tri godine započele smo i misijsku djelatnost u DR Kongo. Prije desetak godina karizma milosrđa zaživjela je i na Kubi. U ostalim državama Južne Amerike Družba ima svoje škole u kojima siromašni i potrebiti imaju svoje mjesto. Smatram da kroz ove djelatnosti činimo vidljivom karizmu milosrđa. Otvorene smo novim izazovima i u okviru mogućnosti izlazimo ususret svakom čovjeku.

Zvonik: Ima li razlike, i ako ima koje su, u poslanju i praktičnome djelovanju sestara u Europi u odnosu na djelovanje na južnoameričkom kontinentu?

S. Mirjam Gadža: Da, ima. Život i djelovanje sestara uvjetovano je društvenom i političkom situacijom pojedinih zemalja. Društveno-politička situacija na našim prostorima odredila je prostore djelovanja sestara kako u Hrvatskoj tako i u Srbiji. U Južnoj Americi, koja nije poznavala komunistički sustav, karizma milosrđa prvenstveno je zaživjela i živi kroz

S. Mirjam Gadža: Družba je nastala u specifičnom povijesnom trenutku, nakon Prvoga svjetskog rata, kada je trebalo odgovoriti na vapaje ratne siročadi. Marija je to prepoznala i velikodušno se stavila u službu ranjivih kako bi im pomogla i ublažila njihovu bol. Danas je situacija nešto drugačija, nemamo toliko

odgojno-obrazovni rad djece i mladih u vlastitim ustanovama, te njegu bolesnika u bolnicama. Na našim prostorima djelovanje sestara bilo je usmjereno na župni apostolat, njegovateljski rad, vođenje domaćinstava. U posljednjih tridesetak godina situacija se malo izmijenila jer su otvorena i ostala područja djelovanja i mogućnost rada i u državnim službama, tako da danas sestre djeluju uz spomenute službe i u odgojno-obrazovnim ustanovama, crkvenim i državnim.

Zvonik: Kako pozicionirate djelovanje sestara u vašoj družbi u modernom svijetu? Marija Petković je također očitovala prilagodljivost potrebama Crkve i vremena u kojem je djelovala. Što danas, u vremenu kada je jedina konstanta svijeta njegova nestalnost, Crkvi znači prisutnost i djelovanje redovnica?

S. Mirjam Gadža: Redovništvo je po svojoj definiciji eshatološki znak i proročki glas u svijetu i Crkvi. To znači da je pozvano približiti ljudima nebeska dobra kojima stremimo kao kršćani. Redovničke zajednice prvotno trebaju biti kontemplativna središta u kojima se Božje otajstvo može osjetiti i „opipati“, u kojima Bog na konkretan način (i preko posvećenih osoba) može dirnuti čovjekovo srce i um.

Potrebno je oživotvoriti ulogu eshatološkog znaka i proročkoga glasa, i to odmakom od logike „svijeta“ i suvremenoga načina života te, kao izabranici Božji i nasljedovateli Isusovi, ucjepljivati u Crkvu i u društvo ono lijepo, dobro, pravedno i vrhunaravno, što će svijet i društvo učiniti boljim, usmjeravati ga prema Vrhunaravnom, prema Bogu. Djelovanja sestara u modernom svijetu mora pratiti svjedočanstvo života ukorijenjena u Krista, kojeg smo odlučile slijediti. To je ono što društvo od nas očekuje i u tome je naša posebnost, a to daje pečat i našem apostolskom poslanju i djelovanju. U suprotnom postajemo vršitelji i izvršitelji poslova koje može odraditi bilo tko. Redovnica je pozvana najprije „biti“, a potom „činiti“.

Zvonik: „Milosrđe“ je ključna riječ koja nije samo dio imena vaše družbe, nego suštinski značajan dio sestrinskog poslanja, napose kada se gledaju spisi blažene Marije. Recite nam, iz perspektive sestrinskog iskustva, kako u nemilosrdnom okruženju suvremenosti ostvarivati ovu temeljnu kršćansku i evanđeosku zadaću – biti milosrdan kao Otac? Možemo li, mi ljudi (ne samo redovnice kojima je to dio karizme), uopće ovo ispuniti?

S. Mirjam Gadža: Ako smo ozbiljno shvatile i prihvatile kršćanski poziv, a mi posvećeni poziv na savršenstvo po svetim zavjetima, onda je milosrđe imperativ za svakog kršćanina i posvećenu osobu. Isus nas poziva da budemo milosrdni kao Otac – to je moguće samo kroz istinski dijalog s Bogom u molitvi, u osluškivanju njegove riječi, u otvorenosti poticajima njegova Duha. Na taj način suobličujemo se s njim te po njemu i njegovoj milosti možemo milosrdem zaodjenuti nemilosrdno suvremeno okruženje. Sigurno

da nije lako, ni jednostavno, da iziskuje svakodnevni rad na sebi i rast u milosti, ali sigurno je – moguće.

Zvonik: Gledajući naše krajeve, u početnom periodu djelovanja Družbe, Marija Patković ja otvarala brojna sirotišta po Vojvodini i u Srbiji. Možete li nam reći gdje su se sve nalazila, u kojem su razdoblju radila i iz kojih su razloga nestajala?

S. Mirjam Gadža: Na području Vojvodine i Srbije kroz ovih sto godina sestre Kćeri Milosrđa ostavile su traga u više gradova i mjesta. Prvu zajednicu, sirotište „Kolevka“, otvorila je bl. Marija u Subotici – Vojvodini 1923. na zahtjev državnih vlasti. Unatoč teškim i vrlo zahtjevnim uvjetima, sestre su djelovale u sirotištu do

Kroz naše poslanje i djelovanje u domovima za starije i bolesne, u odgojno-obrazovnim ustanovama, kako vlastitim tako i državnim, nastojimo karizmom milosrđa dotaknuti sve one koji su pogođeni bilo kakvom patnjom. Današnji čovjek pati od usamljenosti, željan je pažnje, blizine, topline, želi da ga netko čuje. Stoga, ne treba puno, dovoljno je biti im blizu, saslušati ih, reći koju lijepu riječ ohrabrenja, biti im podrška, uputiti ih na Isusa koji jedini može izliječiti svaku bol i ranu

1941. kada su, na zahtjev tadašnje vlasti, morale napustiti sirotište i preselile se u redovničku kuću u Zavod sv. Terezije Malog Isusa u Subotici koji je osnovan 1930. za odgoj siromašnih djevojčica. Vremenom su sestre proširile svoju djelatnost i u župnom apostolatu gdje još uvijek djeluju. Danas u zajednici djeluje Dječji vrtić „Sunčica“ te sestre njeguju nekoliko starica. Od 1940. do 1946. sestre su brinule i o Sirotištu sv. Ante u Subotici. U Župi Aleksandrovo djelovale su od 1972. do 2013.

Osim u Subotici sestre su od 1925. do 1928. djelovale i u Kragujevcu kao suradnice u župi i u Starčevu, od 1970. do 1974. U bolnici u Novom Sadu djelovalo je i školovalo se više sestara, od 1962. do 1991. U Vajskoj sestre su radile u župnom apostolatu od 1962. do 1973., a u Župi Đurđin od 1968. do 1991. U Župi sv. Križa u Somboru od 1971. do 1989., a u Župi Presvetog Trojstva od 1990. do 1999.

Zvonik: Samostan sestara u Subotici nosi snažan pečat prisutnosti i djelovanja bl. Marije Petković, a također je jedini samostan vaše družbe koji se nalazi u zemlji u kojoj katolici nisu u većini. Kako vidite danas, nakon 100 godina od početka djelovanja, misiju sestara u Subotici? Koje su glavne značajke djelovanja sestara ondje?

S. Mirjam Gadža: Blaženica je odmah po dolasku sestara u „Kolevku“ željela i tražila mogućnost izgradnje kuće za sestre, u čemu je i uspjela. Već 1930. kuća je

blagoslovljena i zajednica oformljena. Sama činjenica da je bl. Marija kročila ovim putovima i prosila milostinju za siromahe rodnog joj Blata, čini nas ne samo ponosnima i sretnima, već i zahvalnima što baštinimo karizmu milosrđa koja se ne ograničava samo na katolike već je otvorena i upućena svakome. Poučavajući svoje sestre o univerzalnosti karizme jednom prigodom rekla im je: „Ljubite sve i žrtvujte se za sve, bez razlike, jer svi su naša braća u Kristu. Ne smijete nikada gledati je li onaj kome dobro činite zao ili dobar, mlad ili star, vjernik ili nevjernik. Znati da je u potrebi, dovoljno je da mu pomognemo”. Vjerujem da je stoljetni hod Kćeri Milosrđa u Subotici bio vođen i usmjeravan ovim Majčinim riječima. Stoga možemo reći da su glavne značajke djelovanja sestara u ovom gradu čovjekoljublje i bogoljublje. Prisutnost sestara u župi važna je. Ljudi u sestrama prepoznaju osobe koje su bliske Bogu pa i oni žele dotaknuti tu blizinu. Imaju povjerenja u sestre, preporučuju im se u molitve, rado podijele svoje muke, ali i lijepa iskustva života i vjere.

Zvonik: Dva dječja vrtića u Subotici, koje su vaše sestre inicirale, i rad u njima započele u Subotici prije dvadesetak godina, te dječjih jaslica koje se sada grade također u objektu u vlasništvu Družbe, a također početci modernog odgojnog procesa u današnjoj Srbiji na hrvatskom jeziku, ovdje se smatraju vrlo pozitivnima. Često se ističe kako te vrtiće

pohađaju i djeca nekatolika. Vidite li mogućnosti za značajniji „povratak” vaše družbe u Srbiju, i na druga mjesta?

S. Mirjam Gadža: Raduje nas što smo zadržale odgojnu djelatnost u našoj kući i što se djeca odgajaju u okrilju samostana kojem je temelje udarila bl. Marija. Još draže bi nam bilo da imamo i sestre koje bi se uključile u odgojni rad, ali nažalost za sada nemamo raspoloživih snaga. U nedostatku novih duhovnih zvanja nemoguće je pokriti sva područja ranije započetih djelatnosti, a vrlo je teško dokidati zajednice i povlačiti sestre koje su već na izmaku snaga. Zahvalne smo Bogu što naša **s. Eleonora Merković** kroz poučavanje talijanskog jezika u vrtiću prenosi djeci i vrijednosti koje je Blaženica promicala i živjela.

Povratak?! Božji putovi su nepredvidivi. I Blaženica nije došla u Suboticu s nakanom da tu ostane već da prikupi hrane za sirotište u Blatu i da se vrati. Bog je iznašao načina da je, samo tri godine nakon osnutka Družbe, dovede u Suboticu i da ovom narodu pomogne i ohrabri ga na putu života i vjere. Ljudski gledano, u ovom trenutku ne možemo planirati povratak i ponovni dolazak sestara na neka druga mjesta. S obzirom na to da je Bog vodio Družbu kroz sto godina, prepustimo da je vodi i dalje, a mi molimo za nova duhovna zvanja, živimo autentično i radosno svoj poziv i poslanje i svjedočimo neumorno Božju ljubav i milosrđe.

Nedjelja, 9. 7. 2023.

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Zah 9,9-10; Ps 145, 1-2.8-11.13c-14;
Rim 8,9.11-13; Mt 11,25-30

Često nas ljudi, od kojih ne očekujemo mnogo ili bilo što, znaju iznenaditi nekim važnim doprinosom. Zapravo, to nam mnogo govori o Bogu – on je, među ostalim, Bog iznenađenja. Neka nam ne bude strano pomoliti se za sebe s nakanom da uistinu možemo prepoznati ta njegova iznenađenja. To su njegovi darovi za naš život vjere.

Nedjelja, 16. 7. 2023.

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Iz 55,10-11; Ps 65,10-14; Rim 8,18-23;
Mt 13,1-23

Nekada mislimo da smo u stanju učiniti spektakularno velika djela, a onda sami uočavamo da smo vrlo skromno jedva ostali vjerni Bogu. Postoje i suprotne situacije, u kojima smo svjesni svojih slabosti i s pravom sumnjamo u sebe, ali milost Božja čini čuda po nama. U oba slučaja trebali bismo zahvaliti Bogu, jer On nam je dao milost vjernosti. Za taj plod čovjek može se diviti Bogu jer je isključivo Božji dar.

Nedjelja, 23. 7. 2023.

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Mudr 12,13.16-19; Ps 86,5-6.9-10.15-16a; Rim 8,26-27; Mt 13,24-43

U temelju današnjeg evanđeoskog teksta stoje teme takozvanih posljednjih stvari – konačni sud, raj, čistište i pakao. Ponekad lako zaboravimo da je čak i Juda Iškariotski bio pozvan od strane Isusa, bio njegov učenik i svjedok čuda. *Dođe neprijatelj, posije posred žita kukolj i ode* (r. 25). Možda su baš takve realnosti najbolji dokaz o postojanju sotone i pakla. Moja borba protiv grijeha nije samo moja, to je borba cijele Crkve.

Nedjelja, 30. 7. 2023.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 1Kr 3,5.7-12; Ps 119,57.72.76-77.127-130; Rim 8,28-30; Mt 13,44-52

Mudrost vidimo kao rješenje za ispunjen život. Baš u tom tonu dolazi i današnji evanđeoski tekst – kao uputa za život. U vlastitom traganju za načinom kako živjeti život općenito, ili u nekoj konkretnoj situaciji, može biti odgovor. *Rasproda sve što ima i kupi ga* (r. 46). Svatko od nas ima nešto što može „rasprodati” da bi ušao u kraljevstvo nebesko, da bi sutra bio više Božji nego danas. Ne bojmo se toga.

Nedjelja, 6. 8. 2023.

PREOBRAŽENJE

GOSPODINOVO

ČITANJA: vl.: Dn 7,9-10.13-14
; Ps 97,1-2.5-6.9; 2 Pt 1,16-19; Mt 17,1-9

Na snimkama možemo vidjeti koliko su ljudi voljeli Majku Tereziju iz Kalkute, kolika je radost bila oko nje. Međutim, realno gledano, bila je to samo jedna neugledna starica. U ovome vidimo snagu preobraženja. Naše preobraženje je proces u kojem se suobličavamo Isusu Kristu. Neprestano brušenje koje Gospodin čini na nama, a mi pristajemo i otvaramo se tomu.

Nedjelja, 13. 8. 2023.

DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 1Kr 19,9a.11-13a; Ps 85,9ab.10-14;
Rim 9,1-5; Mt 14,22-33

Ako pažljivo čitamo današnje evanđelje, čini se da je Isus želio napraviti red oko sebe, maknuti se od svih. Nije to učinio iz bijesa ili povrijeđenosti, nego jednostavno – iz želje za samoćom. Plod te samoće jest molitva. Često i puno nekad molimo, ali malo je tu molitve. Molitva je jednostavna stvar – prisutnost, Božja i moja. Ona je čin vjere jer pretpostavlja da je u danom trenutku sve ostalo manje važno od nje same. Uz to, ona uvijek donosi plod.

Nedjelja, 20. 8. 2023.

DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Iz 56,1.6-7; Ps 67,2-3.5-6.8; Rim 11,13-15.29-32; Mt 15,21-28

Žena je znala da ju smatraju nedostojnom, ali je vjerovala da joj Isus može pomoći. Distanca i vrijeđanje bili su načini da se vidi snaga njezine vjere – „usprkos svemu, vjerujem ti”. I mi danas, usprkos svom grijehu, slabostima, raspoloženju, financijskom stanju i drugim stvarima, izrecimo isto: „usprkos svemu, vjerujem ti”.

Nedjelja, 27. 8. 2023.

DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Iz 22,19-23; Ps 138,1-3.6.8bc; Rim 11,33-36; Mt 16,13-20

Čovjek prihvaća službu koja mu je dana, ali ne zato što se smatra prikladnim, nego jer ju vidi kao volju Božju. Vjeruje da će ga Gospodin voditi na tom putu. Ukoliko često zastajemo nad ovim istinama, čovjek zadobije vedrinu. Nisam autor, scenarist ili najodgovorniji u priči – teret je na Njemu, a ne na meni.

Idite u miru

U svakidašnjem ophođenju uljudno je pozdraviti se na odlasku ili završetku nekog skupa. I euharistijsko slavlje ima svoj pozdrav tj. otpust koji dolazi nakon blagoslova okupljenog puka. Kako bismo razumjeli puno značenje misnikovog „Idite u miru”, zgodno je podsjetiti se kako je to bilo uobičajeno u nekadašnjoj liturgiji na latinskom jeziku; na koncu slavlja svećenik je rekao „Ite, missa est”, što doslovno znači „Idite, otpust je”, tj. otpušteni ste (od toga je nastao nesporazum među pukom koji nije razumio latinski pa su umjesto *Ite, missa est* razumjeli *ite mesa jest*, jer je nedjelja pa se taj dan u jelovnik uključivao mesa. Eto ti radosti!). No, teško je prevesti ovaj latinski „Ite, missa est”. Naš je prijevod, kao i mnogi drugi, pokušao hladnoj formuli „Idite, otpušteni ste” dati malo topline: „Idite u miru”, onako kako je i Isus otpravljao one kojima je iskazao milost (Mk 5, 34; Lk 7, 50; 8, 48), međutim, latinski glagol *mittere* od kojega dolazi riječ *missa* ne znači samo otpustiti nego i *poslati*. Posljedično tome legitimno je shvatiti završni misni otpust ne samo kao znak da je misa završila nego i kao poziv na vršenje kršćanskog poslanja – *idite, poslani ste!* Ono što se na misi slavilo, valja sada živjeti. Možda baš i ne bismo trebali otići u miru, nego sasvim suprotno – u nemiru! To je onaj sveti nemir koji nam ne dopušta ostati anestetiziran u ovom svijetu, nego nas provocira djelovati. Ukoliko tako shvatimo i prihvatimo riječ *missa* – poslanje, utoliko euharistijsko slavlje ne završava odlaskom svećenika u sakristiju, nego se nastavlja našim odlaskom izvan crkvenog praga. Možda bi bilo sretnije da je ponuđeno više oblika otpusta naroda u hrvatskom Misalu.

BOGU HVALA

Usljed čestog ponavljanja ili zbog žurbe da što prije iziđemo iz crkve, da susretnemo nekoga ili radi neke svoje privatne pobožnosti i molitve, najčešće i ne budemo svjesni o čemu se radi, te na svećenikove riječi „Idite u miru”, mehanički odgovaramo: „Bogu hvala”. Dogodi se da nam izmakne dubina ovih riječi. Hvala ili zahvala (grč. euharistija) drugo je ime za svetu misu. Djecu od malena učimo reći „hvala” na udijeljenim darovima. Simpatično je vidjeti dijete koje se toliko obraduje i posveti poklonu da zaboravi zahvaliti pa ga roditelj mora podsjetiti: „...a kako se kaže?” Naravno, to su djeca i kod njih je to ljupko. No, što je s nama odraslima? Smatramo li da je po sebi samorazumljivo

biti na svetoj misi, istresti pred Gospodinom mnoštvo naših zamolbi i molitava i očekivati uslišanje po nekom automatizmu? Je li po sebi samorazumljivo da se Krist svaki put „utjelovljuje” u prilikama kruha i vina, da nam dolazi u riječi i euharistijskim darovima i da je to njegova „dužnost” kad smo mi nazočni? Nekako nam je normalno da Bog sa svoje strane „mora” obaviti svoj dio „posla” i da je to njegova „obveza”, a mi smo „opušteniji” po tom pitanju. Čak dotle da ni ne osjećamo dužnost (od riječi *dug*) biti dionicima misnog slavlja, dionicima zajednice otkupljenih i spašenih koja se zove Crkva. Stoga ne čudi „opravdanje” nekih koji vele: „Ja odem na misu samo kad osjetim neku potrebu.” Drugim riječima, nisam s Bogom iz zahvalnosti, nego iz potrebe, iz interesa. Ako me zaboli zub, odem k zubaru. Zakrče li mi crijeva, odem u pekara. Dakako, na odlasku ću reći hvala i zubaru i pekaru, ali ne radi udijeljena dara i milosti, nego radi uspješno obavljenog posla. Sveta misa nas želi naučiti drugačijim životnim postavkama. Postoje stvarnosti koje nas nadilaze, koje ne možemo zaslužiti, a darovane su nam, i ničim za njih ne možemo dovoljno zahvaliti. Zato ono „Bogu hvala” na koncu mise ima ogromnu težinu. Valjalo bi to izgovarati s punom sviješću i čitavim bićem. Bogu hvala na tomu što sam živ, što sam mogao sudjelovati u euharistijom slavlju, Bogu hvala na ljudima koji me okružuju, na ljudima koji čine moj život, na bezbrojnim milostima kojima me dragi Bog obasiplje svaki dan. Bogu hvala što je strpljiv sa mnom i mojim slabostima! Bogu hvala što je umro i uskrsnuo radi mog spasenja, radi spasenja mojih voljenih. Bogu hvala zato što je Bog i što me ljubi! Bogu hvala...

LITURGIJSKE GESTE SVEĆENIKA

Ne valja govoriti „Idimo u miru” ili „Pođimo u miru” jer svaka formulacija drugačija od „Idite u miru” je lošija. Svećenik ili đakon otpušta narod u ime Gospodnje i zato govori „idite”. *Idimo* ili *pođimo* nije otpust nego poticaj, preporuka i prema tome ne odgovara liturgijskom činu.

U sadašnjem Misalu nema predviđen otpust riječima „Blagoslivljajmo Gospodina”, premda se još može čuti na mnogim mjestima ukoliko nakon mise slijedi neki drugi liturgijski čin. Opća uredba Rimskog misala napominje: „Ako poslije mise slijedi koji drugi liturgijski čin, izostavljaju se završni obredi, tj. pozdrav, blagoslov i otpust.” To, na primjer, može biti u slučaju sprovedne mise, kada nakon mise slijede sprovedni obredi ili pak mise na Tijelovo, kada nakon mise slijedi ophod.

I. Korinćanima

(IV. dio –
Uskrsnuće – Euharistija)

Na Veliki četvrtak čita se najstariji izvještaj o euharistiji (I. Kor 11, 23 – 26) u kojemu je prvi puta opisana sveta misa – riječi pretvorbe – po iskustvu sv. Pavla u crkvenoj zajednici. Sinoptički tekstovi su nastali 15 – 20 godina kasnije i tamo se nalazi iskustvo učenika s Posljednje večere, što Apostol naroda nije imao. On to priznaje: *Predao sam vam u prvom redu ono što sam i primio* (I. Kor 15, 3). Ovo poglavlje usko je povezano sa zadnjom velikom temom gore navedenog pisma, s uskrsnućem Isusa Krista i naše osobe. O čemu se radi?

Razmišljajmo o cijeloj božanskoj akciji koja je opisana od Starog do Novog zavjeta. Još iz naših vjeronaučnih godina poznajemo tri saveza koja je Bog sklopio s Noom, Abrahamom i Mojsijem. Cilj je postavljen: Jahve želi živjeti zajedno sa svojim narodom. Ta zaokupljenost ispunjava jedino prvu stranu. Drugu, izabrani narod, rijetko. Savez više puta obnavljaju, ipak veći dio, deset plemena nestaje u asirskom progonstvu. Ostaju samo Juda i Benjamin. Oni će pak doživjeti babilonsko sužanjestvo. Poslije njih petsto godina, zbog neuspjeha čovjeka, sam Otac kreće u akciju.

U Mariji nastaje zadnji savez: u njoj Bog i čovjek postaje Bogočovjekom. Sin uzima na sebe ljudsku narav – sve – osim grijeha. U Nazarećaninu savez se više nikada ne može prekinuti. No, on, radi nas, hoće napraviti još jedan korak: svoju žrtvu na križu i uskrsnuće sjedinio je u euharistiji, u obliku kruha. Time je omogućio Adamu da u njegovoj nutrini nastane vječni savez: Uskrsli u čovjeku, da bi taj imao nutarnju snagu, božansku osobu za svoj zemaljski put. S njim zajedno hoda i ide prema nebeskom Ocu. *Krist je umro za naše grijeha, prema Pismima, i bio pokopan. Treći dan je bio uskrsen, prema Pismima* (I. Kor 15, 3 – 4). Isusovo uskrsnuće pokazuje nam da je uspostavljen vječni savez. Euharistija pak realizira taj savez u nama – i to od početka krštenja po pričesti do onog trenutka kada nosimo sve svoje blago u savjesti s Kristom u Očevu kraljevstvo. Uskrsnuće nije samo budućnost u Božjem domu, već ovdje je u razvojnom procesu u ljudskoj nutrini, prvotno u moralu i u vjeri. Taj proces uskrsnuća doći će do točke kada će se vidljivo pojaviti u cijeloj našoj osobi, ali smo i ovdje preduhitreni: Uskrsli, njegov božanski svijet u euharistiji nalazi svoj

Naši unutarnji životni principi su temelj na kojem Uskrsli svojom moći gradi ono što će se dogoditi u nebu cijelom čovjeku. Osoba koja prakticira sakramente – drži zajedno obitelj, krug poznanika, pomaže ustati onima koji su pali – već je uskrsnula u duhu, jer prati onoga koji stanuje u njegovoj unutrašnjosti, tj. Proslavljenoga

hram u nama. Može se reći: nebo silazi u naše smrtno tijelo, da bi ostvario ono: *Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist* (Gal 2, 20). Sva tri dana u Velikom tjednu služe zato da bismo sami shvatili kako je veliko naše dostojanstvo i da savez s Bogom jest sam Isus u našoj osobi: *Ja sam s vama, svakoga dana, do svršetka svijeta* (Mt 20, 20).

Apostol kaže: *Kao što smo nosili lik zemaljskoga, nosit ćemo tako lik nebeskoga* (I. Kor 15, 49). Ima pravo: mi smo smrtnici. Ali nešto je izostavio: iako smo smrtnici, na ovoj zemlji već nas nosi nebeski lik. Uskrsli Isus svaki dan nas nosi, zajedno radi s čovjekom, podiže po našim rukama obitelj, ljude, sve koji su nam povjereni.

Predzadnje poglavlje pisma Prve poslanice Korinćanima unutarnjom logikom argumentira protiv onih koji niječu tjelesno uskrsnuće Isusa. Imamo i svjedoke, nekoliko stotina. Od svega ovoga važnije nam je, ovdje na zemlji, duhovno uskrsnuće. Naši unutarnji životni principi su temelj na kojim Uskrsli svojom moći gradi ono što će se dogoditi u nebu cijelom čovjeku. Osoba koja prakticira sakramente – drži zajedno obitelj, krug poznanika, pomaže ustati onima koji su pali – već je uskrsnula u duhu, jer prati onoga koji stanuje u njegovoj unutrašnjosti, tj. Proslavljenoga. Kristu takvo iskustvo o našim djelima – jer iznutra nas promatra – jest najvjerodostojniji dokaz o nama pred Bogom. Takav život je ključ otvoriti njegovo srce i ući u vječnu domovinu.

Pavao s Uskrslim završava svoje Prvo pismo Korinćanima. Time daje na znanje da i naša egzistencija završava s njime i u njemu. No, s Božje strane, po euharistiji život Krista svršava se u nama. Cilj je čovjek, kojeg već ovdje diže u nadnaravni život, na kraju pak i njegovo tijelo. Tamo neće govoriti nikoje apostolsko pismo, nego na sebi ćemo doživjeti uskrsnuće po Isusovoj stvaralačkoj ruci.

Dobro sjeme i kukolj

Ljetno je doba. Za mnoge su dani odmora već počeli, a neki jedva čekaju završiti poslove i uputiti se na odmor. Iako se mnogi odlučuju u ove ljetne mjesece za odmor na obalama mora, sve je više onih koji trenutke opuštanja traže u selima i seoskim turističkim gospodarstvima. U selima se nudi mir od gužve i prenapučenosti morskih odmarališta. Bili na praznicima na moru ili na selu, ne smijemo biti prazne glave i prazna srca. Dok se odmaramo na raspolaganju nam je vrijeme u kojemu se rasterećeni od svakodnevnih briga možemo još dublje posvetiti razmišljanju o Božjoj riječi. U opuštenom raspoloženju odmora predlažem da razmislimo o evanđeoskom odlomku koji govori o radu i trudu, o doživljavanju svijeta u kojem živimo i odmaramo se. Riječ je o odlomku Matejevog evanđelja o dobrom sjemenu i kukolju i o kvascu (Mt 13, 24 – 43).

BORBA ZA DOBRO SJEME

Isus nije bio zemljoradnik, nego je odrastao u domu drvodjelje, obrtnika Josipa. No, brige o svakodnevnom radu za kruh svagdanji i te kako su mu bile poznate. Prisposoba iz seoskog, zemljoradničkog života lako je primjenjiva na svim područjima ljudske djelatnosti. Tko nije doživio u svom poslu da mu se zbog uplitanja drugih ljudi u njegovo poduzeće ili projekt izjalovi ne samo jednogodišnje nego i višegodišnje nastojanje i trud? Živimo u državi u kojoj je vrlo teško poslovati i živjeti od svoga rada. I poduzetnici i radnici dobro znaju kako razne odredbe i pravila, ograničenja i opterećenja „siju kukolj”, prijetu uništiti „žetvu” i uspjeh poduzetih poslova. I seoski život, osobito u vrijeme žetve, postaje još težim, jer se kao i svake godine do sada, manipulira cijenama žitarica i drugih poljodjelskih proizvoda pa je ovo vrijeme za seljake više vrijeme borbe za sljedeću sjetvu, negoli vrijeme uživanja u plodovima svoga rada tijekom prošle godine.

SVIJEST O IZVORU ŽIVOTA

Isus ne promatra svijet zemljoradnje i seoski život iz turističkog idiličnog kuta gledišta u kojemu izgleda da zelena trava, žitna polja, svježe mlijeko i meso, friška jaja i sir, hrskavo šaroliko povrće i salata, slatko voće i med nastaju sami od sebe. Isus je realist. On zna kako rad na poljima i u seoskim gospodarstvima zahtijeva obilje truda i znoja i da je seljački život ispunjen brigom i čestim pogledima prema nebu s nadom pogodnih vremenskih uvjeta i zahvalnošću za svaki komad kruha.

Isus zna kako unatoč svakovrsnom Božjem blagoslovu uspjeh svakog našeg rada, a osobito rada zemljoradnika i poljoprivrednika, ovisi i o ljudima i to ne samo o onima koji rade, nego i o onima koji njihov rad cijene, procjenjuju i plodove njihova rada otkupljuju. Podcijenjenost zemljoradničkog načina života, muke i znoja seljaka, nije samo pitanje cijene proizvoda kojim oni snabdijevaju tržište. To je pitanje svijesti o životu. Često ljudi zaboravljaju odakle dolaze namirnice što su im potrebne za njihovu prehranu.

SIJANJE KUKOLJA

Zaboravljajući vezu između svoga života i zemlje, povezanost između sela i grada, između seljaka i gradskog uredskog ili industrijskog radnika gubimo svijest o važnosti prirode za naš život. Zaborav zemlje i truda

zemljoradnika je kukolj koji mi sami sijemo među dobro sjeme što su ga na svojim njivama seljaci uzgajali i za njega se brinuli. Ozloglašavanje seljačkog života uništava ne samo plodove njihova rada nego i našu mogućnost uživanja u zdravoj i kvalitetnoj hrani. Zbog tog zaborava gubimo osjećaj za realnost i živimo u virtualnom svijetu u kojemu hrana na naše stolove dolazi narudžbom dostave na kućna vrata klikom računalnog miša ili telefonskom narudž-

bom iz restorana. Tako učimo djecu i podržavamo ih u uvjerenju da sve što trebamo za život raste na policama trgovina. U hranu su utkani životi ljudi i iza svakoga zalagaja stoji neki seljak koji je već od sjemena na tu hranu pazio, čuvao je i uzgajao.

KVASAC ZAHVALNOSTI

Miris svježeg domaćeg kruha nije moguće osjetiti bez zdravog okoliša iz kojeg raste pšenica. Isus nastavlja govoriti o ženi koja mijesi i priprema kruh. Prigoda je to sjetiti se domaćica i žena, koje uz održavanje seoskog domaćinstva moraju još raditi u nekom poduzeću. Njihov trud je često obescijenjen. Možda i u vašoj obitelji ne primijetite koliko je truda uložila vaša supruga i majka da bi pripremila ručak nakon napornog radnog dana. Zbog raznih drugih obveza na brzinu pojedemo što je na stolu, a ne stignemo zahvaliti za trud i brigu uloženu u pripremu hrane. Gubitkom osjećaja za vrijednost pripreme hrane brzo ćemo završiti u nekom restoranu brze prehrane i napuniti stomak nezdravim obrokom sumnjiva porijekla.

Crkva o aktualnoj situaciji u Srbiji

Tragedija koja opominje

Početkom mjeseca svibnja dogodile su se dvije neviđene tragedije u našoj zemlji. Najprije ubojstvo u Osnovnoj školi „Vladislav Ribnikar” u Beogradu, u kojoj je dijete ubilo desetero djece, a dan kasnije, u okolici Mladenovca i Smedereva, kada je mladić ubio osmero mladih ljudi. To je tragedija koja opominje sve nas, a osobito odgovorne u našoj zemlji. Stoga se povodom te tragedije oglasila i Crkva. Evo, nekih reakcija.

SUĆUT PAPE FRANJE

Papa je sućut izrazio u brzopjavu koji je potpisao državni tajnik kardinal Pietro Parolin, upućen preko Apostolske nuncijature u Srbiji mons. Ladislavu Nemetu, beogradskom nadbiskupu i predsjedniku Međunarodne biskupske konferencije svetih Ćirila i Metoda. U brzopjavu stoji: „Duboko ožalošćen zbog vijesti o nedavnoj pucnjava u Osnovnoj školi ‘Vladislav Ribnikar’ u Beogradu, kao i zbog tragedije u Mladenovcu, sveti otac Franjo moli vas da prenesete njegovu iskrenu sućut svima koji su pogođeni ovim bezumnim činom nasilja. Njegova svetost se duhovno ujedinjuje u ljudskoj boli s onima koji oplakuju smrt nevinih žrtava i preporučuje duše poginulih zagrljaju uskrslom Gospodina u svojim molitvama dok zaziva utjehu i snagu Duha Svetoga obiteljima u tuzi kao i ranjenima da budu osnaženi u vjeri te im upućuje apostolski blagoslov podrške.”

POZIV SUBOTIČKE BISKUPIJE NA MOLITVU

Dijezecanski upravitelj Subotičke biskupije mons. Ferenc Fazekas uputio je poziv na molitvu zbog višestrukih ubojstava koja su se dogodila Srbiji.

„Ovih smo dana u našoj zemlji užasnuti tragedijama višestrukih ubojstava, osobito djece. Takvo zlo nemoguće je razumjeti. Pred njim jednostavno ostajemo bez riječi. Čini se kao da je naše društvo zapljusnuo ogromni val zla, od kojega se teško možemo zaštititi... Mi vjernici pozvani smo učiniti svoj dio: obratimo se Bogu molitvom punom pouzdanja. Pozivam stoga sve vjernike u Subotičkoj biskupiji da na nedjeljnim misama 7. svibnja posebno molimo za žrtve, da im Bog udijeli vječni pokoj u raju nebeskom, a molimo i za cijelo naše društvo, kako bismo od Boga isprosili potrebni mir i sigurnost”, stoji među ostalim u ovom pozivu.

PATRIJARH PORFIRIJE

„U muklom bolu slušam vijesti o katastrofi, kakva se u našem narodu i našoj otadžbini nikada nije dogodila, a danas se dogodila u jednoj beogradskoj osnovnoj školi. Molim se spasitelju Kristu za nastradalu djecu i djelatnika škole. Molim se spasitelju za njihove roditelje, braću, sestre, rodbinu i izražavam im najdublju sućut”, napisao je patrijarh Porfirije na Instagramu.

„Ako ne budemo bolji, ako ne budemo bolje slušali riječi Božje, ako Riječ Božja ne bude naš život i zbog nje ne postanemo bolji, onda će nam sve loše riječi postati bumerang”, istaknuo je patrijarh.

„Važno da je svatko postane bolji i svatko pogleda u sebe, da svatko potraži u sebi u prvom stupnju krivicu. To je početak i ako to činimo, ako tako postavim svoj život, onda imam pravo uputiti primjedbe onima koji su beznadni i ispunjeni brigom”, rekao je patrijarh Porfirije i dodao da su ovo vjerojatno riječi koje nije trebao izgovoriti, i ovo su riječi koje su suvišne.

„Molitve i ljubav uskrslom Gospoda i sva naša ljudska briga i pažnja danas su sa vama, draga djeco naša i nastavnice koji ste u beogradskim bolnicama. Molim sve da uskrslom Gospodu uputimo molitvu za mir i međusobnu ljubav. I molim da svatko učini sve što do njega stoji za prestanak i osudu bilo kakvog nasilja, a osobito za promociju nasilja u javnosti”, zaključio je patrijarh.

IMA LI LIJEKA LJUDSKOJ NEMOĆI – TV K1

Nadbiskup Nemet, episkop Ilarion, vikar patrijarha Porfirija, kao i muftija beogradski Jusufspahić sudjelovali su na TV K1 uživo u emisiji Što kaže vjera: Ima li lijeka ljudskoj nemoći? Sva trojica su na inzistiranje novinara nudi li vjera rješenje i kakvo je ono, odgovorili, sažeto rečeno, da je najkraći i najsigurniji put za prestanak svakog nasilja poslušnost Božjoj riječi. Cijelu emisiju možete pogledati na Youtubeu: <https://www.youtube.com/watch?v=bpVNd6e-uJA>

POMIRENJE, SURADNJA, SUŽIVOT I MIR SU MORALNI IMPERATIV

Koncem mjeseca svibnja ponovno smo gledali nemile scene na Kosovu. Tim povodom oglašila se priopćenjem Međunarodna biskupska konferencija sv. Ćirila i Metoda koja je imala svoju godišnju sjednicu u Prištini. Među ostalim, oni pišu: „Uvjereni smo da se samo suradnjom, napornim radom, strpljenjem, uzajamnim povjerenjem i trajnim dijalogom može, a i mora, graditi pravedan mir, napredak naših naroda, država i zajednica”.

Priopćenje možete u cijelosti pročitati u ovom broju Zvonika.

RADOST I NADA, ŽALOST I TJESKOBA

Crkva je uvijek nastojala biti s narodom i uz narod – i u radosti i u boli, u uspjehu i neuspjehu, pa je razumljivo da je reagirala, kao i uvijek, u sličnim događajima i na nemile događaje u našoj zemlji koji su potresli sve ljude dobre volje. Tako se u predgovoru pastoralne konstitucije „Gaudium et spes” (Radost i nada) o Crkvi u suvremenom svijetu II. vatikanskog koncila pod naslovom „Unutrašnja povezanost Crkve s čitavim svijetom” kaže: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu. Kršćansku zajednicu naime sačinjavaju ljudi, koje u Kristu sjedinjene vodi Duh Sveti na njihovu hođu prema Očevu Kraljevstvu. Oni su primili poruku spasenja da je iznesu pred svakoga. Zato zajednica kršćana doživljava sebe doista usko povezanom s ljudskim rodом i s njegovom poviješću” (GS, 1).

Zakoni koji se kose s kršćanskim vrijednostima

Poštovani, prihvaća li naša država zakone koji se kose s kršćanskim vrijednostima, napose što se tiče gay brakova, promjene spola i promjene naziva „otac” i „majka” u „roditelj 1” i „roditelj 2”? Kako se postaviti prema svemu tome? Hvala. M. C.

Dragi čitatelju, naša država se nalazi na „europskom putu” i taj put ima svoje značenje kojeg prepoznajemo u usklađenim zakonima s politikom Europske unije. Tako smo od egzistencijalnih pitanja, koja su nužna i potrebna, došli do ovih suštinskih teoloških pitanja.

ROD „NIJE” SPOL

Osnovno razmimoilaženje s našim kršćanskim učenjem i sa zdravim razumom jest ideja koja je prerasla u ideologiju, a ona je utjelovljena u pokretu dženderizma, da su rod i spol posve odvojene stvarnosti. Pritom je zlorabljena hrvatsko-sprška riječ „rod” kojoj je dano novo značenje. Ona, dakle, ovdje nije više gramatički rod, nego neki novi ljudski „rod”. Postala je nova riječ (makar isto glasi) s novim značenjem. Tako je spol biološka datost, a rod je zapravo „kulturni konstrukt”. Naravno, naš katolički nauk je da je rod spol i da je spol rod.

PREODGOJ

Velika je vjerojatnost da ćemo novim naraštajima prenijeti ono u što sami vjerujemo ili za što se sami zalažemo. To su uvidjeli džender mislioci/ideolozi. Shvatili su moć obrazovanja i odgoja te su svoje učenje prvo infiltrirali u jezični aparat (orvelovski novogovor; npr. *abortus* preimenovali u *prekid trudnoće*, kasnije u *slobodni izbor*), a kasnije preko nevladinih organizacija, pokreta, instituta, pa sve do političkih struktura svoje ideje pretočili u zakone. Srbija nije iznimka.

Taj preodgoj započinje u vrtićima, a završava u staračkim domovima. Da, dobro ste pročitali – u staračkim domovima. Prema nekima, veliki krivci rodne neravnopravnosti, a koja je, među ostalim, zlorabljivala istinsku ugroženost žena, jesu naše bake i djedovi koji djeci kupuju „muške” i „ženske” igračke s plavom i roze bojom koje diskriminiraju. Radi toga djeca od malih nogu trebaju učiti „ispravne” vrijednosti determinirane od ovih ideologa, a potpisani iz pera naših ministara i državnika. U nekim vrtićima Njemačke, Švedske itd., dječaci nose suknje, a djevojčice s igračkama grade nebudere...

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA I DRUŠTVENI DIJALOG

Na službenim stranicama našeg Ministarstva stoje sljedeći dokumenti o kojima, nažalost, nema mjesta u ovoj rubrici jer su brojni, ali vam ostavljam adresu kako

biste mogli provjeriti o čemu se radi.¹

U kratkim crtama (u originalu na ćirili i na srpskom jeziku, a ovdje donosimo hrvatsku inačicu) pogledajmo što oni govore i što se čini: Članak 1. U Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik RS”, broj 22/09) u članku 2. stavak 1. točka 1) poslije riječi: „spolu” i zarez dodaje se riječ: „rodu” i zarez, a poslije riječi: „seksualnoj orijentaciji” i zarez dodaju se riječi: „spolnim karakteristikama, razinom prihoda” i zarez. Članak 2. ...poslije riječi: „govor mržnje” dodaje se zarez, a riječi: „i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje” zamjenjuju se riječima: „uznemiravanje, ponižavajuće postupanje i spolno i rodno uznemiravanje i navođenje na diskriminaciju.” Članak 6. ... riječi: „seksualnog opredjeljenja” zamjenjuju se riječima: „seksualne orijentacije”... Članak 7. Poslodavci su dužni poduzeti odgovarajuće mjere ako je to potrebno u konkretnom slučaju u cilju osiguravanja pristupa, razumno prilagođenog radnog mjesta, sudjelovanja, stručnog usavršavanja i napredovanja u poslu zaposlenih koji se nalaze u neravnopravnom položaju u odnosu na druge zaposlene, a osobito osoba s invaliditetom, pripadnika nacionalnih manjina, žena, muškaraca, osoba drukčije seksualne orijentacije, rodnog identiteta... Članak 9. ... „Diskriminacija na temelju spola, roda i rodnog identiteta”. U članku 20. stavak 1. riječi: „načelu ravnopravnosti spolova” mijenjaju se riječima: „načelu rodne ravnopravnosti”. ... „Zabranjeno je uskraćivanje prava ili javno ili prikriveno priznavanje pogodnosti u odnosu na spol, odnosno rod i rodni identitet ili zbog promjene spola, odnosno prilagodbe spola rodnom identitetu... U drugoj rečenici stavka 2., nakon riječi: „s obzirom na spol” i zarez dodaju se riječi: „odnosno rod i rodni identitet”... Jesmo li dio „europskih vrijednosti?” Promislite.

KATOLIČKE ŠKOLE

Crkva ima odgovor na ono što nas uskoro čeka, a što je sačekalo države u Europskoj uniji, ali i u Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi i dr. Odgovor je osnivanje katoličkih škola u kojima će se primjenjivati kršćanska antropologija s tradicionalnim obiteljskim vrijednostima zasnovanim na Svetom pismu i tradiciji Crkve. A o tome nam govori i Dokument 185 – *Muško i žensko stvori ih*, Kongregacije za katolički odgoj. Moramo se zalagati za katolički odgoj putem katoličkih institucija, vrtića, škola, sveučilišta kao i hrabrih pastira i istinski katoličkih političara koji neće ovisiti o ovim „novokomponiranim” europskim vrijednostima. Imamo li tih kapaciteta i financijske neovisnosti, vrijeme će pokazati.

Poštovani, svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipic-nebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

¹ <https://www.minlmpdd.gov.rs/lat/zakoni.php#> / Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije.

Dužijanca malenih 2023.: Mali čuvari velikog blaga

Vikend 17. i 18. lipnja bio je u znaku „Dužijance malenih” u kojoj su djeca predvođena malim bandašom Davidom Kujundžićem i malom bandašicom Sofijom Kovačević zahvalila za kruh svagdašnji i za kraj školske i vjeronaučne godine.

Pridružili su im se i mali bandaši i male bandašice okolnih mjesta, članovi KUD-a „Ivan Goran Kovačić” iz Ivankova i domaćini, članovi HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice.

Euharistijsko slavlje u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske 18. lipnja predslavio je katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić**, koji je u prigodnoj homiliji usporedio Božju s našom žetvom. Podsjetio je djecu i na Isusove riječi da je žetva velika, a radnika malo, te da i oni sami mogu biti radnici na njivi Gospodnjoj. Pozvao ih je i da zahvale za sve uspone i padove koji su pratili školsku godinu, te da mole za sve ono što je pred njima. Beretić je pozvao djecu i roditelje da se prilikom upisa u narednu školsku godinu ili srednju školu opredijele i za školski vjeronauk.

Nakon svete mise djeca okupljena na platou ispred katedrale zaigrala su Bunjevačko kolo, a zatim se uputila na zajednički ručak, prije kojega su kruh, kao jedan od

simbola Dužijance, predala predsjednici HNV-a **Jasni Vojnić**.

Nedjeljnom slavlju prethodio je susret djece na salašu obitelji **Gabriele i Grge Tikvickog**, gdje je gotovo 100 djece uživalo u predivnoj prirodi, nekadašnjim igrama i druženju. Za njih su bile organizirane „Risarske igre bez granica” tijekom kojih su se vozili karucama, pravili „lakumiće”, susreli sa starim predmetima koji se nalaze u muzeju obitelji Tikvicki, upoznali se sa životom risara, te se oprobali u gađanju velikom praćkom i pravljenju „bunara” od „čutaka”.

Organizator Dužijance malenih je HKC „Bunjevačko kolo”, a održavanje ove manifestacije pomogli su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Grad Subotica. /**Ž. V., „Hrvatska riječ”**/

Tijelovo u Subotici

Dvojezično euharistijsko slavlje na svetkovinu Tijelova, 8. lipnja, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske predslavio je dijecezanski upravitelj Subotičke biskupije **mons. Ferenc Fazekas**.

Tijelovo je svetkovina koja spaja temelje vjere koju vjernici sudjelovanjem u procesiji javno svjedoče. U uvodnom dijelu homilije mons. Fazekas pozvao je vjernike na razmišljanje o tomu koliko se puta u evanđelju susrećemo sa stvarnošću kruha. „Prolazeći kroz žitna polja, Isus u njima gleda naraštaje ljudi koji čekaju radnike za kraljevstvo nebesko. Žetva je velika, a radnika je malo. Dva kruha koja Isus umnaža govore i o mrvicama kruha koje padaju sa stola bogataša, a ne dolaze do gladnih usta siromaha. Govori se i o kruhu kojega ima dovoljno i u izobilju u očinskoj kući, koje se prisjeća sin koji je otišao od kuće. Napokon, Isus nam govori o samome sebi, kao o pšeničnom zrnu koje mora umrijeti da bi plod donijelo. Zašto je ta Kristova posebna naklonost prema stvaranju kruha? Vjerojatno je htio pripremiti ljude da ga jednoga dana prepoznaju u kruhu euharistije”, istaknuo je propovjednik i dodao kako je ova svetkovina prigoda zahvaliti Spasitelju, te da Mu otvorimo srca i u Njemu prepoznamo veliku ljubav njegove providnosti i brižljivosti.

Tijekom euharistijskog slavlja misna čitanja i molitve vjernika čitali su mladi u nošnji, a slavlje je uzveličao pjevanjem Katedralni zbor „Albe Vidaković”. U slavlje se uključio lijepi broj prvopričesnika iz subotičkih župa koji su u procesiji oko crkve pred Presvetim oltarskim sakramentom prosipali latice ruža. U procesiju su se uključili i mladi u nošnji, koji su nosili tijelovski, te *momački* i *divojački* barjak, kao i veliki broj vjernika koji su na ovaj način posvjedočili vjeru.

Katedralni župnik mons. Stjepan Beretić predstavio je ovogodišnjeg bandaša i bandašicu Dužijance 2023., **Petra Vukmanova Šimokova i Dunju Šimić**. /**Ž. V., „Hrvatska riječ”**/

Odmor u vlastitoj režiji

Sloboda je ključna riječ u odlasku na odmor u vlastitoj režiji, ali i na način koji suvereno odgovara nekoj osobi. Što to točno znači? Ne želite ograničenja, volite istraživati, ne morate nikom objašnjavati zašto i kamo idete, jednostavno pratite svoj vlastiti tok želja vezanih za odlazak nekamo.

PREDNOSTI SOLO PUTOVANJA

Prednosti ove vrste putovanja jesu da niste u obvezi nikomu i nikoga konzultirati, prilagođavati se i donositi odluke, kako bi inače to činili s nekim ili u skupini. Odgovorni ste za sebe, prateći vlastiti ritam i vlastitu listu želja, ukoliko one postoje. Samim tim veća je vjerojatnost da će tenzija biti manja, jer nema dodatne prilagodbe. Istraživanja su pokazala da je to prilika da provedete odmor onako kako želite, bez pristajanja na kompromis s drugima. Ujedno, to je i prilika da bolje upoznate i razumijete sebe.

Boravak na nekoj destinaciji izvjesno vrijeme, na ovaj način, omogućava da se lakše povežemo sa sobom, svojim unutarnjim bićem. Osluškiivanje sebe je značajno na putu k autentičnosti. Točnije, spoznaja što vam je važno ili manje važno, stvara jasniju sliku kriterija vrijednosti iz kojih proizlaze naša ponašanja. Kada znamo što nam je bitno, ili manje bitno, lakše preuzimamo akcije i definiramo vlastiti ritam. U ovom slučaju za taj ritam ne moramo se nikom pravdati, nikoga pitati, sami odlučujemo, i to rasterećuje. Također, s druge strane, u situaciji smo da afirmiramo način življenja ili putovanja, prateći vlastite unutarnje stilove života i odmora. Netko voli više jasno strukturirati vrijeme, organizirati posjete destinacijama, koje su unaprijed isplanirane, dok netko voli samo „biti” negdje, bez vremenskog preciznog formata i plana. To mu prija jer vjeruje da odmor to podrazumijeva. Dakle, razlikujemo se i po tome preferiramo li aktivni ili pasivni vid odmora i opuštanja.

MANE, ODNOSNO LOŠE STRANE SOLO PUTOVANJA

Kada smo sami, manje dijelimo. Nemamo priliku razmijeniti doživljaj, osjećaj i misli, koje bi možda učinili kada nas je više. Također, intenzitet odnosa je prorijeđen, iako na putovanjima možemo sresti i nove osobe, ali i povezati se na nove, neočekivane načine. S druge strane, uvjetno rečeno, mana ovog vida putovanja jest da osobi nedostaje kvaliteta koju inače ima u nekoj relaciji. Kada su relacije kvalitetne, onda nedostatak istih generira osjećaj usamljenosti jer te osobe, ili

osoba nema pored nas. Kada dijelimo impresije, dojmove, razuđujemo svijet doživljaja koji nas čini da smo ekscitirani ili zadovoljni onime što doživljavamo. S druge strane, ako su odnosi poremećeni, u smislu da su vrlo tenzični, frustrirajući i problematični, osoba ima osjećaj da se „konačno odmara” od takvog odnosa, jer stavlja „na stanku” sebe u takvim okolnostima. Tada je pitanje odmaramo li se samo od takvog odnosa ili se doista odmaramo?!

SAM ILI S NEKIM?

Individualnost, hrabrost, ali i radoznalost koja ne trpi stegu jesu neke od karakteristika ovih ljudi. S druge strane sve više je onih koji ne žele „bilo kakvo društvo”, samo da ne bi bili sami. „Daj što daš” nije dovoljno dobar kriterij za njih i zato se odlučuju radije sami krenuti na odmor. Odmori su često i načini da se preispitamo i regeneriramo. Važno je spoznati na koji način ubuduće želimo usmjeriti našu energiju, i na koje ciljeve.

Ljudi su društvena bića, i zato „biti u društvu ili s drugima” jest socijalna norma, koja znači biti adekvatno prilagođen. Individualnost nije uvijek na cijeni, a osobito kada se radi nešto nesvakidašnje. Putuje se uglavnom s nekim ili sa skupinom. Odlasci na putovanja u solo režiji su rjeđi... Ipak, suvremen način života otvara prostor da ljudi budu povezani na razne virtualne načine, te da biti ili ići nekamo sam nije više neobično, niti „čudno”, jer fizička odvojenost ne mora značiti i psihičku nepovezanost. Danas uvelike govorimo o nomadskim profesijama, gdje je neophodno samo da imate računalo, a možete boraviti na bilo kojoj destinaciji u svijetu, sami ili s nekim!

ZBOG ČEGA SE ZA ONE KOJI SAMI PUTUJU MISLI DA SU USAMLJENI?

Ako se usamljenost definira kroz „što si više u društvu to si manje usamljen”, to je jednostrano shvaćanje. Definicija usamljenosti povezana je više s tim imamo li dovoljno adekvatno društvo ili osobu s kojom dijelimo naša najdublja i najintimnija uvjerenja, osjećanja, misli... Svjesni smo sve češće da se usamljeni možemo osjećati i u skupini ljudi. Ipak, pred nama je sezona odmora. Zato dopustite sebi da se opustite i radite stvari koje volite, na način na koji volite. Godina je dovoljno duga, predah zaslužuje svaka osoba. Pitajte sebe što vam godi. Dovoljno je da oslušnete iskren odgovor.

28. svibnja Blaženi Stefan Wyszyński

*3. 8. 1900. – 28. 5. 1981.

ODGOJITELJ BUDUĆIH SVEĆENIKA

Rođen je u Poljskoj u mjestu Zuzela, 3. kolovoza 1901., a umro u Varšavi 28. svibnja 1981. godine. Bio je poljski nadbiskup i kardinal Gniezna i Varšave, primas Poljske, branitelj ljudskog dostojanstva i prava. Nakon sjemeništa u Włocławeku i završenog studija teologije, 1920. godine je zaređen za svećenika. Godine 1929. je doktorirao na Katoličkom sveučilištu u Lublinu. Nakon izbijanja Drugog svjetskog rata bio je u mjestu Laski pokraj Varšave, gdje se skrivao od njemačke tajne policije. Poslije rata je obavljao službu rektora u sjemeništu Włocławek. Godine 1946. je postao biskup u Lublinu. Služenje Bogu po Mariji bila je odrednica cijelog njegova života. Godine 1948. je imenovan nadbiskupom i metropolitom Gniezna i Varšave te primasom Poljske. Godine 1953. papa Pio XII. proglasio ga je kardinalom. Komunističke su ga vlasti zatvorile 1953., a potom poslale u kućni pritvor. Bio je brutalno zlostavljan. U izolaciji je 16. svibnja 1956. napisao „Jasnogorske zavjete” poljskog naroda nazvanih po marijanskom svetištu na Jasnoj Gori.

PRIMAS KOJI JE VISOKO CIJENIO NADBISKUPA WOJTYŁU

Organizirao je proslavu 1000. godišnjice krštenja prvog poljskog vladara Mješka I. Komunističke vlasti su spriječile planirani dolazak pape Pavla VI. na proslavu. Kardinal Wyszyński je dočekaو papu Ivana Pavla II. kada je posjetio Poljsku 1978. godine. U nemirima, koji su doveli do političke krize 1980., molio je i vlasti i sindikat Solidarnost da budu odgovorni u svojim postupcima. Preminuo je u Varšavi 28. svibnja 1981. godine. Blaženim je proglašen 12. rujna 2021. godine.

Posebno je upečatljiva činjenica da je nadbiskupu Wojtyli bilo „dopušteno više” od ostalih biskupa. Primas Wyszyński je toliko vjerovao Wojtyli da je dopustio da ima autonomni način funkcioniranja. Sedamdesetih godina kardinal Primas Wyszyński je Wojtyłu smatrao svojim budućim nasljednikom i nastavljacem njegove misije. Primas Wyszyński je izjavio: „Ovo je najdublji um među poljskim biskupima.” Njihovo prijateljstvo se postepeno razvijalo. Čitav niz uspomena na kardinala potječe iz sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada je Wojtyla, za vrijeme odmora, putovao po cijeloj

Poljskoj kako bi osobno čestitao imendan kardinalu Wyszyńskom. Primas Poljske S. Wyszyński imao je veliko poštovanje prema intelektualnim dostignućima krakovskog biskupa Karola Wojtyły.

VLASTI SU NASTOJALE POTKUPITI WOJTYŁU

Komunisti su htjeli iskoristiti karakterološke razlike između dvojice kardinala kako bi stvorili neku vrstu „raskola” u poljskoj Crkvi. Jedini cilj bio je stvoriti dojam veće intimnosti i ljubaznosti prema nekim biskupijama. To bi se, među ostalim, moglo postići davanjem putovnica klericima ili pružanjem mogućnosti za izgradnju novih crkava. U Krakovu je bilo važno vraćanje nekih zgrada sjemeništa koje su komunističke vlasti oduzele u Krakovu. Druge metode bile su agentske aktivnosti, uključujući širenje lažnih podataka o Wojtylinoj podčinjenosti Wyszyńskom i navodnim sukobima između njih, međutim, potvrdu takvih stavova ne nalazimo u biskupijskim dokumentima. Komunisti su nastojali „stvoriti alternativu” Wyszyńskog, to jest biskupa koji bi bio podložniji komunistima nego primas.

BIO JE SAVJETNIK BUDUĆEM PAPI

Na inauguracijskoj misi pape Ivana Pavla II., kada je papi prišao njegov sunarodnjak, poljski primas kardinal Stefan Wyszyński, Ivan Pavao II. je ustao sa svoje stolice i zagrlio svoga prijatelja i suradnika s kojim je prošao godine i godine represije komunističkog režima. Bio je, ističe se, i jako povezan s kasnijim izborom nadbiskupa Krakova za papu. „Ako te izaberu, ne odbijaj”, šapnuo je Wyszyński Wojtyli na konklavi kada je shvatio da bi njegova zemlja koju je porobio, ali ne i porazio komunistički režim, mogla dati novog papu. Blaženog Stefana zovu „primasom tisućljeća”. On je „dobio sve najvažnije bitke”, a među njima i onu presudnu – „spašavanje duše i identiteta poljskog naroda u komunističkim vremenima”.

Evo nekoliko misli iz Jasnogorskih zavjeta blaženoga kardinala Gospi u Częstochowi: „Majko Crkve, spasi Crkvu gdje god joj prijete, spasi vjeru svih Poljaka, ojačaj kraljevstvo tvoga Sina, Isusa Krista! Majko s ranjenim licem! Pogledaj veliki broj nevjernika u našoj domovini. Promijeni srca onih koji svoju djecu odgajaju u nevjeri i odbojnosti prema Crkvi. (...) Zabrinuti i za sveopću Crkvu širom svijeta, molimo Te, pogledaj sve zemlje, narode i kontinente, gdje Crkva Tvog Sina djeluje i pati... Čuj stenjanja posramljenih i progonjenih zbog svoje vjere i uvjerenja. Ograniči sotoninu oholost, koji gazeći sveta ljudska prava, posebno pravo na javno štovanje Boga, na život i stav u skladu s kršćanskom savješću. ... Majko, predajemo ti narod i narode potlačene zbog svoje vjere. Gladni smo Boga, i slobode da Ga ljubimo – utječemo Ti se i molimo, Marijo Jasnogorska!”

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Marijanske liturgijske svetkovine i blagdani u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (2)

KARMELSKI ŠKAPULAR

„Znak je naše kršćanske vjere i našeg nastojanja da poput Marije u svemu nasljedujemo Isusa. Taj znak je odobren od Crkve prije više od 700 godina udjela u zajedništvu duhovnih dobara karmelske obitelji. To je znak Marijine zagovorne, solidarne i suosjećajne zaštite koja hrani našu nadu u susret s Gospodinom sada i u vječnom životu.” (Praktične upute o Škapularu)

Sluga Božji o. Gerard s velikom je ljubavlju širio ispravnu pobožnost karmelskog Škapulara. Upozoravao je vjernike da Škapular nije ukrasna amajlija, niti predmet magične zaštite automatskog spasenja, a još manje bijeg od kršćanske odgovornosti i života po sakramentima. Ono što je bitno kod nošenja karmelskog Škapula jest: nastojanje živjeti otvorenim za Boga i Božju volju. Nastojanje slušati i razmatrati Božju riječ kroz molitvu i kršćanski život. Nastojati živjeti u trajnoj prisutnosti Božjoj, u molitvi, u radu i u zajedništvu s bližnjima. Karmelski Škapular je po svom teološkom i liturgijskom značaju (blagoslovina), vidljivi znak nevidljive milosti. Ovdje se ne misli samo na vidljivu materiju, nego na nevidljivu stvarnost koju vidljiva materija označuje. Za razliku od sakramenata, sakramentali (blagoslovine) ne djeluju iz sebe, nego njihov učinak počiva na blagoslovnoj molitvi Crkve i na kršćanskoj vjeri i pouzdanju.

U svojoj propovijedi na Karmelsku Gospu 1906., o. Gerard tumači vjernicima: „Što je sveti Škapular? To je ruho Blažene Djevice Marije, Djevice najsvetije. Majke najbolje. Blažen onaj koji ga se dočepa! A ne treba nama mnogo gustirati, studirati što je. Kazala je to već odavno (16. srpnja 1251.) Blažena Djevica Marija (sv. Šimunu Štocku): „Ljubljeni sinko! Uzmi ovaj Škapular tvoga reda, znak moga bratinstva, povlasticu tvoju i svih karmelićana: tko u njemu umre, taj neće trpjeti vječnog ognja. Evo znaka spasenja, obrane u pogibelji, zaloga mira i vječnoga ugovora. Ljubljeni sinko! Tko je to? To je onaj koji u cijelom životu živi i štuje ovu Majku. Evo moji mili! Tko dobiva lijep dar? Onaj koji štuje Blaženu Djevicu Mariju. Uzmi Škapular, ruho moje i tvoga reda. O velike sreće! Nas oblači nebeska Kraljica u svoje ruho, u Škapular. Znajući to, dakle, da je sv. Škapular prevelika milost, ruho, oružje protiv svake napasti, gledajmo da to oružje dobro iskoristimo. Smiješan bi bio onaj čovjek koji ima dobru oštru sablju

za pojasom, a u borbi se šakom branio. Smiješan bi bio onaj kršćanin, koji kada je u napasti, ne bi se branio svetim Škapuralom, ruhom nebeske Majke, nego se u se uzdajući živio i od paklenog sotone svladan bio.”

Kako su jasne i teološki obrazložene riječi u propovijedi o Škapularu, sluge Božjega o. Gerarda! Zadržimo se nad tom propovijedi i meditirajmo o ovoj vrijednoj i od Crkve odobrenoj blagoslovini. Škapular nije jeftini način našeg spasenja. Taj znak je vrlo zahtjevan, jer traži naše kršćansko zalaganje u molitvi, sv. misi, primanju svetih sakramenata i vršenju naših staleških dužnosti. „Dakle, već i radi tvog tijela i tjelesnog zdravlja treba ti primiti Škapular i postati brat i sestra Blažene Djevice. A što se tvoje duše tiče, to je baš prevelika nužda da postaneš brat, sestra Blažene Djevice Marije. Imaš neumrlu dušu, dušu koja je lijepi anđeo, koja nije za zemlju, nego za nebo stvorena. Jedna jedina misao, da je duša tvoje najveće blago, trebaš primiti zgodu i dočepati se dara. Primi Škapular i oslobodi tvoju dušu. Ta ako pomisliš da je Blažena Djevica Marija ljepša nego sav svijet, nebo i zemlja i svi sveci i anđeli, onda ne možeš danas odbiti njezinu želju, njezinu svetu ruku koja ti pruža Škapular. Ako pak danas postaneš njezin brat, sestra po svetom Škapularu, ne samo da nećeš nju u nebu vidjeti, nego ona će tvoje srce i tvoju dušu nakititi, urediti najljepšim cvijećem ružica i ljiljana. Lako će ti biti progonstvo i siromaštvo. Što je slabom čovjeku odviše teško, to će tebi biti lako. Primi Škapular, ne otisni ruku Blažene Djevice, ne ranjavaj srce njezino. Upiši se u njezino bratinstvo, budi joj brat, sestra, ona će ti biti sestra. Bog će ti biti pravi Otac i tebi dati kraljevstvo nebesko. Amen!” (Propovijed o Škapularu, 1906.). Kroz povijest Crkve pape su osobno nosili ovaj sveti znak. Sveti papa Ivan Pavao II. sam izjavljuje: „I ja nosim na svom srcu već dugo vremena karmelski Škapular. Po ljubavi koju gojim prema zajedničkoj nebeskoj Majci, čiju zaštitu neprestano kušam, želim da ova marijanska godina pomogne redovnicima i redovnicama Karmela te pobožnim vjernicima koji je sinovski časte, u rastu u njenoj ljubavi te u značenju ovom svijetu prisutnosti ove žene šutnje i molitve, zazivane kao Majka milosrđa, Majka nade i milosti.”

(nastavlja se)

Ravnoteža

OTKRITI POZIV

Možda ste nekada sreli ljude koji osjećaju da su pozvani na nešto više od običnog života. No, ako ih takav osjećaj preplavi, a oni nemaju izgrađene kršćanske temelje, kreposti i vrijednosti, lako se može dogoditi da, ako ne prepoznaju gdje su pozvani, svoje vrijeme i mladost provode ne čineći ništa konkretno. Pored velikih snova i ideala, ostaju pasivni promatrači, nezadovoljni okolinom, prilikama, odnosima... Takvim bi osobama sveti Josemaría Escrivá rekao: „Kažeš mi: ako se pruži prilika da učinim nešto veliko – tada ću! Tada? Zar ozbiljno želiš uvjeriti i sebe i mene, da ćeš bez svagdanje pripreme i treninga pobijediti u nadnaravnoj olimpijadi?”

Slično tomu, prepoznavamo kako je često mnogo lakše voljeti čovječanstvo, nego svoje bližnje, ukućane i susjede. Kao što je primamljivije maštati o nekom svom budućem poslanju i svrsi nego prepoznati to u svakodnevicu i biti vjeran u izvršavanju svojih konkretnih zadataka u obitelji i poslu.

Kada želimo svoj život orijentirati prema Kristu, On će nas uvijek usmjeriti k tome da prvo prepoznamo svoje poslanje u svakodnevicu. Ako živimo u obitelji, vjerojatno nismo pozvani moliti i kontemplirati koliko i redovnici. Ipak, naša molitva i traženje Boga može se događati u djelima ljubavi prema supružniku, odgajanju djece, brizi za stare, predanom radu koji donosi kruh za obitelj... Prepoznati sva ta djela koja se od nas očekuju i padaju na naša leđa kao priliku za posvećenje, kao svoju misiju i ustrajati na tom putu doista je blagoslov. Viktor Frankl, utemeljitelj logoterapije, terapije smislom, zaključio je kako ljudima za dobar život najviše treba osjećaj da čine ono što je njihov zadatak. Često mislimo da će nam život biti dobar ako je ugodan, ako

su okolnosti onakve kakve nam odgovaraju i slično. No, tu se varamo. Pravo ispunjenje osjećamo onda kada radimo ono što znamo da je u tom trenutku naš zadatak. Skuhati ručak obitelji, pokositi travu, otići u nabavu – možda je to dovoljno za ispunjen dan.

ZNATI ZA KOGA I ZA ŠTO RADIMO

Jedna od laži u koje lako i nesvjesno upadamo jest prepoznavanje svoje vrijednosti samo u onome što radimo. I dok služimo bližnjima, dok nastojimo biti uspješni u poslu, pa i stvarati dobro obiteljsko ozračje, lako se dogodi da sve to činimo kako bismo u svemu tome pronašli svoju vrijednost i nahranili svoj ego. No, takav stav brzo će nas iscrpiti i umoriti, a svaki neuspjeh i pogreška lako će nas dovesti do razočaranja. Jedno od suvremenih uvjerenja koje se nazire u mnogim sferama života jest omalovažavanje svega običnog i svakodnevnog. No, Krist nam svojim životom na zemlji pokazuje upravo suprotno: većinu svog života proveo je u anonimnosti i običnosti. Na to nije bio prisiljen, nego nam je tako htio pokazati vrijednost svega što radimo u svojim obiteljima. Iako malo znamo o tom razdoblju Isusova života na zemlji, ne možemo zamisliti da je bilo što Isus radio površno i ravnodušno, nego svim srcem i potpuno predano.

DATI PREDNOST OBITELJI PRED POSLOM

Suvremena kultura potiče nas da karijeru vidimo kao ispunjenje svog života: naš identitet, ostvarenje naših čežnji. I muškarci i žene lako upadaju u takav stav: svoje ostvarenje vide prvenstveno u profesionalnom smislu. Sve se to tako lako odražava i na život obitelji: rokovi, stres i visoka očekivanja na poslu neminovno će utjecati na obiteljske odnose i rutine. Tada je ponekad teško zastati i

preispitati svoje stavove i srce: Za što i za koga radimo? I kada to ne želimo, lako se dogodi da dom i obitelj potpuno podložimo poslu. Ponekad nemamo izlaza, nekad se nadamo da je to samo privremeno, no često je teško izići iz tog kruga ako nemamo dovoljno volje i želje za time. Posebno ako ne prepoznamo vrijednost bliskosti, zajedničkog vremena, trenutka.

Ovom izazovu nije lako odoljeti ni muževima ni ženama. Ipak, budući da muškarci svoje poslanje ispunjavaju dijelom kroz materijalnu brigu za obitelj, prepoznaju da postoje trenutci kada opravdano više vremena i pažnje posvećuju poslu. Kada svoje srce usmjeravaju k obitelji, mirniji su jer motivaciju za rad pronalaze u tome da to čine za obitelj. Žene češće bivaju u raskoraku i osjećaju se nedovoljno posvećenima obitelji kada se predaju poslu. S druge strane, briga za obitelj, djecu i dom okupira ih i iziskuje snagu. Kao da žive dva odvojena svijeta: poslovni i obiteljski. Jedan mogu smatrati prilikom za ostvarenje, iskazivanje svojih potencijala, a drugi nametnut, nevidljiv i necijenjen ako same ne prepoznaju u njemu pravu vrijednost.

MUŽ I ŽENA UJEDINJENI U SVOM POSLANJU

Ne želimo govoriti ovdje o ravnopravnosti, podjeli kućanskih poslova ili izboru i prilikama za rad. Riječ je o stavu srca i prepoznavanju vrijednosti koje bi nam u različitim obiteljskim prilikama pomogle da pronađemo svoju svrhu i poziv kao muževi i žene, očevi i majke. Umjesto traganja za ispunjenjem izvan doma, vanjskim priznanjima, pohvalama, poslovnim postignućima ili pak teško zarađenom kruhu, za što očekujemo zahvalnost i poštovanje, možda možemo potražiti novi put. Stari nas put često razdvaja: svatko za sebe počinje tražiti i nabrajati svoje zasluge i doprinose, a obitelj na

neki način promatrati kao teret koji nam često otežava postizanje osobnih ciljeva i želja.

Kada prepoznamo da je naš osnovni zajednički cilj i najveća vrijednost dobro obitelji koju imamo, mnoge odluke i navike možemo preispitivati. Sinovi i kćeri o životu i svojoj vrijednosti prvenstveno će učiti na primjeru oca i toga koje on vrijednosti stavlja u prvi plan. Mnogo više nego njegovi poslovni uspjesi, na njih će ostaviti trag to kako se odnosio prema svojoj supruzi i njima. Pamtit će igre i zajedničko provedeno vrijeme. Svoju sigurnost i osjećaj voljenosti djeca će prvenstveno primiti od majčine blagosti i posvećenosti trenutku i njima važnim detaljima. Muž i žena? Po čemu će se osjećati ispunjenima i ljubljenima u svom braku? Vjerojatno svakodnevnim znakovima ljubavi. Konkretnim, ustrajnim i za druge možda nevidljivim.

Kada to prepoznamo i tome težimo, naše odluke i ciljeve usmjeravao prema tome. U mnogim područjima života možemo se zapitati i otkrivati što nam pomaže da ostvarujemo svoje poslanje, a što nam to otežava ili nas od njega odvlači. Nešto možemo mijenjati danas, u nečemu trenutno nemamo izbora, ali nastojimo tražiti odgovore.

Društvo i mediji stalno nameću stereotipnu sliku o odsutnom i nezainteresiranom mužu i ocu, o neostvarenoj i preopterećenoj supruzi i majci. I kada se radi o ozbiljnim emisijama i tekstovima ili komičnim videima po društvenim mrežama, zapitajmo se što je pravi odgovor na ovaj problem za koji se obično izlaz traži u dobivanju priznanja, potvrde ili vremena za sebe. Kada se dom i obitelj smatraju teretom, možda nije riječ o tome da ih promatramo kao prevrijednima da bismo se toliko morali njima posvetiti. Upravo suprotno, možda ne prepoznamo njihovu pravu vrijednost i tako propuštamo predati im se cijelim srcem. Tek tada možemo iskusiti ono da svakodnevni život možda nije lak, ali je dobar kada osjećamo da činimo ono na što smo pozvani.

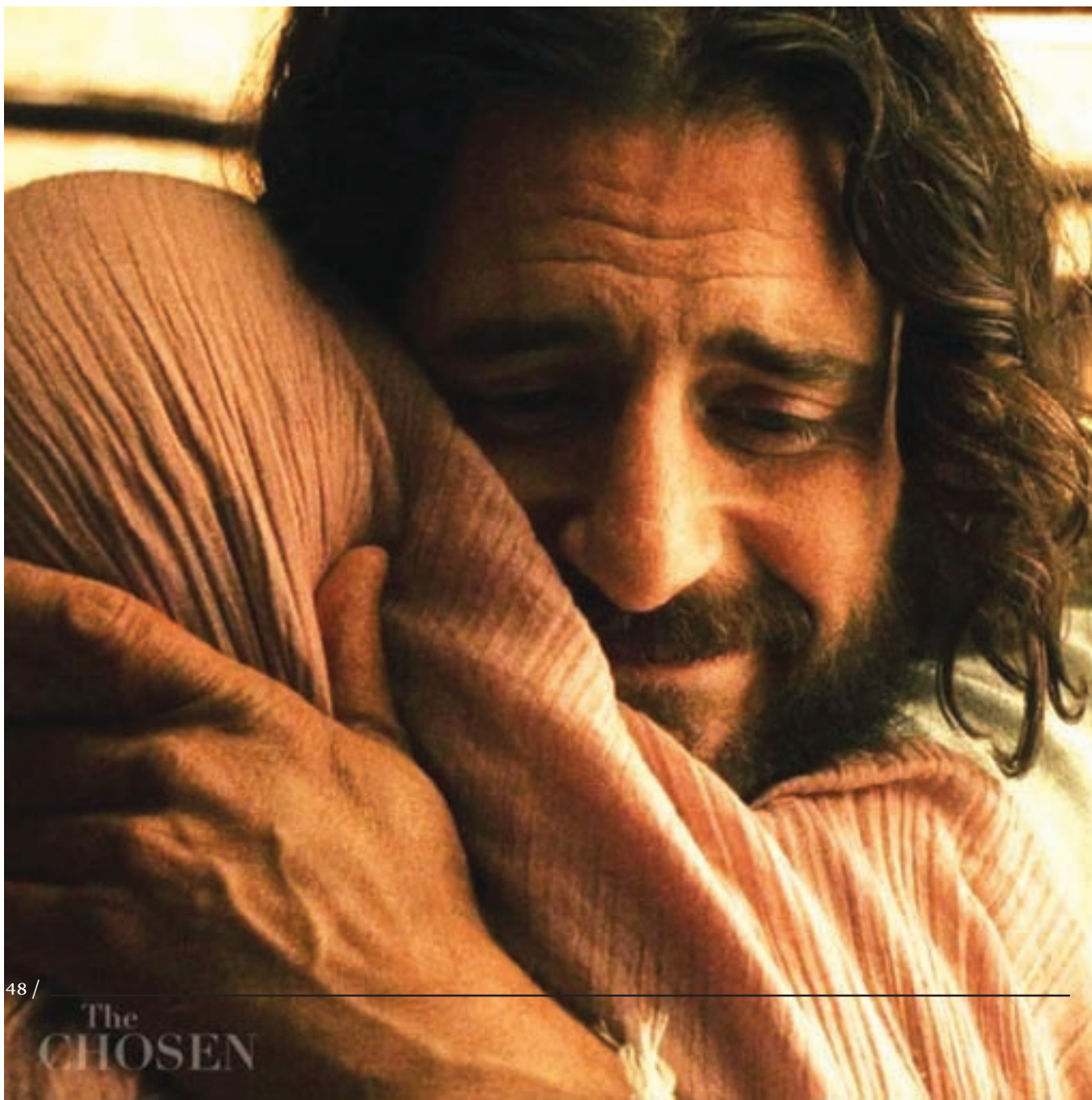

Gdje je Bog u mom životu?

Koliko nam se puta u životu dogodilo da se, zatrpani obvezama i događajima naših sve užurbanijih života, zaboravimo pomoliti, sjetiti se Boga u našem danu i zahvaliti mu na svemu što nam daruje? Kada se tako spoji nekoliko dana u kojima sebi obećavamo da ćemo se pomoliti sutra ili kasnije, osjetimo da nešto nije u redu, da nam nešto nedostaje. Možemo sebi postaviti pitanje: Tko je Bog u našem životu i na koje ga mjesto stavljamo? Kao što nam je potrebna hrana za tijelo, tako nam je potrebna i hrana za dušu. Bog je u nama odmalena usadio potrebu za pravom i istinskom srećom koju pronalazimo samo u njemu. Koliko smo puta čuli za svjedočanstava ljudi koji su pronašli Boga i tek tada osjetili nešto za čime su čeznuli čitav život. Oni su osjetili istinsku radost i ispunjenje njihove duše. Oni su pravi dokaz da to što nam nedostaje, dio duše koja nam je prazna može

ispuniti jedino Bog kako bi bili istinski ispunjeni i radosni. Ovo vrijeme odmora i ljetnih praznika može nam poslužiti kao savršeno vrijeme da se vratimo u Božji zagrljaj. Sada, kada imamo više vremena na raspolaganju, možemo usvojiti nove molitvene navike koje će nas približiti Bogu. Na jednom predavanju, jedan je svećenik govorio kako vrijeme za molitvu ne smijemo ostavljati za kasnije ili, ako budemo imali vremena, navečer. Moramo tako organizirati dan da u njemu imamo posebno vrijeme samo za Boga. Isto je tako i s prijateljstvom, kada se duže vrijeme ne čujemo s prijateljem između nas kao da nešto blijedi i da se jednostavno udaljujemo jedan od drugog. Da bi to spriječili moramo naći vremena samo za nas dvoje kako bi se ponovo približili jedno drugome i to vrijeme udaljenosti polako nestaje stvarajući nove uspomene.

Tišine

Tišina je razgovor srca. Onaj tihi glas koji te odvuče na neko tiho mjesto, gdje možeš glasno misliti... Samoća je izvor zacjeljenja koji životu daje vrijednost i smisao. Tišina je kontakt očima. Kada ne moraš izgovarati riječi, kada samo slušiš i šutiš...

Marija je svu ljubav, bol, patnju, strepnju, tugu čuvala u tišini svog srca. Nama je to isto tako često potrebno. Manje priče i osluškivanje u tišini, kao Marija...

Čemu služi šutnja, tišina? Da čuješ ono što trebaš čuti. Glas Božji ili svoj potisnuti glas u duši. Kada smo izgubljeni, kada izgubimo kontakt sa sobom, ljudima oko sebe, svijetom... Tišina je tamo gdje si sam... Ona te nađe samog, da čuješ ono što trebaš čuti.

U tišini se ponovno rađaš, dobivaš oblik, dolaziš u sklad sa sobom. Sve počinje tišinom. Tamo pronalazimo sebe. Zavoli tišine ujutro. Bez puno riječi. Boje života u njegovoj izvornoj nijansi. Prve zrake sunca koji ponovno daju nadu svemu što je pošlo ukrivo jer Bog i krivom crtom piše pravo. Pa pogledaš pred sobom na život koji se rađa. Ima nešto čudesno u tom početku što te poziva da i ti počneš ispočetka. Bez obzira na broj jučerašnjih padova i razočaranja. Tada shvatiš da su oni prolazni i prepustiš ih zaboravu.

Svaka riječ ima posljedicu, svaka tišina također. Riječi možeš prospati pred svima. Tišine ne možeš poklanjati svima. One ne lažu. Tišinom srca pričaju. Kao u molitvi, Ti i ja... Tko ne razumije tvoje tišine, ni riječi neće nikada.

Tišinu duše pronađeš u tužnim pjesmama, zvucima kiše, zalascima sunca, nedjelji, osmjesima, i u svim malim stvarima koje su dio ovoga života. Svoju snagu prepoznat ćeš po tome koliko si u stanju izdržati samoću.

Zanimljivo je to što mi, ljudi, mislimo da ovaj svijet ovisi baš o nama i da smo mu iznimno važni. A svijet je najljepši pred jutro, kada se u tišini sunce budi, kada se trava oslobađa mraza, kada srna šeće bez straha; kada čovjek za to vrijeme još uvijek spava i odmara dušu... U tišini...

Jelena Pinter

Kralj koji je želio upoznati istinski smisao života

„Nabavite mi najmudrije knjige da upoznam istinski smisao života.” Bijaše jedan kralj koji je cijelog života vodio ratove da bi proširio granice svog kraljevstva. U šezdesetoj je godini shvatio da nije pronašao smisao života na zemlji. Sazvao je vijeće svojih ministara i zapovjedio im: „Uzmite sav novac iz mojih riznica i pođite na sve četiri strane svijeta. Nabavite mi najmudrije knjige da upoznam istinski smisao života.”

Savjetnici uzeše vreće novaca i pođoše na sve četiri strane svijeta. Nakon sedam godina vratiše se s četrdeset deva natovarenih raznovrsnim malim i velikim knjigama. Pred kraljem je stajalo brdo knjiga. Kada ih je ugledao, kralj povika: „Šezdeset i šest mi je godina, nemoguće je da ih sve pročitam. Načinite mi njihov sažetak!” Pronađeni su najvještiji svjetski čitači, koji se dadoše na posao. Za sedam godina načinili su sažetak sveukupne svjetske mudrosti. Bijaše to tovar koji je nosilo sedam deva.

„Sedamdeset i tri su mi godine”, reče kralj. „Nemam vremena pročitati sve te knjige. Načinite još jedan sažetak.” Načiniše kako je kralj naredio. Za sedam godina napisan je tovar knjiga koji je pred kralja donijela jedna deva. „Osamdeset mi je godina”, reče kralj. „Zdravlje mi je narušeno, oči umorne. Neću ih moći pročitati. Sažmite još jednom!” Mudraci su radili dan i noć sljedećih sedam godina.

Sažetak sažetaka bila je velika knjiga u kojoj je bila sva mudrost cijelog svijeta. Upravo toga časa dojuri sluga i reče mudracima: „Brzo donesite knjigu, kralj je na umoru!” Bilo mu je osamdeset i sedam godina. Najmudriji među mudracima priđe kralju u smrtnoj agoniji. Kralj mu tiho šapne: „Sažmi sve u jednu rečenicu.”

„Živi sadašnji trenutak”, reče mudrac.

Većina nas neće primiti nagradu za životno djelo, neće postati milijunaš, neće pjevati na Euroviziji, neće biti izabrani za predsjednika, neće dobiti Nobelovu nagradu, no svi možemo uživati u malim životnim stvarima. Uživati se može u poljupcu, prijateljskom stisku ruke, šetnji po mjesecini. Čovjeka može obradovati slobodno mjesto na parkiralištu, pucketanje suharaka u kaminu, divan sunčev zalaz. Uživaj u malim lijepim stvarima. Život ih nudi svima u izobilju.

Bitno.net

Tekst je izvadak iz knjige Bruna Ferrera
365 malih priča za dušu

Prehrana nekad i sad

Prehrana je vitalni aspekt našeg života koji ima izravan utjecaj na naše zdravlje, dobrobit i kvalitetu života. Od davnina do danas, prehrana se značajno promijenila zbog mnogih čimbenika, uključujući dostupnost hrane, tehnološki napredak, promjene u prehranbenim navikama i kulturološke promjene. Ovom prilikom istražiti ćemo razlike između prehrane nekad i prehrane danas.

Nekadašnja prehrana temeljila se na lokalno dostupnim namirnicama. Ljudi su se uglavnom prehranjivali onime što su mogli uzgojiti, uloviti ili prikupiti u svom okruženju. Tradicionalne prehrane bile su obilježene konzumacijom cjelovitih žitarica, svježeg voća i povrća, mahunarki, orašastih plodova i malih količina mesa ili

je visoko prerađena, bogata zasićenim mastima, trans mastima, solju i šećerom. Prekomjerni unos brze hrane povezan je s povećanim rizikom od pretilosti, dijabetesa, srčanih bolesti i drugih zdravstvenih problema.

Namirnice iz organskog uzgoja su sve popularnije, a ljudi sve više preferiraju lokalno proizvedene namirnice koje su svježije i sezonske. Suvremena prehrana teži prema uravnoteženom unosu voća, povrća, cjelovitih žitarica, proteina biljnog podrijetla i zdravih masti. Postoji naglasak na prehrani koja je bogata hranjivim tvarima, a istodobno siromašna šećerima, soli i prerađenim sastojcima.

Suvremeni način života i tehnološki napredak omogućuju nam pristup raznim alatima i informacijama o prehrani. Aplikacije za praćenje prehrane, mreže društvenih medija, kulinarski blogovi i recepti olakšavaju ljudima

Prehrambene navike mijenjale su se tijekom vremena zbog raznih čimbenika, uključujući dostupnost hrane, industrijski razvoj, promjene u kulturi i prehranbenim navikama. Suvremena prehrana naglašava zdrave i prirodne namirnice, izbjegavanje prerađene hrane te edukaciju o zdravim prehranbenim praksama. Unatoč tim promjenama, povratak tradicionalnim prehranbenim vrijednostima može nam pomoći u očuvanju zdravlja i dobrobiti u suvremenom svijetu

ribe. Ova prehrana je bila bogata vlaknima, vitaminima, mineralima i drugim hranjivim tvarima koje su podržavale zdravlje i vitalnost, međutim, izazovima su bile izložene dostupnost hrane tijekom cijele godine i sezonske varijacije u ponudi.

Dolaskom industrijske revolucije, prehrambena industrija je doživjela značajne promjene. Počeli su se koristiti strojevi i moderna tehnologija za prerađivanje hrane. Konzervirana hrana je postala popularna, što je omogućilo dulje čuvanje hrane, ali je također dovelo do dodavanja konzervansa i aditiva. Ovo je donijelo veću dostupnost hrane, ali je također rezultiralo povećanim unosom prerađenih namirnica koje su često bile visoko kalorične, bogate šećerom, solju i zasićenim mastima.

Brza hrana, koja se masovno razvila u drugoj polovici 20. stoljeća, predstavlja jedan od najvećih prehranbenih pomaka. Restorani brze hrane postali su popularni zbog svoje brze usluge i praktičnosti. Ova vrsta hrane često

pronaći zdrave opcije i eksperimentiranje s novim jelima. Postoje i mnoge prehrambene alternative za ljude s posebnim prehranbenim potrebama kao što su vegetarijanci, vegani, ljudi s intolerancijama ili alergijama na hranu, međutim, i tu treba biti oprezan jer ima mnoštvo lažnih informacija. Shodno tome, važnost edukacije o prehrani također je sve više prepoznata. Ljudi su svjesniji utjecaja prehrane na zdravlje i dobrobit te traže informacije o pravilnoj prehrani i uravnoteženim obrocima. Sve veći broj ljudi razvija svjesnost o potrebi za izbjegavanjem prerađene hrane, dodatnog šećera i zasićenih masti te se okreću prema prirodnim i cjelovitim namirnicama.

Uz sve te promjene, važno je istaknuti da su neke tradicionalne prehrambene navike i dalje važne. Na primjer, prehrana temeljena na svježem voću, povrću, integralnim žitaricama i umjerenom unosu proteina i masti ostaje ključna za održavanje zdravog života. Povratak k zdravim prehranbenim praksama, uz prilagodbe suvremenim potrebama, može nam pomoći da očuvamo zdravlje, smanjimo rizik od kroničnih bolesti i promoviramo dobrobit tijela i uma.

Mudrost biblijskih žena – Što danas možemo naučiti od njih – Shannon Bream

BLISKOST SA ŽENAMA BIBLIJE

Ono što će nam ova knjiga omogućiti jest blisko upoznati žene Biblije. Jezik kojim je Biblija pisana ponekad nam je dalek, a različite priče, osobito one Starog zavjeta mogu se činiti čak i malo bizarne. Prvo što ova knjiga čini – daje kontekst. Približava nam povijesne situacije u kojima su se te žene nalazile, običaje koji su tada vladali i uspostavljali stroge norme koje se nisu smjele kršiti, a zatim nam opisuje kako su ove žene često od tih normi odstupale čineći nešto izvanredno što je Bog od njih htio. Osobno, znala sam priču svake od njih, ali čitajući ovu knjigu duboko su me dirnule njihove priče i nisu mi više bile bizarne niti daleke, nego sam se mogla uživjeti u njihove emocije i životne situacije, razumjeti zašto su napravile to što su napravile. Osobito me se dojmila priča o Hagari, naizgled nevažnom liku Staroga zavjeta, a koju sam nakon poglavlja o njoj bolje razumjela i poznavala, te o Rutu čija je vjernost, pogotovu vjernost ljudima koji su joj bili strani, ne od njezina naroda, bila mnogostruko nagrađena.

Zanimljivo je i kako autorica knjige spaja po dvije žene u Bibliji. Ponekad je taj spoj logičan, poput Lee i Rahele, koje su bile sestre te jedna drugoj bile suparnice, a ponekad su to dva naizgled nespojiva lika poput Estere i Rahabe. Osim što knjiga daje doista opširni kontekst ženskih likova, na kraju svakog poglavlja nalazi se i mali zadatak u vidu nekoliko pitanja kako bi čitatelji još dublje uronili u samu materiju te tako gradili i osobnu duhovnost.

DUHOVNOST ŽENSKIH BIBLIJSKIH LIKOVA

„Kao što vidimo iz svake od njihovih priča, biblijske su žene jedinstvene. Neke su bile hrabre i od početka su vjerovale. Druge je svladavala nesigurnost i neizvjesnost zadatka postavljenog pred njih. Jedne su bile na položaju moći, dok su druge bile prognanice. Neke su bile odane vjernice, neke su živjele u grijehu. Bog je djelovao čak i kroz ubojicu i prostitutku, a svaka od njih bila je na mjestu koje je Bog za nju providio.”

Ova knjiga nije samo puko prepričavanje događaja iz života biblijskih likova, niti njihova psihološka analiza. Autorica na vješt način analizira u kakvom su odnosu te žene bile s Bogom na početku priče, kakva je bila njihova molitva, te kako ih je Bog vodio i preko njih učinio velika djela. Od Hagare koja je bila ropkinja iz Egipta i koja Boga nije poznavala, a ipak joj se Bog objavio, do Ane, Samuelove majke koja je žarko molila i izrekla jednu najljepših zahvalnih molitvi ikad zabilježenih, svaka od njih dokaz je svima onima koji tvrde da su žene u Bibliji i kršćanstvu zapostavljene. Na samom kraju knjige je posebno poglavlje „Isus i žene”. U njemu se analizira svaka situacija kad se Isus susreo s nekom ženom i kako im je pristupio. Dok se u Starom zavjetu Bog objavljivao ženama i činio čuda preko njih, u Novom zavjetu Isus čini iskorak jer su sada i drugi mogli vidjeti kako cijenjeni učitelj daje na važnosti ženama.

ZAŠTO PROČITATI OVU KNJIGU?

Iako vjerojatno mnogi od nas znaju ove priče, učinak koji ova knjiga može proizvesti, barem na osobnom primjeru, jest da uzmemo Bibliju i ponovno ju pročitamo. Osim toga, čitajući ove priče, u srcima se doista budi zahvalnost i svijest o tome kako

je Bog velik i na koji način se sve proslavlja u životima onih koji ga zazovu te je odličan poticaj na još jaču molitvu.

Liturgija preobražaja

Ulice Beograda i nekih drugih gradova u Srbiji već nekoliko sedmica petkom ili subotom pune su nezadovoljnih građana koji prosvjednim šetnjama „Srbija bez nasilja” traže radikalne promjene na političkom, ekonomskom, kulturnom i širem društvenom planu. Često se čuje da samo konkretni potezi Vlade mogu smiriti napetu i uzburkanu atmosferu i tako povući prosvjednike s ulica. Dakle, nikakva obećanja, već odluke koje se pretaču u konkretna, vidljiva i opipljiva djela. Vrijeme je za plodove, a ne za anestezirajuće fraze i floskule iza kojih se sakrivaju samo oni koji se plaše promjena, želeći sačuvati *status quo* koji im najviše odgovara. Jezik digitalnog doba nam za ovu stvarnost prelaska s riječi na djela nudi sintagmu „od informacije do performansa”. Ovaj izraz možemo aplicirati i na područje liturgije o kojoj ćemo razmišljati.

Ovog puta zaustavimo se na liturgiji, na svetoj misi. Slavlje euharistije upućuje na prošlost, pripada domeni sjećanja, komemoracije velikih djela Božje ljubavi ostvarenih u osobi Isusa Krista, Isusa iz Nazareta točno zacrtanog u koordinatama prostora i vremena. Vrhunac njegove djelatnosti molitelja, propovjednika, čudotvorca i isposnika, siromaha, bio je događaj križa i praznog groba, muke, smrti i uskrsnuća: u njima Krist u potpunosti ostvaruje svoj identitet Sina i našega brata koji voli do kraja. Radi se o povijesnim činjenicama o kojima svjedoče očevici. Svjedočanstva onih koji su bili s njime čuvaju se, pohranjuju, razmatraju i naviještaju u crkvenoj zajednici. Euharistija pokazuje na Kristovu prošlost križa i uskrsnuća. Razlog ovog sjećanja na Kristov križ i prazan grob je u tome da Krist u ovim događajima nastupa kao korporativna ličnost – u ime čitavog čovječanstva; u drami križa i uskrsnuća Isus je bio povezan sa svima koji su mu prethodili, sa svim svojim suvremenicima, pa čak i s onima koji će doći poslije njega, preuzevši tako na se ulogu novog Adama. Ali Krist koga se sjećamo slaveći svetu misu nije junak iz davne prošlosti koji sada živi samo u uspomenama svojih pristaša i sljedbenika. On je živi, uskrsli Gospodin koji sjedi zdesna Boga Oca, vječno nas kod njega zagovara i brani, i koji će doći suditi živima i mrtvima. Krist, dakle, predstavlja aktualnu objektivnu stvarnost, neovisnu od subjekata koji ispovijedaju vjeru u Njega.

Sveta misa tako obuhvaća, sažima i povezuje dvije dinamike – naše sjećanje na Krista umrloga i uskrsloga, i njegovu aktivnu prisutnost u kojoj nas On sam traži, ide nam ususret kao prijatelj. Sjećajući se Njega (razina informacije), On s nama sklapa savez prijateljstva i mi se predajemo njegovoj ljubavi, prihvaćamo njegovu pruženu bratsku ruku i priznajemo Njegov autoritet Učitelja. U tom zajedništvu preuzimamo na se slatki jaram i lako breme Njegove sudbine Sina i brata, postavši suzajedničari njegovog sinovskog odnosa s Bogom i bratske ljubavi prema čovjeku. Liturgija nas stavlja u Isusove okvire, da se na kraju preobrazimo u ono što slavimo i u slavlju primamo – Krista (razina

Liturgija nas stavlja u Isusove okvire, da se na kraju preobrazimo u ono što slavimo i u slavlju primamo – Krista

„performansa”). Prebivanje Krista s nama pod prilikama kruha i vina ima za cilj oblikovati našu sadašnjost prema događaju Isusove smrti i uskrsnuća – naše „ovdje i sada” tako postaje umiranje, umiranje oholaj samodostatnosti i ustajanje na novi život sinovstva u odnosu prema Bogu i bratstva u odnosu prema drugima. Euharistijom je već počela preobrazba našega svijeta na sliku Krista uskrsloga. Ovaj proces će biti u potpunosti dovršen u trenutku drugog dolaska Gospodnjeg na kraju vremena, kada će biti uspostavljeno Božje kraljevstvo, nova zemlja i novo nebo kao vladavina sklada među Bogom, čovjekom i prirodom, vladavina u kojoj će biti suspendirana svaka podijeljenost, svaki sukob i na kraju smrt. Euharistija otvara već naše vreme ovoj budućnosti nove zemlje i novog neba, budućnosti Uskrsloga koju sad samo vjerom i nadom naslućujemo i čije prvine u ljubavi, već ipak kušamo. Euharistija nije samo informativna već i performativna jer je djelotvorna snaga koja radikalno mijenja život onoga koji je povjerovao Kristu.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Isuse blaga i ponizna srca, učini srce naše po srcu svome

Vrlo se rijetko događa da slavimo svetkovinu Presvetog Srca Isusova prije lipnja. Tako smo i ove godine slavili po ustaljenom običaju, drugoga petka poslije Duhova, 17. lipnja. Odmah nakon toga je blagdan Prečistog Srca Marijina. Dva velika plamteća srca. Dvije velike sebedarne ljubavi. Budući da smo o našoj Majci pisali prošli put, u svibnju, red je da kroz životne primjere pogledamo na Isusovo Srce.

Kada malo dublje uđemo u ovo srce osjetit ćemo toplinu izgaranja do žari, ali ne i dogorijevanja. Isusova ljubav nikad se ne umanjuje, ne nestaje i ne gasi se. A gori za sve nas i grije nas. Zar i mi ne poželimo i molimo se za takvu ljubav kojom bi grijali svoje bližnje? Mnogo puta se događa da ljubav ljudskih srdaca tako plamti prema Bogu i bližnjima da se vine do nebeskih visina i spaja se s ljubavi Isusova Srca. Pokušajmo se uživjeti u primjere djece, mladih i odraslih osoba. Nije teško, a mogli bismo ih i sami nasljedovati.

„Djevojčica upita dječaka:

– Jesi li zaljubljen u mene?

On reče:

– Ne!

Ona upita drugi puta:

– A jesam li ti lijepa?

On reče:

– Ne!

Sada već malo pognute glave:

– Jesam li u tvome srcu?

On reče:

– Ne!

Dva bisera skotrljaše se niz nježno lice.

– A bi li zaplakao za mnom?

On reče:

– Ne!

Kada je djevojčica ušutjela i tužno okrenula glavu, dječak joj nježno stavi ruku na rame i reče:

– Pogledaj malo u moje srce. Nisam zaljubljen u tebe, volim te! Nisi mi lijepa, najljepša si mi. Nisi u mom srcu, već ti si moje srce. I ne bih za tobom zaplakao, ja bih za tebe i za tobom umro!”

Zar vas nisu ganule, dragi moji, riječi izašle iz usta ovo dvoje djece? To su riječi Isusove. Zar ne bi bilo bolje govoriti ovako, nego izgovarati riječi mržnje. Razdora. Osvete. Riječi koje srca ranjavaju? Ubijaju? I na kraju padaju na srce onome koji ih je izgovorio! Pročitajmo riječi ljubavi dvoje mladih.

„Djevojka je samu sebe mrzila zbog toga što je bila slijepa. Mrzila je svakog, osim svog voljenog mladića. On je uvijek bio tu, uz nju. Rekla mu je:

– Kada bih samo mogla vidjeti svijet, udala bih se za tebe.

Jednoga dana netko donira par očiju za nju. Kada su joj odstranili zavoje mogla je vidjeti sve, uključujući i svog dečka.

On je upita:

– Sad kada vidiš svijet, hoćeš li se udati za mene?

Ona pogleda njegove oči i zaključi da je i on slijep. Prizor njegovih zatvorenih očnih kapaka je prenerazi. Nije to očekivala. Sama pomisao da ih mora gledati čitav svoj život navede je da odbije udaju za njega. On ode. Mjesta gdje su bile oči, kojima sad ona gleda, napuniše se suzama. Iza nekoliko dana napisala joj pismo:

‘Ljubavi moja! Želim ti sve najljepše u životu. Budi zdrava i sretna. Dobro čuvaj svoje oči. Vrijede više nego što misliš. Prije nego što su postale tvoje, njima sam gledao tebe, najljepše i najdraže biće, slijepo ali ipak sunce mogega života.’”

Mladić je imao srce slično Srcu Isusovu. Sve je dao, nije dobio ništa, ali je i dalje odbačen ljubio. Zato ne odbij brata ili sestru u potrebi. Možda će ti baš on ili ona uzvratiti kada ti bude najpotrebnije. Možda i svojim životom. Tko zna. Treći primjer može biti iz Getsemanija, ali i s križa Isusova.

„Pitali jednom majku Tereziju iz Calkute sjeća li se najtežeg i najsretnijeg dana u životu. Ova, povijajući dijete u prihvatilištu, reče:

– Ne znam vam točno reći koji dan je bio najteži, ali znam koji je bio najsretniji u životu. Jednom dok sam još bila sama, ugledala sam gubavca kako leži na ulici. Prišla sam mu, kleknula i podigla ga. Veoma je zaudarao, meso mu se raspadalo. Nisam mogla izdržati. Bez riječi sam ga spustila na zemlju i otišla. Odlazeći razmišljala sam: ‘Ti si okrenula leđa Isusu!’ Na to se vratim svome bratu Isusu koji je umirao od gube ostavljen od svih. A sigurno je pretežak osjećaj da umireš, a da te nitko ne voli niti misli na tebe... Ponovo sam kleknula i podigla ga. Više nije zaudarao. Srce Isusovo je kucalo u njemu za mene. I sve sam učinila da umre kao čovjek. Taj moj povratak najsretniji je dan u mom životu. Gledala sam Isusa patnika licem u lice.”

Pomagati braći, kada su u potrebi, više vrijedi nego da cijeli život govorimo kako je lijepo pomagati, a da sami ni prstom ne maknemo. Dragi prijatelji, stari smo, bolesni i nemoćni. Ali ako imamo srca možemo pomoći svojim molitvama i žrtvama. Zato svaki dan molimo ovu kratku molitvu: Isuse blaga i ponizna srca, učini srce naše po srcu tvome. Bog vas blagoslovio!

Mali, bački Rim

U središtu mikrokozmosa jednog ravničarskog seljaka oduvijek se nalazila težnja za plodonosnim uspjehom obrade zemlje te zdravljem i produktivnosti domaćih životinja. Logično, o tome je ovisila egzistencija jedne obitelji, ali i čitavog naselja. Nerijetko se i danas, na osnovi rezultata poljoprivrednih i stočarskih aktivnosti, mogu čuti procjene o tome je li određena godina bila rodna i uspješna. Pučki kalendari su nastojali predvidjeti vremenske uvjete za cijelu jednu godinu kako bi vrijednim seljacima olakšali raspodjelu poslova te pripomogli u postizanju uspjeha.

Filipovo, danas Bački Gračac, nije se po ovim težnjama razlikovalo od ostalih bačkih naselja, međutim, u središtu mikrokozmosa jednog filipovačkog „švapskog” seljaka, nalazilo se nešto drugo. Točnije, netko drugi – sâm Bog. U ovom selu, ugniježđenom među žitorodnim njivama nedaleko od Odžaka, rodnost

Mlada misa u Filipovu, 1930.

i uspješnost pojedine godine se nisu vrednovala po poljoprivrednim ili stočarskim uspjesima, nego po tome je li određene godine bilo mlade mise ili svečanosti redovničkih zavjeta u njihovom selu, stoga ne čudi kako je samo Filipovo među stanovnicima Bačke zadobilo nadimak *Kleine Rom* – Mali Rim. Naime, nije zabilježena skoro nijedna godina bez mlade mise u Filipovu, štoviše zabilježeno je čak nekoliko mladomisnika u istoj godini! Veliko svjedočanstvo žive vjere filipovačkih Nijemaca ocrtavalo se i u liku monumentalne crkve sv. Filipa i Jakova, koja je u svojoj unutrašnjosti sadržavala jedan od najljepših sakralnih interijera u čitavoj Bačkoj. Nedaleko od crkve nalazio se i prostran samostan sestara Naše Gospe, s pripadajućom školom za više od 200 djece, što je zaslugom mještana i njihovog župnika sve podignuto u samo godinu dana. Duhovno ozračje koje je izbijalo iz samostana bilo je tako jako da je u 40 godina njegova postojanja u Filipovu više od 80 djevojaka stupilo u red Siromašnih školskih sestara Naše Gospe, što je više od polovice sestara rodnom iz Filipova kojih je do 1945. godine bilo čak 133!

Između 1890. i 1940. godine, Filipovo je dalo također 50 mladomisnika – u prosjeku je svake godine bila Mlada misa u selu, a po posljednjim podacima iz 1944. godine, u župi su djelovala čak četiri svećenika.

Ispraćaju pokojnika redovito je prisustvovalo skoro cijelo selo, seoska Kalvarija je bivala posjećena svakog petka, u župi su cvale pobožne udruge i bratovštine, a broj prvopričesnika i krizmanika je bio zapanjujuće visok u usporedbi s ostalim naseljima sličnih karakteristika. Čvrsta i nepokolebljiva vjera filipovačkih Nijemaca očitovala se i u pravom mučeničkom trenutku, 25. studenog 1944. godine, kada su partizani u dvorištu crkve okupili više od 200 muškaraca (uključujući i sve svećenike) koje su odveli na strijeljanje nedaleko od Odžaka. U podne, zvonar Martin Mexiner je zamolio partizane da ode u toranj crkve zvoniti *Pozdravljenje*, što su mu nevoljko dopustili. Čitavim središtem sela čula se molitva *Anđeoskog pozdrava* svih muškaraca koji su po posljednji put slušali bat zvona svoje filipovačke crkve. Upravo na taj datum 1956., nakon mise zadušnice za sve strijeljane, crkva sv. Filipa i Jakova biva službeno zatvorena od strane komunističkih vlasti, a 1967. godine, točno na 60. obljetnicu obnove i proširenja, crkva je u potpunosti srušena sa zemljom, što je nakon protjerivanja njemačkog stanovništva i simbolički označilo kraj malog, bačkog Rima.

No, dr. Jakob Eichinger, svećenik rođen u Filipovu, napisao je u okružnom domovinskom pismu (*Filipowaer Heimatbrief*, br. 9, 1967.) sljedeće: „Možda je vijest o rušenju naše crkve u domovini Božji poziv nama Filipovčanima da razmislimo o važnosti crkve u životu naše zajednice. Nije li filipovačka crkva učinila mnogo na polju očuvanja naše narodne dobrohotnosti i njege rodoljublja našeg naroda? Zar nije pridonijela zdravom i urednom životu zajednice? Iz zahvalnosti za to trebamo joj ostati vjerni i snažnu vjeru naših otaca, koja nam je svake nedjelje naviještana s propovjedaonice naše seoske crkve, ponijeti svuda sa sobom i živjeti u našem novom domu. Bogati blagoslovi i mnoge milosti koje smo još primili u crkvi naših otaca neka nas prate na svim našim putovima i neka nas svi sunarodnjaci vode putovima do naše vječne domovine.”

Pogrebna povorka u Filipovu, kraj XIX. stoljeća

Subotička stolna bazilika stara 250 godina (2. dio)

MISNI I JEZIČNI RED U SUBOTIČKOJ ŽUPI

Kalačko-bački nadbiskup Gabriel Patačić izdao je 18. svibnja 1738. godine odredbu o tome kako valja urediti život u svakoj župi. U to vrijeme subotičkim katolicima upravljali su franjevci. Njihova je crkva bila tada ujedno i župna crkva. Svake subote, te u predvečerje Gospodnjih i Gospinih blagdana, kao i u predvečerje apostolskih i ostalih blagdana, ali i nedjeljom i na sam blagdan, bilo je večernje. Subotnje litanije su bile zimi u 16 sati, u proljeće u 18 sati, ljeti u 19 ili u 19.30 sati, a s jeseni u 18 sati. Poslije litanija svećenik bi podijelio euharistijski blagoslov. Na Mladu nedjelju se služila sveta misa pred izloženim Oltarskim sakramentom, a poslije mise bio je ophod u crkvi ili oko nje. Svakog korizmenog petka župnik je predvodio procesiju na kalvariju gdje je propovijedao o Spasiteljevoj mucu. Na Silvestrovo župnik je služio svetu misu zahvalnicu, pozvao narod na zahvalu Bogu, a onda je pročitao zahvalnu molitvu (Tormasy 34 – 45).

OD 1750. GODINE SE U SUBOTICI PROPOVIJEDA I MAĐARSKI

Do 1750. godine se u Subotici propovijedalo samo hrvatski. Poznato je da je sve do 1750. godine nedjeljom bila samo jedna sveta misa, tako da je u 8 sati bila propovijed na „dalmatinskom” jeziku. Poslije propovijedi bila je sveta misa za „Dalmatince”. Drugu nedjeljnu svetu misu su franjevci uveli poslije 1750. godine. Do te godine u gradu nije bilo redovite službe Božje na mađarskom jeziku. Nakon što je grad razvojačen, mnogo je subotičkih Srba, ali i Hrvata napustilo grad. Na njihovo mjesto su se naselili Mađari iz Segedina i Kečkemetu, kao i iz sjevernijih krajeva Mađarske. Tek tada se ukazala potreba da u samostanskoj crkvi bude stalni propovjednik za mađarski jezik. Prvi stalni propovjednik za vjernike Mađare je bio o. Lőrinc Földössi. Otac Lőrinc je ubrzo umro. Propovijedao je tri-četiri puta, a naslijedio ga je o. Ignác Bécs. Od tada subotički franjevci nisu ostali nikada bez mađarskog propovjednika. U 10 sati je bila propovijed na mađarskom jeziku pa sveta misa s mađarskim pjevanjem (Tormasy 69). Tijelovsko slavlje su franjevci slavili tako da je na Tijelovo bila sveta misa, propovijed i procesija na „dalmatinskom” jeziku, a u nedjelju poslije Tijelova na mađarskom jeziku (Tormasy 83).

JEZIČNI I MISNI RASPORED OD 1773. GODINE

Kad su 1. listopada 1773. godine svjetovni svećenici preuzeli vođenje subotičke župe, za župnu crkvu je određena kapela svetoga Roka, gdje se u ljetno vrijeme radnim danom služila sveta misa u 5.30, a zimi u 6.30 sati. Druga misa se služila u 10 sati. Pola sata prije te svete mise se zvonilo, a na samu misu se zvonilo s dva zvona. Za vrijeme došašća sveta misa zornica se smatrala prvom svetom misom. Nedjeljom su se služile tri svete mise. U 6.30 sati je bila čitana sveta misa s mađarskim pjevanjem. Za tu se svetu misu zvonilo s dva zvona. Poslije te svete mise je bila propovijed na mađarskom jeziku. U 8 sati je bila druga sveta misa. U 9 sati je bila propovijed na „dalmatinskom” pa velika sveta misa s „dalmatinskim” pjevanjem.

Korizmene propovijedi su bile srijedom na mađarskom, petkom poslijepodne u tri sata na hrvatskom jeziku. Franjevci su trebali organizirati propovijedi ili na drugi dan, ili u drugi sat ili obrnutim jezičnim redom. Na Veliki se petak prijedodne propovijedalo na mađarskom jeziku na kraju bogoslužja, a na hrvatskom se jeziku propovijedalo u vrijeme kad su inače bile korizmene propovijedi (Tormasy 100 – 102). Radnim danom je na prvoj svetoj misi kantor trebao moliti krunicu s narodom na mađarskom ili „dalmatinskom”, već prema broju nazočnih vjernika. Dok se nisu nabavile orgulje, u 10 je sati bila „tiha misa” (Tormasy 105 – 106). Red svetih misa iz 1773. godine se više puta mijenjao.

NEZADOVOLJNI ŽUPLJANI NJEMAČKOG JEZIKA

Od 1775. do 1780. župnik Stipan Ranić je redovito propovijedao na njemačkom jeziku (Iványi, *Szabadka története*, II. 297. str.). Mjesno njemačko stanovništvo nije bilo time zadovoljno. Iznova su tražili svećenika koji bi im redovito propovijedao na njemačkom jeziku, a djecu poučavao na njemačkom jeziku i na vjeronauku. Dana 14. ožujka 1796. građani Nijemci zatražili su svećenika Nijemca koji bi nedjeljom i blagdanima propovijedao njemački, te mladež poučavao u vjeronauku. To je traženje Nijemaca izazvalo nemalo čuđenje među vijećnicima u gradskoj samoupravi. Smatralo se da je premaleni broj Nijemaca u Subotici (Tormasy, 1239). Nijemci nisu dobili svoga svećenika, nego su dobivali kapelana koji je znao njemački te je povremeno održao propovijed za subotičke Nijemce (Tormasy 124).

Godine 1803. Nijemci su tražili posebnu svetu misu na njemačkom jeziku. Prigovorili su što se u novoj crkvi služi sveta misa i propovijed samo Mađarima i Hrvatima. Zato su oni tražili za svoje potrebe kapelu svetog Roka. Istu su molbu Nijemci ponovili 1816. godine. Molba im je odbijena naređenjem Ordinarijata na temelju kanonskog pohoda koji je upravo te godine obavljen. Od tada se više u Subotici nije pokretalo pitanje njemačkog jezika (Tormasy 125 – 126, Iványi, *Szabadka története*, II. 297). Njemački jezik je ostao dugo u uporabi. Kod franjevaca je još 1892. godine bio križni put na njemačkom jeziku, a u crkvi svete Terezije se služila misa s njemačkim pjevanjem (Iványi, *Szabadka története*, II. dio, 297 – 298. str., *Szabadkai Közlöny*, 1892, br. 26).

NOVI RED SVETIH MISA UVEDEN 1793. GODINE

Župnik Ivan Lukić je zajedno s Gradskim vijećem odredio novi red svetih misa 1793. godine. Svete mise radnim danom od Jurjeva do Miholja: ujutro u 5 sati, zimi od Miholja do Jurjeva u 7 sati. U 8 sati je bila druga sveta misa, a treća i ljeti i zimi u 10 sati. Nedjeljom je bila sveta misa u 7 sati, pa propovijed na mađarskom jeziku. Druga, velika sveta misa bila je u 9 sati. Za njom je slijedila propovijed na hrvatskom jeziku. Treća „tiha” sveta misa bila je u 10 sati. Puk je tu treću misu zvao njemačkom zato što je tada kantor pjevao njemački (Tormasy 207).

Crkve kao zrcalo povijesti kršćanske vjere

Crkve su svjedočanstva kršćanske vjere koja su postala kamen, skulpture i slike, dekorativno oslikan zid. Oni odražavaju teološke stavove vremena svog nastanka. Živopisnost takvih „slikovnica vjere” često je suprotstavljena nužnom prevođenju u naše suvremeno shvaćanje kršćanske vjere. Upravo činjenica da nam se predmeti čine nepromjenjivima upućuje nas na promjene koje danas zahtijevaju da stvari tumačimo drukčije od onih koje imaju tvorci tih djela.

Ovo treba pojasniti s nekoliko primjera:

- slike Boga često prikazuju čovjekolike likove, s muškim atributima u trozonskoj slici svijeta, neba, zemlje i dubine. Ono što se danas može iščitati je pomirenje teologije i suvremenog znanstvenog pogleda na svijet, koji je u međuvremenu daleko odmakao, te otvaranje nereprezentativnih koncepata Boga,

- slike Božjeg stvaranja i Isusova djela, njegova uskrsnuća i uzašašća često su doslovno prikazane kao u biblijskim tekstovima u smislu činjeničnih izvješća, a živopisnost slika to pojačava. Suvremena teologija zna da su mnogi opisni tekstovi u Bibliji analogni, o shvaćanju pojedinosti u prenesenom značenju: kad

glave mnogih ljudi svijetle u aureoli, Ivan Krstitelj pokazuje na raspetog Isusa ili kad uskrsli Krist stoji na otvorenom sarkofagu, onda danas moramo naučiti razumjeti ovaj dizajn na potpuno novi način. Štovanje svetaca često se temeljilo na drastičnim prikazima njihova stradanja i smrti zbog vjere, što se prikazivalo na temelju raznih legendi. Današnja je, pak, pobožnost više usmjerena na uzoritost cjelokupnog njihova života i rada. Na umjetničkim slikama često nailazimo ne grupe ljudi koji su osuđeni, prikazani su u vatri ili kao osobe koje su potpuno odbačene od Boga, u nekim scenama prikazane su paklene muke neotkupljenih grešnika, a danas je u prvom planu povjerenje u Boga kao temelj odnosa s Bogom, a ne strah. A drugi ljudi, uključujući i nekršćane, više se ne smatraju ljudima koje je Bog osudio, odbacio, već stvorenjima i djecom Božjom koji se također trebaju poštivati.

Čak i ako su informacije za povijesno razumijevanje bezbrojnih detalja crkava jako bitne, opsežno gledanje i meditiranje, sagledavanje duhovnog značaja i karizme crkava, kao i razmatranje vremenske prirode nekih ideja, uvijek su poželjni.

Pučkom pjesmom ispunjeno ljeto

Polako ali sigurno, pomalo umorni, priveli smo još jednu zborsku, vjeronaučnu i školsku godinu kraju. Sada je vrijeme da i crkveni zbor i pjevači malo predahnu od napornih pokusa, proba i malo „otpočinu” od onoga što čine kroz cijelu godinu. Vrijeme preko ljeta treba prepustiti pučkom pjevanju, ne siliti po svaku cijenu svaku pjevanu misu, nego više svirati, improvizirati,

ispunjavati misne dijelove instrumentalnom glazbom. Malo smo pobrkali pojam o pjevanoj misi, što se pjeva i mora li se sve uvijek i u svakom slavlju pjevati. Izgubili smo polako kreativnost jer letimo iz slavlja u slavlje, iz mise u misu, iz koncerta u koncert... Sada je vrijeme da „otpočinemo” malo od svega toga i pustimo crkvenu glazbu da malo „odmori” preko ljeta, a mi odmorni, uz Božju pomoć, na jesen krenemo u nove glazbene liturgijske poduhvate.

15. nedjelja kroz godinu – 16. 7. 2023.

Ulazna: Gdje god su dvojica (PGPN 220)
Otpjevni psalam: T. Prša: Sjeme pade na dobru zemlju
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/Sjeme-pade-na-dobru-zemlju-T.-Pr%C5%A1a.pdf>
Prinosna: Od Božje snage (PPGN 229)
Pričest: Odzivam se Isuse (PGPN 244, SB 46)
Izlazna: Ljiljane bijeli (PGPN 616, SB)

16. nedjelja kroz godinu – 23. 7. 2023.

Ulazna: Evo Bog mi pomaže (PGPN 80) ili Tebe molit
 Oče vječni (SB 42)
Otpjevni psalam: T. Prša: Ti si Gospodine dobar
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/Ti-si-Gospodine-dobar-T.-Pr%C5%A1a.pdf>
Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PPGN 231, SB 39)
Pričest: Kao što košuta žudi (PGPN 155) ili Žeđa duša moja (PGPN 154)
Izlazna: Do nebesa (PPGN 753, SB 24)

17. nedjelja kroz godinu – 30. 7. 2023.

Ulazna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35) ili Bog je u svom svetom hramu (PGPN 81, SB 3)
Otpjevni psalam: A. Igrec: O kako ljubim zakon Tvoj
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/O-kako-ljubim-Zakon-Tvoj-A.-Igrec.pdf>
Prinosna: Oče naš dobri (PPGN 224, SB 33)
Pričest: Kušajte i vidite (PPGN 129, SB 10) ili Zdrav slatki Isuse (SB 47)
Izlazna: Čuj nas Majko (PPGN 773, SB 189)

Preobraženje Gospodinovo – 6. 8. 2023.

Ulazna: Prigni se svako koljeno (PGPN 207)
Otpjevni psalam: I. Andrić: Gospodin kraljuje
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/Gospodin-kraljuje2c-I.-Andric%CC%81.pdf>
Prinosna: Isus Krist je slika Božja (PPGN 211)
Pričest: Ja sam s Vama (PGPN 273, SB 56)
Izlazna: Do nebesa (PGPN 753, SB 24)

19. nedjelja kroz godinu – 13. 8. 2023.

Ulazna: Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33)
Otpjevni psalam: S. Grgat: Pokaži nam Gospodine
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/Poka%C5%BEi-nam-Gospodine-S.-Grgat.pdf>
Prinosna: Oče naš dobri – 3. i 4. kitica (PPGN 224, SB 33)
Pričest: Kruše života (SB 240)
Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22)

Uznesenje Marijino – Velika Gospa – 15. 8. 2023.

Ulazna: Na nebu se pokaza znamenje veliko (PGPN 568 – 2) ili O divna djevice (PPGN 768, SB 188)
Otpjevni psalam: Zdesna ti je Kraljica (PGPN 570)
Prinosna: Lijepa si lijepa (PPGN 767, SB 187) ili Zdravo djevo, djeva slavo (PGPN 586, SB 172) ili Zdravo Majko Djevice (PGPN 609, SB 177)
Pričest: Veliča duša moja (PGPN 160, SB 17) ili O mila Majko nebeska (PGPN 794, SB 194)
Izlazna: Zdravo Djevo (PGPN 762, SB 183)

20. nedjelja kroz godinu – 20. 8. 2023.

Ulazna: O silni jaki Bože (PPGN 227, SB 37)
Otpjevni psalam: Š. Marović: Neka te slave narodi
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/Neka-te-slave-narodi-Bo%C5%BEE-%C5%A0.-Marovi%C4%87.pdf>
Prinosna: Sva ljubavi mi Isuse (PPGN 186, SB 28)
Pričest: Hodte slavit uvike (SB 45) ili Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44)
Izlazna: O Marijo mila (PGPN 610, SB 178)

21. nedjelja kroz godinu – 27. 8. 2023.

Ulazna: Oče naš dobri (PGPN 224, SB 33) ili Molimo Tebe (PGPN 214)
Otpjevni psalam: D. Bubalo: Gospodine vječna je ljubav tvoja
<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2020/02/Gospodine-vje%C4%8Dna-je-ljubav-tvoja-D.-Bubalo.pdf>
Prinosna: Ti Kriste kralj si vjekova – 4. i 5. kitica (PPGN 183, SB 26)
Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56)
Izlazna: Hoćemo Boga (SB 184)

Ponovno u Majčinu zagrljaju

Dvadeseti puta našla su se u zagrljaju naše blaženice djeca iz vrtića „Marija Petković” iz Blata, Splita, Pule, Zagreba i Subotice. Prvog vikenda u mjesecu lipnju, 3. i 4. lipnja, kada se miris lipa širi Blatom, došli smo u svetište naše blaženice. Roditelji su imali priliku čuti predavanje „Važnost vjerskog odgoja u obitelji”, koje je održao prof. dr. sc. Ivan Bodrožić, prodekan za znanost na KBF-u Sveučilišta u Splitu.

Zajedničko misno slavlje uslijedilo je nakon predavanja, a potom su se svi uputili u Dom Blata

na program koji su djeca priredila sa svojim tetama, a u publici su bili roditelji iz svih gradova. Nakon napornog prijedopneva okrijepili smo tijela objedom u konobi „Zlinje”. U nedjelju, župna crkva Svih svetih bila je puna djece, roditelja, kao i mještana te su svi skupa slavili Gospodina. Zahvalni sestrama „Kćeri Milosrđa” što otvaraju širom vrata rod-nog Blata naše blažene Marije Propetog Isusa Petković, okrijepljeni u duši, pamtit ćemo ovaj divan susret – i mali i veliki hodočasnici.

Radionice

Djeca pomažu s. Paulini zalijevati vrt

Kod križa sa s. Silvanom Milan

Priprave za nastup

Predavanje za roditelje

Sveta misa na Prižbi

Subotičani u svetištu

Nastup

Okupljeni kod Blaženičina groba

5

Tema

**Blažena Marija Propetog
Isusa Petković – uzor i
zagovornica**

22

**Događanja u Subotičkoj biskupiji
Blagoslov Hrvatskog
doma – Matice u Subotici**

29

Tragovi kulture

**Održani 7. Dani Antuna
Gustava Matoša**

32

Intervju

**S. Mirjam Gadža, redovnica,
provincijalka Družbe Kćeri
Milosrđa u Hrvatskoj**

43

Psihologija

Odmor u vlastitoj režiji

46

Obitelj

Ravnoteža

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godište XXIX., broj 343-344
Lipanj-srpanj (jun-jul) 2023.**

Izdaje:

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:

Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:

Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Dušan Balažević, zamjenik glavnog
i odgovornog urednika
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Marko Tucakov, novinar
Klara Knežević, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice

Tisak:

Rotografika d.o.o.
Segedinski put 72
24 000 Subotica
+381 24 636 600

**Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.**

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.zupasvrokasubotica.com
* www.pixabay.com
UBH „Dužijanca“

/ DJECA

